

הישיבה המאה-שישים-ושבע של הכנסת העשירית

יום רביעי, י"ב בשבט התשמ"ג (26 בינואר 1983)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

א. שאלות ותשובות

ערכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אחת לכמה שנים סקרים מיוחדים על אוכלוסיית הסטודנטים בהזמנת הוועדה לתכנון ולחקר של המועצה להשכלה גבוהה. בין הנושאים הנחקרים בסקרים אלה כלולות שאלות לגבי ארץ הלידה של הסטודנט. אם הסטודנט הוא יליד הארץ, נשאלת השאלה לגבי ארץ הלידה של האב. מן הסקר האחרון שנערך על אוכלוסיית הסטודנטים, משנת הלימודים התשל"ט, יוצא כי אחוז הסטודנטים שהם ילידי אסיה או אפריקה או בנים לאבות ילידי אסיה או אפריקה מגיע ל-22 בקירוב.

יש להעיר, כי בשל קשיים הולכים וגוברים בשימוש בארץ לידה כמאפיין סוציו-אקונומי, נשקלת עתה האפשרות להשתמש במאפיין מעמד, המבוסס על פרמטרים אחרים.

2026. בדיקות השיניים לתלמידי בתי-הספר

חבר הכנסת א' שפייר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):
לפי ידיעות שונות, צומצמו בדיקות השיניים לתלמידי בתי-הספר, והן נעשות כיום בקרב תלמידי הכיתות א'–ג'. בעבר הן נעשו בקרב תלמידי א'–ט'.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם נכונה הידיעה, ואם כן – מדוע צומצמו הבדיקות?
2. כמה בדיקות כאלה נעשו בעבר וכמה נעשות כיום בכל שנה?
3. כמה ילדים כלולים במסגרת מערכת הבדיקות בארץ וכמה ילדים אינם כלולים בה?
4. מה הם הטיפולים שלהם זוכים הילדים בעקבות גילוי פגמים בשיניהם?
5. האם יש בדעת השר להרחיב את מערכת הבדיקת השיניים? אם כן – מתי וכיצד?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כידוע, בדיקות השיניים לתלמידי בתי-הספר נכללות בקטגוריה של שירותים נוספים, שעלותם מוסדרת במסגרת חוק לימוד חובה, על בסיס גבייה מן הנהנים מהשירות.

במהלך השנים האחרונות עדיין משרדנו את שיעור אגרת השירותים הנוספים לפי מדי התחייקירות בלבד, בעוד עלות חיקון השיניים היתה גבוהה הרבה יותר. הדבר הביא לידי כך, שאותן תחנות מעטות לבריאות השן לתלמידים, שהופעלו על-ידי הרשויות המקומיות, החלו להיסגר, כדי למנוע מצב זה, בעצה עם משרד הבריאות, נקבע חקן לטיפולים החיוניים ביותר שיש להגיש לתלמידים, ואגרת השירותים הותאמה לחקן זה.

הי"ר מ' סבידור:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

אני מתכבד להזמין את סגנית שר החינוך והתרבות להשיב על 14 שאלות.

2023. מצב בתי-הספר יפיע ד' ביפיע

חברת הכנסת א' גמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

בתי-הספר יפיע ד' בכפר יפיע שוכן בצריפים. מצבו הפיסי קשה, ואין חקציב לחיקונים. בכיתה ו' רב מספרם של התלמידים שאינם יודעים קרוא וכתוב, והבקשה לפתיחת כיתות מקדמות וטיפוליות נענתה בסירוב.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם מודע השר למצב זה?
 2. אם כן – מה בדעתו לעשות ומתי כדי להעמיד תנאים פיסיים נאותים לרשות התלמידים בבית-הספר?
- תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.
 2. בשנתיים האחרונות הושלמה בנייתם של 28 חדרי לימוד חדשים (20 בבית-ספר ג' ו-8 בבית-ספר א').
- משרדנו הכין תוכנית-אב לפיתוח מערכת החינוך ביפיע. המשרד לא נתן לעת עתה עדיפות להחלפת מבנים פסולים אלא עדיפות ראשונה להשלמת מחסור בחדרי לימוד (החלפת חדרים שכורים). על-פי תוכנית-האב שניכש משרדנו, חיבבה בשלב א' חטיבת ביניים ביפיע, ורק לאחר מכן תיבדק האפשרות של החלפת הצריפים.

2025. התפלגות הסטודנטים בישראל לפי עדות

חברת הכנסת א' גמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):
אודה לשר אם ישיב לי:

1. כמה סטודנטים אשכנזים לומדים היום בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה?
2. כמה מהם בנים וכמה מהם בנות (במספרים ובאחוזים)?
3. כמה סטודנטים מוצריים לומדים במוסדות ההשכלה הגבוהה?
4. כמה מהם בנים וכמה בנות (במספרים ובאחוזים)?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין בקובץ הסטודנטים, המשמש לסטטיסטיקת הרשמות, נתונים על מוצאם הערתי של הסטודנטים. עם זאת,

1. לא.

2. הנושא אומנם נכלל כרשימת מקצועות הבחינה, אולם בגלל אופיו המיוחד והמורכב ובגלל העדר מומחים מתאימים בהכנת תוכנית לימודים בנושא זה טרם הוכנה תוכנית לימודים כללית.

משרדנו הודיע כי בתיספר שיכינו כעצמם תוכנית לימודים בנושא זה, והיא תאושר, יוכלו להיבחן בה. הוגשו שתי תוכניות, אך הן טרם אושרו. הסיבה לכך, כאמור: העדר מומחים מתאימים לבחינת התוכניות מכל ההיבטים של הנושא.

3-4. נמשיך במאמצים לחפש פתרונות לקשיים כמימוש ההחלטה.

2035. משכורות המורים בעין-מאהל

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

נמסר לי כי מורים בעין-מאהל לא קיבלו את משכורתם מאז 1 בספטמבר 1982 והשכיתו בשל כך את בית-הספר. 220 תלמידים אינם נמצאים במסגרת לימודים המחויבים על-פי חוק.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו ידועה לשר?

2. אם כן — מה בדעת השר לעשות ומתי, כדי שהמורים בעין-מאהל יקבלו שכרם ותלמידי בית-הספר יוחזרו ומיד ללימודים?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שביתת המורים בבית-הספר נסתיימה לפני כשבועיים, מאחר שהמורים קיבלו מהמועצה חלק מהמשכורת המגיעה להם. הלימודים מתנהלים עתה כסדרם.

2036. המשך לימודיהם של בוגרי פנימיות "ביראר"

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):
אודה לשר אם ישיב לי:

1. כמה מבוגרי פנימיות "ביראר" בירושלים ובכפר-סבא, בכל שנה מהשנים שבהן קיימות הפנימיות, המשיכו בלימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה?

2. כמה מתוך תלמידים אלה, בכל אחת מהשנים, היו בנים וכמה היו בנות (במספרים ובאחוזים)?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבין בוגרי פנימיות "ביראר" בירושלים, 76% המשיכו בלימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה, מהם 35% בנים ו-47% בנות (בממוצע). הנתונים — מתוך סקר על בוגרי השנים התשכ"ד-התשל"ג.

מבין בוגרי פנימיות כפר-סבא 70% המשיכו בלימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה, מהם 57% בנים ו-43% בנות (בממוצע). הנתונים — משנת הלימודים התשל"א (מחזור א') ועד שנת הלימודים התשל"ז (מחזור ר').

אני מעבירה לפרוטוקול טבלת התפלגות בנים-בנות בשתי הפנימיות ב"ר 10 השנים האחרונות.

יש לזכור כי בדיקות השיניים לתלמידי בתי-הספר אינן שירות העינת בתוקף חוק כלשהו, וקיימת הרשאה בלבד לרשות מקומית — שהחליטה לתת שירות זה כשירות נלווה נוסף במערכת החינוך — לגבות את העלות. לפיכך, העניין מסור כולו להחלטותיהן של הרשויות המקומיות.

תקן הטיפולים הנוכחי כולל: בדיקת שיני ילדים בכיתות א', ד' — ח'; הדרכת תלמידים לבריאות הפה והשן על-ידי מתן הרצאות והמחשה; שירותי עזרה ראשונה לילדי כל הכיתות; בדיקת כל תלמידי כיתות ב', וככל שסיפיק הזמן — גם תלמידי כיתות ג', במראות עם צילומי נשך וקביעת תוכנית טיפול במראות התלמידים. ביצוע טיפולים כדלהלן: סתימה בשיניים פגומות, עקירת שיני חלב, הורדת אבן מחניכיים, אמפוטיה בשיני חלב.

2031. הכרה אקדמית בלומדי הפיסיותרפיה באוניברסיטת הנגב
חברת הכנסת א' סגן שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

באוניברסיטת בן גוריון בנגב לומדים כ-33% לערך מכלל התלמידים המתמחים בפסיותרפיה במדינת ישראל.

שאלותיו הן:

1. האם נכון הדבר, שבעוד 66% הסטודנטים הנוטרים לומדים פיסיותרפיה במוסדות להשכלה גבוהה במדינה זוכים לתואר אקדמי מוכר, תלמידי המגמה לפיסיותרפיה באוניברסיטת הנגב אינם זוכים לתואר כזה?

2. אם כך הדבר, מה הן הסיבות לכך: אי-עמידה ברמה האקדמית, או סחבת מתמשכת?

3. מה עושה משרדך למען הכרה בפסיותרפיסטי הנגב כבוגרים של מוסד להשכלה גבוהה?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המועצה להשכלה גבוהה אישרה לאוניברסיטת תל-אביב בחודש יולי 1982 להנהיג לימודים בפסיותרפיה לתואר ראשון. הלימודים מתקיימים בשנה הראשונה באוניברסיטה, ובהמשך — כשלושה בתי-ספר: בבית-החולים תל-השומר, בבית-החולים אסף הרופא ובמכון ינגייט.

2-3. אוניברסיטת בן-גוריון בנגב פנתה לפני כשנה למועצה להשכלה גבוהה בבקשה לאשר לה להנהיג לימודים בפסיותרפיה לתואר ראשון, ועדת-משנה של המועצה בודקת את הנושא, ולכשתסיים את בדיקתה היא תעביר את המלצותיה למועצה.

2034. לימודי האקלאם במסגרת בחינות הבגרות במגזר הערבי
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):
נמסר לי כי במסגרת בחינות הבגרות במגזר הערבי לא נכלל נושא דת האקלאם.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם לא — מה היא האינפורמציה הנכונה?

3. אם כן — האם עובדה זו מקובלת על השר?

4. אם לא — מה בדעת השר לעשות?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2037. דרישה לתשלום מתלמידים ערכים בבית-ספר "אורט" בעפולה

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

נמסר לי, כי תלמידים ערכים המבקשים להחקבל לבית-הספר "אורט" בעפולה נדרשים לשלם 10.000 שקל לשנת לימודים, לתלמיד בכיתה "א".

בהקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם כן — האם גביית תשלום זה אינה נוגדת את חוק חינוך חובה ח"נס?

3. אם היא אכן נוגדת, מה ברצת השר לעשות?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחלקה. אין מדובר בתלמידים ערכים בלבד אלא ככלל תלמיד חוץ. ואין הסכום הנדרש עולה על 5.000 שקל.

2-3. לרשת "אורט" הסכם עם עיריית עפולה על אחריות לכיסוי 50% מהגירעון של הפעלה בית-הספר. עיריית עפולה מכסה מתקציבה גירעון זה לגבי בני המקום. את הגירעון לתלמיד עבור ילדי חוץ מבקשת העירייה מהרשויות השכנות הנוגעות בדבר. הרשות שממנה באים התלמידים ללימודים בעפולה מקבלת חשבון מפורט של הגירעון ועליה להסדיר עם עיריית עפולה ולא לגלגלו על ההורים. רשות מקומית שבה אין בית-ספר תיכון יכולה להפנות את תלמידיה לבית-ספר אחרים, שבהם לא קיימים הסכמים עם רשות ציבורית לכיסוי גירעונות. כיסוי מלא העלות מובטח בהסדר שכר הלימוד, לפי תיקון 11 לחוק לימוד חובה.

משרדנו ידריך את הרשויות הנוגעות בדבר הנהלים המסדירים את הנושא.

2038. מערכת החינוך בכפר עכברה

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמחלינו שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

כפר עכברה סובל מתנאי חיים גרועים ביותר, כאשר מאז קום המדינה לא הותקנו מתקנים חיוניים ולא נבנו מבני ציבור. עוד נמסר לי, שלאחרונה מתגבשת תוכנית שיכון לכפר במסגרת "בנה ביתך", ובכללה הקמת בית-ספר.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם בכפר קיים מבנה מתאים לבית-הספר?

2. אם כן — מה מספר התלמידים בו?

3. האם קיימות במשרד תוכניות לפיתוח מערכת החינוך בכפר?

4. אם כן — מה הן, ומתי יחל בביצוען?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. 230.

3-4. קיימת תוכנית להעתקת בית-הספר למבנה חדש. אנו מקווים שהפרויקט יתקבל בשנת התקציב 1983/84.

אודן נחמיאס (המעריך):

אדוני היושב-ראש, ברשותך תואיל סגנית השר לקרוא את התשובה על שאלתא מס' 2038. היא מעניינת אותי.

הי"ד מ' פבידור:

נראה אחר כך, אולי תגיע בינתיים חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמחלינו.

2040. מספר מסיימי הסמינרים העוסקים בהוראה

חבר הכנסת א' שפייר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

על-פי סקר שערכה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ופורסם בעיתונות — רק כמחצית ממסיימי סמינרים למורים עוסקים בתום לימודיהם בהוראה.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם תוצאות הסקר הובאו לידיעתו של השר?

2. מה הן המסקנות שהפיק משרדך מתוצאות סקר זה?

3. כמה ממסיימי הסמינרים למורים בשנתיים האחרונות עסקו בהוראה לאחר תום לימודיהם?

4. האם אין בעובדות אלה של הסקר להשפיע על מספר המורים והעוסקים בהוראה בישראל לטווח ארוך? אם כן — האם וכיצד עורך משרדך אל מול עובדה זו?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

הסקר התייחס רק לעובדים בחינוך הרשמי בהסתמכות על תלושי משכורת. יש מורים רבים נוספים שעובדים בחינוך הלא-רשמי או הלא-פורמלי ואינם מקבלים שכר מהמשרד.

1. כן.

2. הסקר מחזק את ההשערה שרווחה במשרד, שיש לקבל מספר גדול של מעמדים על-מנת לענות על התחזית.

3. 2,272 מורים בשנים התשמ"א — התשמ"ב. להתשמ"ג אין עדיין נתונים בידינו, הנתונים יעובדו לקראת סוף פברואר.

4. לא. אם תהיה עליה המונית ויעלה מעמדו של המורה, ניתן יהיה לגייס מורים רבים שהוכשרו לעסוק בעבודה חינוכית. מכסות הקליטה של המוסדות להכשרת מורים הן בהתאם לפרופורציה שצוינה בסקר.

הי"ד מ' פבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שפייר.

אליהו שפייר (המעריך):

גברתי סגנית שר החינוך והתרבות, מה עושים אלפי המורים שאינם עוסקים במקצועם? מה גורלם?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
האם היתה שאלה כזאת?

אליהו שפייר (המעריך):

אני שואל כעת שאלה נוספת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אתה שואל מה הם עושים?

אליהו שפייר (המעריך):
אני שואל מה גורלם.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

בדרך כלל הם מסתדרים בעבודות במועדונים, במתנ"סים, בכתיבת למיד, ב"נער לנוער" וכדומה, כמו כן הם מעסיקים

היו"ר מ' סביר:

אני רוצה להזכיר לסגן היושב-ראש המכובד, שאני יושב-ראש הכנסת ולא יושב-ראש הקואליציה או יושב-ראש הליכוד.

משה שחל (המערך):

לא פנית אליך, חלילה, בתור שכזה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(קוראת את התשובה על שאלת מס' 2038, ראה עמוד 1136).

2044. העדר קצין ביקור סדיר בכפר דיר-אל-אסד

חברת הכנסת ש' ארבלי-אלמזלני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

בביקור שערכתי בדיר-אל-אסד ביום 5 בדצמבר 1982 מסר לי ראש המועצה המקומית, שבבית-הספר היסודי בכפר, המשותף לכפר ולכפר בענה, אשר לומדים בו כ-2,600 תלמידים, אין קצין ביקור סדיר חרף בקשתם במשך ארבע שנים לאישור משרה כזאת.

נוכח העובדה שתפקיד זה חיוני ביותר במערכת החינוך ובכתיספר רבים מועסקים אנשים בתפקיד זה, רצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לכך שטרם נענתה הפנייה של המועצה המקומית בדיר-אל-אסד למנות קצין ביקור סדיר?

2. האם מוכן כבודו לבדוק בחיוב אישור משרה כזאת ואיזושהי?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. לא ידוע לנו על פנייה במשך ארבע שנים, אלא רק לאחרונה. הפנייה נדחתה משום שמספר המשרות לקציני ביקור סדיר בסקרן היתודי והערכי מוקפא זה שנתיים.

2. בהחלט כן. ברגע שניתן יהיה להוסיף משרות לקציני ביקור סדיר.

היו"ר מ' סביר:

רשות לשאלה נוספת, לחברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמזלני.

שושנה ארבלי-אלמזלני (המערך):

אפשר לדעת מתי זה יהיה אפשרי?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
לכשירות.

שושנה ארבלי-אלמזלני (המערך):

מתי ירווח?

היו"ר מ' סביר:

זו כבר שאלה מעל לחקן.

2155. השירותים הפסיכולוגיים-החינוכיים בגוש-דן

חבר הכנסת נ' פדר שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' כשכט התשמ"ב (21 בינואר 1982):

במסגרת שפורסם בזמנו על-ידי משרד החינוך והתרבות נקבע, כי פסיכולוג במשרה מלאה יהיה אחראי על מקסימום 2,000 תלמידים או על 20 יחידות גן.

מן הנתונים שנאספו על-ידי כתב עיתון "הארץ" ופורסמו בעיתון זה ביום 31 בדצמבר 1982 עולה, כי באזור גוש-דן אין עיקרון זה מיושם במקרים רבים. יחידה מזאת — מנתונים אלה עולה, כי בעוד מספר התלמידים בגוש-דן הזקוקים באופן קבוע לטיפול פסיכולוגי עלה באופן יחסי (והוא מקיף כ-7% — 15% מהתלמידים בכל שנתון), הרי שבשנת 1981 צמצמו באופן

כשיעורי צור מעבר למכסה של הרשרות המקומיות ויודעים לתמוך את המצב.

2041. שוד העתיקות בארץ

חבר הכנסת א' שפייר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):
מדברים שפורסמו בעיתונות, עולה כי שוד העתיקות גורם לנזקים של מיליוני שקלים בשנה. עיקר הנזק הוא כהרס תרבויות והפרעה רצינית לכל פעולה כשטח הארכיאולוגיה בארץ.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם פרסומים נכונים?

2. האם כיום מוגנים אתרי העתיקות מפני גנבות? אם כן — כיצד, והאם האמצעים המוקצים לכך מספיקים?

3. האם העונשים הקבועים בחוק על גנבת עתיקות מספיקים? האם החמרתם התורה גורם מרתיע?

4. מה הן הפעולות שכדעת השר ומשרדו לנקוט לטיפול בתופעת שוד העתיקות?

5. האם ברעת השר להיענות לפנייה ולהקצות כוח אדם וציוד להקמת חוליות פיקוח למניעת שדירות אתרי העתיקות? אם כן — מתי?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. כן.

2. אתרי העתיקות מוגנים על-ידי חוק העתיקות. האמצעים לתקן כוח-האדם אינם מספיקים לקיים מערך פיקוח ושמירה על האתרים במתכונת ובהיקף המתחייבים.

3. העונשים הקבועים בחוק הם חמורים.

4 — 5. שר החינוך הטיל על מנכ"ל המשרד לבדוק עם כל הגורמים הנוגעים בדבר איך ניתן להגביר את הפיקוח במסגרת האמצעים העומדים לרשות משרדו והרשרות הנוגעות בדבר.

היו"ר מ' סביר:

אבקש מסגנית שר החינוך והתרבות לקרוא עכשיו את התשובה על שאלת מס' 2038 של חברת הכנסת ארבלי-אלמזלני ו"להדביק" אותה לתשובה על שאלת מס' 2044 של חברת הכנסת ארבלי-אלמזלני.

אורה נמיר (המערך):

"אבקש, אדוני היושב-ראש, אם אפשר, להשיב אחרי-כך גם על השאלות שלי.

היו"ר מ' סביר:

תני לי ללכת לפי הסדר. יש בקשה של חבר הכנסת נחמיאס, בטרם נכנסה חברת הכנסת ארבלי-אלמזלני. אמרת: נמתיך עד שתבוא חברת הכנסת ארבלי-אלמזלני, ואולי אז ניתן לה את התשובות. זאת אני עושה עכשיו.

שושנה ארבלי-אלמזלני (המערך):

תודה רבה.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, הליכוד לא נמצא פה במקרה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

הליכוד נמצא פה.

אורה נמיר (המערך):

רק אחד.

עכשיו על שאלות של חברת הכנסת אורה נמיר שהועברו קודם לכן לפרוטוקול, כי כנתיים היא הופיעה כאלם המליאה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
ואם גם האחרים יבואו בינתיים, האם אנחנו נשדה פה על הבמה?

אורה נמיר (המערך):
סליחה, אני פשוט ניהלתי ישיבה, גברתי סגנית השר.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
זה עניין של נוהל. אני רוצה לדעת, יכול להיות שחבר הכנסת בלומנטל יבוא ויבואו חברים נוספים.

אורה נמיר (המערך):
סליחה, אוני היושב-ראש.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אני יודעת, אורה, אני יודעת את הסיבה.

היו"ר מ' סבירור:
מי שלא מופיע עד לגמר הקראת מספרי השאלות ושמות השואלים, איננו זכאי לשמוע את התשובה.

אורה נמיר (המערך):
סגנית השר גם יודעת את הסיבה, אני בדרך כלל מאוד מאור מדייקת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(קוראת את התשובה על שאלת מס' 2023, ראה עמוד 1134)

היו"ר מ' סבירור:
רשות לשאלה נוספת, לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):
אומנם זה לא מצוין בשאלה שלי, אבל בפתיחת השאלת ציינתי, שיש מספר גדול של תלמידי כיתה ו' שאינם יודעים קרוא וכתוב. האם אפשר לכקש, גברתי סגנית השר, —

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
לבדוק את הנושא?

אורה נמיר (המערך):
כן, מדובר על כיתות מקדמות ועל מורים מיוחדים וכדומה, תודה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(קוראת את התשובה על שאלת מס' 2025, ראה עמוד 1134)

היו"ר מ' סבירור:
רשות לשאלה נוספת, לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):
אני שומעת על מגמה, שלי היא לא כל כך נראית, בחלוקה בין בנים לבנות, שיש התפלגות מאוד משמעותית. האם ניתן כסקרים שעוזרים לכלול גם את החלוקה הזאת? יש לזה משמעות, לפי הערכתי, לכל המערכת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
את שאלת על הפנימיות, ראיתי שאלה כזאת.

אורה נמיר (המערך):
לא, אני מדברת עכשיו על המוסדות להשכלה גבוהה.

משמעותי משאבים כספיים שהועמדו לרשות השירותים הפסיכולוגיים-החינוכיים.

שאלותי הן:

1. האם אתה מאשר את הנתונים הנ"ל?

2. האם אין חושש כי במצבם הנוכחי של השירותים הללו יש כדי לפגוע באוכלוסיית התלמידים הזקוקה לטיפול פסיכיאטרי?

3. מה בדעתך לעשות על-מנת לשנות מצב זה?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אני חוזרת על תשובתי מיום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983) על שאלתא וזה של חבר הכנסת פנחס גולרשטיין מס' 2045:

בשל הצמצומים התקציביים והקפאות בחקני כוח אדם, לא התרחבו השירותים הפסיכולוגיים אף שמספר הנוקדים להתערבות פסיכולוגית ברמות שונות עלה. הסיבות לכך הן: עלייה בשיעור בעיות ההתנהגות, אלימות וכיוצא באלה באוכלוסייה; גדילת המודעות לטיפול מונע במצבי משבר; גדילת מודעות המורים ורגישותם לבעיות שונות של תלמידים מעבר לבעיות ההתנהגות, כגון: הסתגרות וקשיים חברתיים; התגברות ההסתייגות הפסיכולוגים, לא רק כמאבנים אלא כיועצים למורה ולמערכת החינוך.

לא ברור לנו מנין נלקחו המספרים המצוינים בשאלתא, שכן למיטב ידיעתנו אין להם אחיזה במציאות.

2163. אחריות המשרד לבתי-הלמיד

חבר הכנסת י' גיל שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' בשבט התשמ"ג (21 בינואר 1983):

בבדיקה שגרתית של יחס המשרד אל נושא החינוך המשלים, בתי-הלמידים, חינוך ארוך וכד', אני נמצא למד על בעיה קונסטיטוציונית — האחריות המינסטריאלית של משרד החינוך והתרבות על נושאים אלה.

בתשובת המנהל הכללי של משרדך, שהעתיק ממנה צורף למקור, מתברר כי מאז 1976 משרדך "לא פיתח תכנים ותוכניות ולא סיקר, הנחה ותקצב את בתי-התלמיד".

לפיכך, אני מבקש לשאול:

האם מקובל עליך כי למרכיב מרכזי של החינוך הלא-פורמלי אין אחריות מינסטריאלית כלשהי?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהמשך למכתבו של מנכ"ל המשרד, אני מביאה לידעתך של השואל הנוכחי, כי הגישה שהנחתה את מפעל יום חינוך ארוך היתה לאחד את הפעילויות המתבצעות בבתי-הספר וסביבתו שלא במסגרת החינוך הפורמלי.

במסגרת הכנסת יום חינוך ארוך למערכת נערכו כנסים מפקים וניתנו הנחיות פדגוגיות על-ידי יושב-ראש הוועדה לחינוך יסודי והאחראי לנושא יום חינוך ארוך. האחראי לנושא נפגש עם מנהלי המחוזות והנחה באופן אישי ושוטף את בתי-הספר שבהם התקיימה פעילות זו.

בתי-התלמיד, כמפעל בלתי פורמלי, נהנים משירות זה.

היו"ר מ' סבירור:

גברתי סגנית השר, ברשותך, האם את מסכימה להשיב

יש לי תוספת עליפה. השנה נשלחו כמה נשים לאוניברסיטת "אל-אזהר" בקהיר, אבל טענו שם שהן אינן ברמה מתאימה כדי להתקבל.

הי"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):

גברתי סגנית השר, מאחר שבזמן האחרון, לפי הערכתי, הרגישות לגבי מה שאין לומדים בכת"ס גדלה, ומאחר שאינני בטוחה שהיחמה יכולה לבוא מהם עצמם, אני שואלת: האם המשרד מוכן לנקוט יוזמה יתירה בנושא הזה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

כן, כפי שהשבתי לך בשורה האחרונה, השבתי לך.

הי"ר מ' סבידור:

אבקש להשיב על שאלות מס' 2035 ו-2036 של חברת הכנסת אורה נמיר.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

יש לי כאן מספרים רבים. כרשותך, אעביר את התשובה לפרוטוקול.

אורה נמיר (המעריך):

זה לגבי בית-הספר "כריאר", אבל לפני זה יש שאלתא על עין-מאהל. את התשובה לגבי בית-הספר "כריאר" אני מוכנה לקבל בכתב.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

(קוראת את התשובה על שאלתא מס' 2035, ראה עמ' 1135 ועל שאלתא מס' 2037, ראה עמ' 1136).

הי"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):

למרות התשובה האחרונה, יש היום תלונות גוברות והולכות של הורים על גביית סכומי עתק מהם כעד חינוך ילדיהם במסגרת חוק חינוך חנים. אני רוצה לבקש, שהמשרד ינקוט אי-אלו הנחיות בדורות לכל מערכת החינוך. לפי דעתי, התנחיות אינן ברורות ויותר מדי מנהלים עושים כאוות נפשם כדי לכסות גירעונות.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

אני רוצה להבהיר משהו. חברת הכנסת אורה נמיר, לפני זמן מה הוגשה שאלה של חבר הכנסת רענן נעים בקשר לעלות הלימודים של ילדי הסכיבה בקיבוץ כפר-בלום. זה על אותו עיקרון. יש היצע. משרד החינוך והתרבות מציע לימודים תכנוניים מקצועיים ליד אותו מקום, קרוב יותר אליו. רוצים דווקא בבית-ספר מסוים, שהעלות בו גדולה, ועיריית עפולה יודעת לתקצב את עצמה ולכסות את הגירעון עקב החינוך שהיא נותנת לילדים. לכן, אם אותה מועצה רוצה דווקא בחינוך מסוג מסוים, היא שצריכה לשאת בעלות ולא משרד החינוך והתרבות. כי משרד החינוך והתרבות מציע את אשר הוא מציע.

הי"ר מ' סבידור:

תודה לסגנית שר החינוך והתרבות.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

(קוראת את התשובה על שאלתא מס' 2026, ראה עמ' 1134).

אלה הדברים הניתנים, וחזן מזה — זה עניין של הרשות המקומית.

הי"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת, לחבר הכנסת אליהו שפייר.

אליהו שפייר (המעריך):

כל השאלות הכמותיות שנוכרו בשאלתא, לא נענו. השאלה היתה מספרית. כתבתי שמסתמן צמצום השירותים בקנה-מידה רחב לילדים ושאלתי כמה טיפולים ניתנו בעבר וכמה ניתנים היום, לאילו כיתות צומצמו הטיפולים וכדומה. עד כל השאלות הכמותיות האלה לא ניתנה תשובה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

אתה מתייחס לשאלה מס' 3 — כמה ילדים קיבלו טיפול שיניים?

אליהו שפייר (המעריך):

לא, כמה בדיקות בוצעו בעבר וכמה מכרעוץ היום בכל שנה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

יש הורים הלוקחים את ילדיהם למרפאות פרטיות ובהן מטפלים בשיני הילדים. לכן, לא יכול להיות צילום עדכני של המצב, כמה ילדים מקבלים טיפול שיניים, כי אין לנו שליטה על כך, הטיפול אינו בידי בתי-הספר.

אליהו שפייר (המעריך):

השאלה היתה מכוונת אך ורק לגבי בתי-הספר, כיתות א'—ג' וכיתות גבוהות יותר, כאשר לפי הנתונים שבידי הטיפול צומצם באופן דרסטי. מדוברין אפשר להבין, שבגלל האגרה מספר גדול של ילדים לא זוכה לטיפול שיניים. כמה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

אני אענה בשכר הבא תשובה מפורטת. אתה מתכוון רק למסגרת בתי-הספר?

אליהו שפייר (המעריך):

ודאי, כך היתה גם השאלתא.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

לא, מהשאלתא אפשר היה להבין שהמסגרת היא יותר רחבה.

הי"ר מ' סבידור:

גברתי סגנית השר, אם תואלי להשיב עכשיו על ארבע שאלות של חברת הכנסת אורה נמיר, תסיימי בזה את תשובותיך היום על שאלות. מספרי השאלות הן: 2034, 2035, 2036 ו-2037.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עסה:

(קוראת את התשובה על שאלתא מס' 2034, ראה עמ' 1135).

חבורת ט"ו, ישיבה קס"ז

— הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון): הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (ביטוח שירות מילואים): שאלות ותשובות —

ב. הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), התשמ"ג—1983; הצעת חוק הביטוח הלאומי

(נוסח משולב) (תיקון) (ביטוח שירות מילואים)

התשמ"ג—1983*

(הצעות חברי הכנסת א' רובינשטיין, א' רון)

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, אני עושה פה סטייה מסדרי-היום, לנוחותם של כמה שרים. אבקש מחבר הכנסת אמנון רובינשטיין להביא את הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), התשמ"ג—1983, ומחבר הכנסת אמרי רון להביא את הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון) (ביטוח שירות מילואים), התשמ"ג—1983.

שר הפנים י' בורג:

סליחה, אדוני הושב-ראש — — —

היו"ר מ' סבירור:

לא, זה ייקח זמן, שניהם ידברו מהמקום. אלה לא נאומים. יש פה הידברות, אדוני השר.

אמנון רובינשטיין (שינוי—מפלגת המרכז):

אדוני הושב-ראש, אני מבקש להעביר את הצעת החוק שלי לוועדה.

שבת וייס (המערך):

אנחנו מסכימים.

אמרי רון (המערך):

אדוני הושב-ראש, גם אני מבקש להעביר את הצעת החוק שלי לוועדה.

היו"ר מ' סבירור:

מה התשובה של סגן שר העבודה והרווחה?

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), התשמ"ג—1983, ואת הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון) (ביטוח שירות מילואים), התשמ"ג—1983, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלו.

היו"ר מ' סבירור:

הוחלט פה אחד להעביר את שתי הצעות החוק לוועדה להכנתן לקריאה ראשונה.

שבת וייס (המערך):

אפשר להפוך את זה לתקדים. זה טוב. זו מסלוקה כזאת.

ג. שאלות ותשובות

וברצועת-עזה נאסרה, על-פי הצווים של המושלים הצבאיים?

4. האם נכון שביהודה, בשומרון וברצועת-עזה, בין היתר, אסורים מכירתם של ספרים כגון "ברית-המועצות כמזרח התיכון" מאת זאב לקוריר, "1984" מאת ג'ורג' אורוול, "הסוחר מוונציה" מאת ויליאם שקספיר, "אני מדבר אליך" מאת נגיב מחפוז?

5. מה הם השיקולים המנחים את המושלים הצבאיים בהכללת ספרים אלה או אלה ברשימת הספרים האסורים להפצה ולמכירה בשטחי יהודה, שומרון ורצועת-עזה?

6. מה הן ההנחיות של שר הביטחון בעניין זה?

7. מה היא כמות הספרים שהוחרמה עד כה על-פי צויר המושלים הצבאיים ומה עלה בגורלם של הספרים המוחרמים?

א. כמה אנשים נשפטו או נאסרו בגלל החזקת ספרים אסורים?

שר הביטחון א' שרון:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ש' אלוני)

1—3. אין רשימה אחת של ספרים אסורים אלא קובץ

צויר המתפרסמים ובהם רשימת הספרים האסורים. המתערכת מעת לעת. תיק ובו כל הצווים בדבר פרסומים

היו"ר מ' סבירור:

אבקש משר הביטחון להשיב על א' שאלות.

1128. ייבוא, הפצה ומכירה ספרים בשטחים

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר הביטחון ביום י"ח בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982):

אודה לך מאוד אם תשיב לי על שאלותי, המתייחסות למדיניות הממשל ביהודה, בשומרון וברצועת-עזה, בקשר לייבוא ספרים, הפצת ספרים ומכירתם באזורים אלה.

השאלתא מתבססת על מאמר ברבעון הספרותי "סימן קריאה", שיצא לאור מטעם האוניברסיטה העברית והוצאת "הקיבוץ המאוחד".

1. מה היא הרשימה המלאה, המפורטת והעדכנית של ספרים ומחברים שייבואם נאסר ליהודה, לשומרון ולרצועת-עזה, על-פי הצווים של המושלים הצבאיים?

2. מה היא הרשימה המלאה המפורטת והעדכנית של ספרים ומחברים שנאסרה מכירתם כתנויות הספרים ביהודה, בשומרון וברצועת-עזה, על-פי הצווים של המושלים הצבאיים?

3. מה היא הרשימה המלאה, המפורטת והעדכנית של ספרים שהחזקתם בספריות המצויות ביהודה, בשומרון

סמכויות שעת-חירום (מעצרים) לא יחול על מעצר לפי תקנות אלה. האם אין סתירה בין שני הסעיפים?

5. אם חוק זה לא חל — איזה חוק חל מבחינת סמכויות המעצר. תוקפן והודעה עליה?

6. האם הוקמה ועדת ערר לעניין התקנות כפי שקובע סעיף 23?

7. מי הם חברי הוועדה והיכן היא יושבת?

8. האם ניתן פרסום לקיום ועדת הערר ולאפשרות לפנות אליה?

9. האם כל עציר לפי חוק זה מקבל אינפורמציה על קיומה והאפשרות לפנות אליה?

10. כמה אנשים נעצרו מאז 8 בתיני לפי תקנות אלו?

11. האם הקימה ישראל ממשל צבאי בלבנון ומכוח איזה חוק שואבים קציני הממשל את סמכויותיהם?

12. באיזו מידה עולה הפעילות של הממשל הצבאי בלבנון עם אמנת ז'נבה והחוק הבין-לאומי הפומבי?

13. אילו פעולות משפטיות נעשו בהתאם לחוק הבין-לאומי הפומבי, כדי לתת תוקף לפעילות המושלים הצבאיים בלבנון?

שר הביטחון א' שרון:

תקנות שעת-חירום, (מעצרים בשעת חירום מיוחדת), התשמ"ב—1982, מתייחסות לשטח מדינת ישראל, למעט יהודה, שומרון וחבל-עזה. הן מסמיכות מפקד שדרגתו תת-אלוף להורות בצו על מעצרו של אדם שאינו אזרחי ישראל או תושב ישראל, רק כשיש לו יסוד סביר להניח שטעמי ביטחון המדינה או ביטחון הציבור מתייבים זאת.

חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט—1979 ממשיך לעמוד בתוקפו לגבי מעצרים של אזרחי או תושבי ישראל שנעצרו על-פי צו שר הביטחון מטעמים של ביטחון המדינה וביטחון הציבור.

במשך 31 שנות קיומה של המדינה עמדה בתוקפה תקנה 111 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, שלפיה רשאי מפקד צבאי לעצור ללא הגבלת זמן וללא פיקוח שיפוטי כל אדם מטעמים של ביטחון המדינה והסדר הציבורי. תקנה זו, כידוע, בוטלה עם חקיקתו של חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט—1979.

תקנות שעת-חירום (מעצרים בשעת-חירום מיוחדת), התשמ"ב—1982, שהתקנו לרגל מבצע "שלום הגליל", דומות במהותן לחוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט—1979, בשני הבדלים: א. הסמכות להורות על מעצר היא בידי מפקד צבאי ולא בידי שר הביטחון; ב. הפיקוח המשפטי הוא בידי ועדת ערר ולא בידי נשיא בית-משפט מחוז.

כל הנתונים המתייחסים להפרתן של התקנות נמסרו לוועדת החוק וביטחון בדיון שהתקיים בפניה לעניין החוק להארכת תוקפן של התקנות, שאושר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית ביום 26 באוגוסט 1982.

הד"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שולמית אלוני, בבקשה.

אסורים באזור יהודה ושומרון — נוסח זה קיים גם בעזה — מצוי בנציגות דובר צה"ל בירושלים.

4. ביום 26 בדצמבר 1976 — אבקש שנשים לכ לתאריך — פורסמה אומנם רשימה מוטעית, ברם כבר ביום 19 בינואר 1977, לאחר שאוכנה הטעות, פוּסְטָו צו ניסָף וכו' הרשימה הנכונה של הספרים האסורים. אף אחד מן הספרים הנוכחים כשאלתא אינו מצוי ברשימה. הספר "הסוחר מוונציה" של ויליאם שקספיר לא נפסל מעולם על-ידי הצנזורה. לעומת זאת, חוברת מצוירת המיועדת לילדים ונושאת את השם "הסוחר מוונציה" נפסלה ביולי 1979, בשל אופיה האנטישמי והקביעה המופיעה בה, שעל-פיה התופעות שמצא שקספיר בדמותו של שילוק עדיין קיימות היום. כאמור, אין כל קשר בין חוברת זו למחזה המפורסם של שקספיר.

5—7. בדיוק הספרים על-ידי הצנזורה נעשית על-פי אמות-המידה אלה: א. ספרים העלולים לפגוע בביטחון המדינה, וכך נפסלה, לדוגמה, "אנציקלופדיה צבאית" המסבירה גם כיצד ניתן להרכיב מטעני חבלה; ב. ספרים שהוצאו על-ידי אש"ף או מביעים תמיכה בו ובפעולותיו; ג. ספרים העוסקים בתעמולה אנטי-ישראלית, אנטי-ציונית ואנטי-יהודית; ד. ספרים העלולים להביא להפרעת הסדר ול אלימות.

מתוך למעלה מ-100,000 ספרים, השונים זה מזה, שהוכנסו לאזור יהודה, שומרון וחבל-עזה בין השנים 1967—1982 נפסלו כ-1,150, בלבד. היינו, למעלה מ-98% מן הספרים הותרו להפצה.

8. אין סטטיסטיקה מרוכזת לגבי מספר האנשים שנשפטו או נאסרו בגין החזקת ספרים אסורים מאז 1967, אולם לגבי השנתיים האחרונות נתקבלו הנתונים האלה: באזור חבל-עזה לא הוגש בשנתיים האחרונות כל כתב אישום לכתיבה-משפט הצבאי בגין עבירות אלה; באזור יהודה ושומרון בשנים 1981—1982 נפתחו 30 תיקים פליליים בבתי-המשפט הצבאיים, ונשפטו 34 נאשמים בגין החזקת ספרים האסורים בהפצה. במיניהם נידונו 22 נאשמים לתשלום קנסות של עד 7,500 שקלים. חמישה נאשמים נידונו למאסר על-תנאי של עד חשעה חודשים, שבעה אנשים נידונו למאסר בפועל של חודש ימים עד עשרה חודשי מאסר.

1551. תקנות שעת-חירום מיוחדת

חברת הכנסת ש' אלני שאלה את שר הביטחון ביום כ"ו באב התשמ"ב (5 באוגוסט 1982):

ביום 8 ביוני 1982 פרסם שר הביטחון תקנות שעת-חירום מיוחדות מכוח סעיף 9א לפקודת סדרי השלטון והמשפט. תקנות אלו מפורסמות כתקנות שעת-חירום (מעצרים בשעת חירום מיוחדת), התשמ"ב—1982.

תקנות אלו מעוררות כמה שאלות:

1. מה הוא התחום הטריטוריאלי שאליו מתייחסות תקנות אלו?

2. האם אפשר לעצור כל אדם שאינו אזרחי או תושב ישראל?

3. האם התכוון השר בתקנות אלו כי המעצר חל על כל מקום בעולם?

4. סעיף 22 של התקנות מדבר על תנאים שקבע שר המשפטים בתקנות לפי סעיף 3 לחוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט—1979, ואילו סעיף 4 קובע כי חוק

שולמית אלתי (המערך):

הי"ד מ' סבדור:
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר, בבקשה.

אורה נמיר (המערך):
האם מתשובת השר אני צריכה להבין שאם נכנסות חיילות התנאים הם נאותים?

שר הביטחון א' שרון:
מתשובתי צריכה את להבין, שללא תנאים נאותים לא נכנסות חיילות. מאחר שכרתי לי שהנושא מטריד אותך, אני פשוט נוטל על עצמי לערוך בדיקה אישית בנושא הזה ולוודא שאכן התנאים הם באמת נאותים. בכל מקרה ההוראות הן כאלה. מאחר שהעלית נושא זה, אני מעריך שהוא מטריד אותך ובצדק. אני אבדוק אם דבר כזה קורה.

1609. שירות בנים יחידים במילואים

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר הביטחון ביום ט"ז בחשוון התשמ"ב (2 בנובמבר 1982):
הגיעו אלי תלונות של הורים לבנים יחידים, שנשלחו במסגרת שירות המילואים ליחידות קרבותיות בקו החזית. ידוע לי, כי צה"ל נוהג בשנים האחרונות להציב חיילים אלה ביחידות העורף, אלא אם כן הסכימו ההורים להצבתם ביחידות קרבותיות.

שאלותי הן:

1. האם נוהג זה מעוגן בפקודת המטכ"ל, ואם כן — באיזו פקודה מדובר?

2. היות שנוהג זה לא חל על חיילי מילואים, האם אינך סבור שמן הדין להחילו גם על חיילי מילואים?

3. מה ברעת השר לעשות כדי להתחשב במשפחות של בנים יחידים הנקראים לשירות מילואים ונשלחים ליחידות קרבותיות בחזית?

שר הביטחון א' שרון:

1-3. בהתאם לפקודות הצבא, אין לשבץ חייל מילואים שהינו בן יחיד למשפחה שכולה ביחידת שדה או בתעסוקה מבצעית. אולם, לא נקבעו בפקודות אלה מגבלות כלשהן לגבי שירות מילואים של בנים יחידים שאינם בנים להורים שכולים.

לעומת זאת, לגבי שירות החובה של בנים יחידים קיימות מגבלות על-פי פקודות הצבא, ולפיהן אין להציב חייל שהינו בן יחיד ביחידת שדה אלא בהסכמת הוריו בלבד. הסייג כאמור אינו חל על בן יחיד המשרת שירות מילואים, מכיוון שמשכו של שירות זה משתרע על פני עשרות שנים. ההנחה היא, שהבן היחיד הקים משפחה משלו. כן רבים הם הבנים היחידים המוצבים כמערך המילואים של צה"ל והוצאתם מהמערך תפגע בכושרו של צה"ל.

עם זאת, נשקלים מקרים יוצאי דופן לגופו של עניין. לדוגמה: בן יחיד להורים ניצולי שואה. במקרים נאותים, אם צורכי הצבא מאפשרים זאת, מציבים בן כזה ביחידה עורפית גם אם הוא בשירות מילואים.

ברצוני להוסיף: בעיה זו היא מאוד כאובה. אני עצמי ביקשתי לבחון ולבדוק שוב מה בכל זאת ניתן לעשות כאן. מאחר שהשירות במילואים הוא שירות ארוך, מתקבל על הדעת שבנוודאי במשך השנים רוב רובם של הבנים האלה מקימים משפחות. אבל השאלה היא האם זה קורה תמיד באורח מיידי; לפעמים חולף פרק זמן מסוים. יש כאן נקודה מסוימת, שהיא בהחלט נקודה לא קלה והיא מטרידה גם אותי.

אדוני השר, הואיל ובדברייך אמרת שהתחום הטריטוריאלי של התקנות החדשות הוא רק בתחום ישראל, בתחומי הקו הירוק, האם הבינוני נכון, שאתם מפעילים בתחום מדינת ישראל שתי מערכות שונות של חוקי חירום בתחום מעצרים? בתחום אחד עם צורך באישורים מנשיא בית-משפט, ובתחום אחר — לא. מה הם הקריטריונים שלפיהם מבדילים בין עציר ביטחוני לבין עציר ביטחוני בשימוש בשני החוקים השונים האלה?

שר הביטחון א' שרון:
מאחר שאני רוצה שהתשובה תהיה מנוסחת, מנומקת באופן מלא — אני מבקש להשיב עליה בכתב.

הי"ד מ' סבדור:
מסכים. תודה.

1576. המענק לאיש מילואים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בתשרי התשמ"ב (10 באוקטובר 1982):

כידוע, אמור לקבל כל חייל בשירות מילואים שקל אחד ליום שירות בפועל. למעשה, ביחידות רבות אין המענק הג"ל נמסר לידי החייל והוא נחרם ל"קקן היחידה".

הנני מבקש לשאול:

מדוע לא יעברו התשלום הג"ל יחד עם כל התשלומים שמקבל איש המילואים מהמוסד לכיטוח לאומי במגמה לחסוך את העלויות הכרוכות בהעברת המענק לחייל בכל יחידה ריחידה?

שר הביטחון א' שרון:
(התשובה, נקראה לבקשת חבר הכנסת ר' מילוא)

נושא תשלום השקל האחד למשרתים במילואים כבר הועלה לדיונים כמשרדים הנוגעים בדבר — משרד הביטחון ומשרד העבודה. לפני למעלה משנה, ואף החלו הליכי חקיקה, כי הביטול מחייב חקיקה.

בעקבות מלחמת "שלוש הגלילות" עוכבו הליכי החקיקה, ובדעתנו להעלות את הנושא בעיתוי המתאים לכך.

שולמית אלתי (המערך):

הי"ד מ' סבדור:

חברת הכנסת שולמית אלוני, אני מבקש שלא להפריע.

1608. כניסת חיילות ללבנון

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר הביטחון ביום ט"ז בחשוון התשמ"ב (2 בנובמבר 1982):

מידעונית שפורסמו בעיתונות מסתבר, כי עם הגברת קצב הכנסת חיילות ללבנון, לא דאגה מערכת הביטחון לתנאים נאותים לחיילות המשרחות בבסיסים הקרמיים בלבנון.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם לא — מה היא האינפורמציה הנכונה?

שר הביטחון א' שרון:

1-2. הפרסומים אינם נכונים. צה"ל אינו מאשר כניסת חיילות ללבנון אלא במקרים שבהם יש הכרח בכך, וגם זאת לאחר בדיקה קפדנית של תנאי המקום ותנאי השירות. כל כניסת חיילות ללבנון טעונה אישור בכתב של קצינת ח"ן פיקודית האחראית לקיום התנאים המתאימים.

הי"ר מ' סביר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שולמית אלוני, בבקשה.

שולמית אלוני (המערך):

אני רוצה לנצל את זכותי לשאלה נוספת ולציין שלא קיבלתי תשובה על שאלות 11, 12 ו-13 בשאלתא הקודמת, ביחס לסמכויות בלבנון והתייחסות לאמנת זינבה בלבנון.

הי"ר מ' סביר:

חברת הכנסת שולמית אלוני, אני מצטער מאוד, אינני יכול לחזור עכשיו לשאלתא קודמת. השר הודיע שהוא יוסיף תשובה בכתב.

שולמית אלוני (המערך):

השר לא התייחס לשאלות שצינתי. אולי יש לו המשך תשובה.

שר הביטחון א' שרון:

אתן תשובה כוללת בכתב לגבי כל הנושאים.

שולמית אלוני (המערך):

תודה.

1686. מקרי אונס חיילות טרמפיסטיות

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר הביטחון ביום כ"ד בחשוון התשמ"ב (10 בנובמבר 1982):

מדי פעם אנו שומעים על מקרי אונס של חיילות שנסעו כטרמפיסטיות מבסיסיהן לביתן (או להיפך). מקרים מספר נסתיימו באסונות טרגיים.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם מצרה במשרד סטטיסטיקה על מספר מקרי האונס שנגרמו כתוצאה מנסיעות כטרמפ במשך השנתיים האחרונות, ומה היא אומרת?

2. האם קיימות הוראות והנחיות המודות לחיילות להימנע מסיכונים מיותרים? האם קיימים סידורים המבטיחים להן נסיעה בתחבורה מסודרת מהבסיס ולהיפך או התאמת שעות עבודתן לשימוש בתחבורה הציבורית?

3. אם אין סידורים המבטיחים את הגיל, מה בדעתך לעשות בנדרון, על-מנת להבטיח מינימום סיכונים?

שר הביטחון א' שרון:

1. אין לנו נתונים סטטיסטיים. כל מקרה מטופל לגופו. אבל, ללא ספק, כפי שאת יודעת, קרו מקרים כאלה, שאם לא כן, ודאי לא היית מגישה שאלתא זו. לצעדנו קרו מקרים כאלה ולא מעטים.

2. פקודות הצבא אוסרות נסיעת חיילות כטרמפים בשעות החשכה וקובעות סדרי ההסעה בהעדר תחבורה ציבורית קרובה למחנה.

3. קצינת ח"ן ראשית תגביר את המודעות לנושא בצה"ל, ויישקלו אמצעים נוספים לשיפור ביטחון האישי של החיילות.

אני רוצה בנושא זה להוסיף ולומר, שאני עצמי לא מרצה מהמצב הקיים, כי אני חושב שהחיילות עצמן לא ערות די לסכנה. לא אחת, גם כאשר יש אפשרות של נסיעה בדרך אחרת, הן בוחרות בדרך הזאת. לכן הוספתי בסיומה של התשובה את ההודעה, שקצינת ח"ן ראשית תגביר את הפעילות שלה בנושא זה.

הי"ר מ' סביר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת ערנה סולודר.

ערנה סולודר (המערך):

אני מקבלת מאוד את התשובה של שר הביטחון על הצורך בהגברת המודעות בקרב החיילות עצמן. עם זה, מפתיע אותי שאין בידי שר הביטחון איזו שהיא סטטיסטיקה של המקרים. גם זו יכולה להיות חלק מההסברה כדי להתרע.

שר הביטחון א' שרון:

אני מקבל על עצמי להעביר את המידע בנושא הזה אליך. הדברים האלה, בדרך כלל, גרשמים בתלונות של משטרת ישראל וכן הלאה. אנחנו נערוך את הבדיקה הזאת ונעביר אליך את התשובה, וגם אל הכנסת.

1701. השמדת מסמכים מסווגים

חבר הכנסת פ' גולדשטיין שאל את שר הביטחון ביום א' כסליו התשמ"ב (17 בנובמבר 1982):

בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם, כי מסמכים "סודיים" "שמורים" ר"מגבלים" נמצאו בתוך ריכוזי אשפה של צה"ל בצפון הארץ.

רצוני לשאול:

1. האם נתונים הפרטים שנמסרו עליידי הכתב בדבר עשרות מסמכים מסווגים וממוספרים שחלה עליהם "חובת השמדה" — נמצאו בלתי מושמדים?

2. מי הם האחראים למחדל אי-ההשמדה?

3. האם זו הפעם הראשונה שנמצאים מסמכים מסווגים בריכוזי אשפה — כאשר הם בלתי-מושמדים?

4. היש הוראות קבע לגבי "השמדת מסמכים מסווגים"?

5. מה הם העונשים בחוק השיפוט הצבאי לגבי מפירי הוראות הקבע?

6. כיצד מתכוון השר לפעול על-מנת שלא יישנו מקרים כגון אלה?

שר הביטחון א' שרון:

1. התשובה חיובית.

2. בכל מקרה, מפקדי היחידות שמסמכיהן נמצאו נושאים באחריות. הנושא כולו נמצא כרגע בחקירת משטרה צבאית חוקרת.

3. אין זו הפעם הראשונה.

4. קיימות הוראות קבע, הן בפקודות המטה הכללי והן ברמת היחידות. לעניין השמדת מסמכים מסווגים, בנוסף על כך, קיימות הוראות שעניינן פיקוח על ביצוע ההוראות.

5. בחוק השיפוט הצבאי על עבירות של אי-קיום פקודות או הוראות המחייבות בצבא, וכן על עבירה של התרשלות, קבוע עונש של שנת מאסר, כאשר מידת העונש נקבעת על-פי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה ועל-פי סמכויותיה של הערכאה השיפוטית או קצין השיפוט הן בעניין.

6. מבקר מערכת הביטחון נחבקש לבדוק את הנרש על כל היבטיו ולהציע דרכים חדשות לטיפול בליקוי זה. המלצותיו של מבקר מערכת הביטחון יידונו במטה הכללי של צה"ל.

הי"ר מ' סביר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני השר, הואיל ואמרת שהעונשים בחוק השיפוט הצבאי הם עד שנה מאסר, הייתי רוצה לדעת — אותם אנשים שעברו בעבר אותה עבירה, מה היה העונש שהוטל עליהם?

נכתב, הוא לא יצא בשום פנים ואופן בתור הוראה כלשהי. אין הוראה כזאת, והבהרה חרמשמעת בעניין זה הוצאה על-ידי מתאם הפעולה בשטחים.

1722. ידיעה על הקמת קבוצת דיון על גלי-צה"ל
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר הביטחון ביום ח' בכסליו התשמ"ב (24 בנובמבר 1982):
נמסר לי כי הרמטכ"ל הקים קבוצת דיון על גלי-צה"ל, שתכנס מעת לעת בראשות הרמטכ"ל ותדון בהכונות ובמדיניות גלי-צה"ל.

בהקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?
2. אם לא — מה היא האינפורמציה הנכונה?
3. אם כן — מה טיבה של קבוצת דיון זו: א. מי הם חבריה? ב. מה תפקידם?

4. האם היתה בעבר קבוצה מסוג זה, או מסוג אחר, שכיוונה את מדיניות גלי-צה"ל?

5. אם כן — מתי, מה היה הרכבה ומי עמד בראשה?
6. אם לא — על-ידי מי ובאיוז דרך התקיים פיקוח הדג הצבאי על גלי-צה"ל?

שר הביטחון א' שרון:

על גלי-צה"ל מוטל לשרת בראש ובראשונה את חיילי צה"ל. כדי לייעל את השירותים שתחנה זו מגישה לחיילי צה"ל, הוקמה קבוצת דיון בהרכב מפקד גלי-צה"ל, קצין חינוך ראשי, דובר צה"ל ונציגי המטה הכללי. אין הוועדה משמשת ועדת פיקוח על גלי-צה"ל. כעכבר כן עתה, קצין חינוך ראשי הוא הממונה הישיר על גלי-צה"ל והוא אשר מפקח על היחידה. קבוצת הדיון אינה מיועדת לשנות מצב זה.

היו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):

אדוני היושב-ראש, בשאלתא שלי היו שש שאלות ספציפיות. אני רוצה לקבוע, שהתשובה הכללית של שר הביטחון לא השיבה על חלק מהשאלות האלה. אני רוצה לבקש, אם אפשר, לקבל פירוט על כל שאלה ושאלה.

שר הביטחון א' שרון:

אנחנו נעביר תשובה מפורטת על כל אחת משש השאלות.

אורה נמיר (המעריך):

רק שזה לא ייקח בין חודשיים לשלושה חודשים, אם אפשר לבקש מכבודו, יושב-ראש הכנסת.

שר הביטחון א' שרון:

אני חושב שאני יכול לפתור את זה.

אורה נמיר (המעריך):

לא, יש כאן השוואה לעבר.

שר הביטחון א' שרון:

אני קורא מה שכתבת בשאלתא: "הנדון: גלי-צה"ל. נמסר לי כי הרמטכ"ל הקים קבוצת דיון על גלי-צה"ל. שחכנס מעת לעת בראשות הרמטכ"ל ותדון בהכונות ובמדיניות גלי-צה"ל."

"בקשר לכך אבקש תשובת השר: 1. האם אינפורמציה זו נכונה?" — מעצם תשובתי ברור שהאינפורמציה הזאת איננה

שר הביטחון א' שרון:

אנחנו נעביר את התשובה על השאלה בכתב.

1721. הנחיות שהוציא ראש המינהל האזרחי ביהודה ושומרון חבר הכנסת ד' זייגרמן שאל את שר הביטחון ביום ח' בכסליו התשמ"ב (24 בנובמבר 1982):
הגיע אלי מידע, שלאחרונה הוצאו הנחיות על-ידי ראש המינהל האזרחי ביהודה ושומרון ומשלי המחוזות. הנחיות אלה עלולות "לנטרל" את אוהדי ירדן בגדה ולהביאם לתלות במינהל האזרחי.

בהנחיות נאמר, שעל הקמ"טים — קציני מטה — להפוך את אגודות הכפרים "לצבא המינהל האזרחי" ויש להשתמש כאגודות אלה שימוש פוליטי. בהנחיות נאמר עוד, כי "דרך הטיפול תהיה על-ידי סילוק המזויקים מהמערכת בצורה מסבית — — —". כן נאמר, כי מבצע טיפוח יכלול העלאת משכורות, טיפוח אישי ומתן סמכויות מיוחדות. עוד נאמר, כי הקמ"טים יעבירו הצעות את מי להדיח על-ידי הוצאה לפנסיה.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?
2. אם כן — האם הנחיה זו היא מדיניות שר הביטחון?
3. אם כן — האם מדיניות זו הובאה לידיעת ראש הממשלה?

4. אם כן — האם מדיניות זו אושרה על-ידי ממשלת ישראל?

5. אם כן — האם הנחיות אלה אינן עומדות בסתירה לתוכנית האוטונומיה שנחתמה בקמפ-דייוויד ואושרה על-ידי ממשלת ישראל וכנסת ישראל?

שר הביטחון א' שרון:

המידע שהגיע לידך מתבסס על ידיעה שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום 16 בנובמבר 1982. ידיעה מתייחסת לדיון פנימי שנערך לפני שבועות מספר במינהל האזרחי באזור יהודה ושומרון, ובמסגרתו הושמעו רעיונות והוחלטו דעות בכמה נושאים, ביניהם אלה שהוזכרו בידיעה.

הדיון נערך במסגרת של פורום רחב המתכנס מדי חודש ומקדש לעדכונה של המערכת ולדיון ברעיונות שמעלים הגורמים השונים, כאשר מתקבלות החלטות לפעולה, הן מועלות בנוהל מסודר לאישור הממונה — מתאם הפעולות באזור יהודה ושומרון ואזור חבל-עזה, ובמידת הצורך של הדרג המדיני — שר הביטחון.

יש לראות בנושאים שהועלו בדיון האמור רעיונות שהועלו בפני פורום רחב לשם קבלת הדיון חזרה. חלוקת חושבי אזור יהודה ושומרון לקבוצות, כפי שנתפרסם בעיתון, לא זכתה להסמכה רשמית ואיננה מחייבת.

היו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דרור זייגרמן.

דרור זייגרמן (הליכוד):

רציתי לשמוע מכבוד השר, האם הרעיונות האלה הם רק רעיונות בעל-פה, או שהם נמצאים גם בכתב, והאם השנייה הפרוטנלי שבוצע, של ראש מינהל יהודה ושומרון, קשור לנושאים אלה?

שר הביטחון א' שרון:

התשובה על השאלה השנייה היא, שאין כל קשר בין הנושאים. בקשר לנושא הראשון — אפילו אם הדבר הזה

שר הביטחון א' שרון:

1 — 2. צה"ל מקיים ומיישם את ההוראות של חוק הגנת הפרטיות גם לגבי אסירים.

במקרה דנן האסירים צולמו שעה שהיו בעמדות חרץ ביישוב אוזחי וכו' האפשרויות למנוע צילום האסירים שלא בהסכמתם מצומצמת ביותר.

אגב, החוק האמור מעניק הגנה למצלם, אם הצילום נעשה כרשות הורכים ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי. פה זה ודאי לא היה באקראי. אני חושב שצריך להשתדל שלא לצלם אותם גם כרשות הרבים.

1792. מספר המעצרים ומקרי הגירוש של תושבי השטחים מאז יוני 1967

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):
אבקש מכבודו להשיב לי:

1. כמה צווי מעצר מינהלי נגד תושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה הוצאו מאז מלחמת ששת הימים ועד היום?

2. כמה צווי גירוש נגד תושבים כאמור הוצאו בתקופה זו?

3. כמה תושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה מצויים היום כמעצר מינהלי?

4. כמה תושבים כאמור מצויים היום במאסר מכות גזר-דין של בתי-דין צבאיים?

שר הביטחון א' שרון:

אני שמח מאוד על השאילתא הזאת, כי לפי דעתי היא נתנה אפשרות להזים הרבה מאוד מהדברים הנאמרים, או מיוחסים לפעולות הממשלה ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. המספרים שאציג עכשיו מדברים בעד עצמם. אני שמח שניתנה לי אפשרות להשיב על הנושא הזה.

1. להלן צווי מעצר מינהלי שהוצאו נגד תושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה. בידינו נתונים מ-1971 בלבד, ולעצור אין בידי נתונים שמתייחסים לארבע השנים הקודמות.

ב-1971 הוצאו 445 צווי מעצר מינהלי. ב-1972 — 39; ב-1973 — 20; ב-1974 — 57; ב-1975 — 42; ב-1976 — 41; ב-1977 — 28; ב-1978 — 18; ב-1979 — 20; ב-1980 — 7; ב-1981 — 1; ב-1982 — 1. לגבי עזה, אני יכול לתת את המספרים במשך כל השנים.

צווי גירוש נגד תושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה: 1967 — 6; 1968 — 22; 1969 — 37; בשלוש השנים 1970 עד 1973 — 785; 1974 — 96, יחד עם 74 בני משפחותיהם, שגורשו בהסכמתם: 1975 — 40 אסירים ביטחוניים גורשו למצרים בהסכמתם יחד עם 16 בני משפחותיהם: 1976 — 3; 1977 — 0; 1978 — 0; 1979 — 1; 1980 — 3; 1981 — 0; 1982 — 0; סך הכול מגורשים — 1,083.

3. היום אין ביהודה ובשומרון אף לא עציר מינהלי אחד. בחבל-עזה יש עציר מינהלי אחד. הצו הוצא לשלושה חודשים, החל ב-12 באוקטובר 1982.

4. נכון ל-1 בספטמבר 1982: באזור יהודה ושומרון — 1,106 אסירים ביטחוניים; באזור חבל-עזה — 704 אסירים ביטחוניים, סך הכול — 1,810.

אלה מספרים מאופים ללא ספק, אדוני היושב-ראש, בנידון לכל מה שנאמר לא אחת מעל דוכן זה ומה שנכתב פעמים כה רבות. מספרים אלה מדברים בעד עצמם. הם

נכונה, כי היא לא עוסקת בנושא הזה. 2. אם לא — מה היא האינפורמציה הנכונה? — האינפורמציה הנכונה, חברת הכנסת נמיר, היא האינפורמציה שמסרתי כאן. 3. אם כן — מה טיבה של קבוצת דיון זו? — אני מגיב כאן את כל חבריה של הקבוצה. זאת אומרת, שבהמשך לשאלות האלה עניתי. 4. האם היתה כעבר קבוצה מסוג זה, או מסוג אחר? — אינני יודע אם היתה.

אורה נמיר (המערך):
על זה לא עניתי.

שר הביטחון א' שרון:

אינני יודע אם היתה קבוצה כזאת. היום יש קבוצה כזאת. אבל אם תרצי לדעת אם היתה, אנחנו ניתן לך את התשובה.

אורה נמיר (המערך):
אני מאוד מבקשת.

שר הביטחון א' שרון:

לעומת זה, לגבי שאלה 6 נתתי תשובה. זה היה חמיר עלי-דין קצין חינוך ראשי, וגם היום על-ידי קצין חינוך ראשי. אבל אנחנו נשלים את התשובה.

1723. הברחות מלבנון לישראל על-ידי חיילים

חבר הכנסת א' סבג שאל את שר הביטחון ביום ח' בכסליו התשמ"ב (24 בנובמבר 1982):

בשבועות האחרונים רבו הפרסומים על אודות הברחות מלבנון לישראל של חיילים ואזרחים ישראלים.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. מה הוא מספר החיילים והאזרחים הישראליים שהובאו לדין — בעקבות הברחות מלבנון — מאז נכנס צה"ל ללבנון?

2. מה הוא שווי הסתורות שהוכרזו מלבנון לישראל מאז נכנס צה"ל ללבנון?

תשובת שר הביטחון א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תשובתי מתייחסת לחיילים. אין בידי מידע לגבי אזרחים שהובאו לדין בגין הברחות.

1. עד דצמבר 1982 הועמדו לדין 856 חיילים. מהם 722 לדין משמעת ו-134 הוגשו כתבי אישום לבתי-דין צבאיים.

2. סך כל הכספים שהוחרמו מידי חיילים באותה תקופה הוא 672,500 שקלים.

1757. פרסום תמונות חיילים אסירים בעיתונות

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הביטחון ביום ט' בכסליו התשמ"ב (25 בנובמבר 1982):

ב-5 לנובמבר 1982 התפרסמה בעיתון "מעריב" כתבה תחת הכותרת: "חיילים אסירים תחרו בעיות כוח אדם כמושכ קדש-ברנע". בכתבה מתואר כיצד חיילים שנשפטו על עבירות חמורות השתלבו בעבודה פרודוקטיבית. טוב ויפה, אלא מה? פרסם גם צילום של אותם חיילים, בדרך זו יכלו לחזות מאות אלפי קוראים באותם "שפטים" על עבירות חמורות. דבר זה גרם, קרוב לוודאי, צער רב לבני משפחותיהם.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם קיימים כללים של צנעת הפרט של אסיר בצה"ל?

2. אם התשובה שלילית, האם יש בדעת השר להחזיק תקנות כאלה?

1. האם הסתיימה חקירת ההתנקשות בחיי ראשי הערים שקעה וחאלף? אם כן — מה תוצאותיה?

2. האם נחקרה האפשרות שהיה קשר בין ההתנקשות בחיי ראשי הערים הנ"ל לחשיפת חומרי החבלה ולמעצרים של שני חברי מועצת עיריית קריית-ארבע? אם כן — מה תוצאות החקירה?

3. אם החקירה על ההתנקשות עדיין לא נסתיימה, באיזה שלב היא נמצאת ומה העלו החוקרים עד כה?

שר הביטחון א' שרון:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' וילנר)

לפני זמן-מה עניתי על שאלות 1361 ו-1545 של חבר הכנסת מחמד ותד, כאמור: "חקירת ההתנקשות בחייהם של ראשי העיריות לשעבר של שכם ורמאללה עדיין נמשכת". תשובתי בעינה עומדת, ולא אוכל להוסיף עליה.

מאיר וילנר (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כמה שנים — — —

הי"ר מ' סבדור:
אין לך זכות.

1796. ייבוא עליידי השק"ם

חבר הכנסת מ' שחל שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):
"יצרנים ישראלים רבים, בעיקר בענף הטקסטיל ובענף מוצרי המזון, מתלוננים שהשק"ם הגביר באחרונה את הייבוא מחוץ-לארץ."

על-פי הנחיית הדיקטטוריון של השק"ם, אסור ייבוא סחורות בשיעור העולה על 1% ממחזור המכירות הכללי של השק"ם.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה הוא היקף ייבוא הסחורות מחוץ-לארץ על-ידי השק"ם, במספרים ובאחוזים?

2. אם היקף הייבוא עולה על המותר, כיצד בדעת השר לפעול כדי לצמצמו?

3. מדוע לא יפעל השר לפתיחת ספרי השק"ם לציבור הרחב?

השובה שר הביטחון א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. בענף הטקסטיל ייבאה חברת שק"ם בשנת הכספים 1981/82 קצת למעלה מ-0.6% מהיקף הקניות של החברה. חברת שק"ם אינה מייבאת מוצרי מתכת. היקף יבוא הסחורות מחוץ לארץ על-ידי חברת שק"ם מהווה 0.72%, להוציא מזון ומוצרי וכוילית שאינם מיוצרים בארץ.

היקף היבוא אינו עולה על המלצת דיקטטוריון חברת שק"ם, והנהלת חברת שק"ם עושה מאמצים לצמצם את היבוא מתחת למספרים הנקובים.

3. חברת שק"ם לא פתחה מאוניה לציבור, בשל בעיות ביטחון שדה. הואיל והחברה מוכרת את מוצריה בתוך מחנות צה"ל, בקרב שלוחות מערכת הביטחון ולחיילי חובה, אם יפתחו הספרים ניתן יהיה בנקל ללמוד מהם על היקפם של מערכת הביטחון, אשר המערכת מבקשת לשמור אותם חסויים.

מוכחים כעדות נאמנה, כי רבות מהטענות שנשמעות אין להן כל יסוד.

1794. מניעת כניסתם של אזרחים ישראלים לביריות
חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):

בשבת, 20 בנובמבר 1982, מנע הממשל הצבאי את כניסתם של אנשי הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת ביריות לעיירה ביריות. אנשי הוועד רצו לכך באוניברסיטה, כדי להביע סולידריות עם המרצים שסירבו לחתום על הצהרה פוליטית ועומדים בפני סכנת גירוש. הממשל הצבאי טען, כי השטח סגור בפני אזרחים ישראלים, אך שמכוניות ישראליות אחרות הורשו לעבור את המחסום.

הנני שואל את כבודו:

1. מה הן ההוראות הנוגעות לכניסת אזרחים ישראלים לשטחים בגדה המערבית?

2. אם יש הוראות קבועות, מדוע מנעו אנשי הממשל הצבאי את כניסתם של אזרחים ישראלים לביריות בעוד אזרחים ישראלים אחרים הורשו להיכנס?

3. האם מוכן השר להורות לברוק את הנושא?

שר הביטחון א' שרון:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מאיר וילנר)

1. בשנת 1967 הוציא המפקד הצבאי צו, הקובע כי אזור יהודה ושומרון הוא שטח סגור והכניסה אליו טעונה היתר מאת השלטונות. על סמך צו זה הוציאו הרשויות המוסמכות היתר כללי, המסדיר את כניסתם של אזרחים ישראלים לאזור.

סעיף 90 לצו דובר הוראות ביטחון (יהודה ושומרון) (מספר 378), התש"ל-1970, קובע, בין השאר, כי מפקד צבאי רשאי להכריז על כל שטח או מקום כי הם סגורים. המפקד הצבאי באזור רשאי לפטור בהיתר כללי או אישי אדם מהוראות ההכרזה בדבר סגירת השטחים.

2. לאחר התייעצות עם גורמי הביטחון ועם המינהל האזרחי באזור, החליט מפקד האזור למנוע כניסתם של חברי הוועד לסולידריות אל המכללה בשבת, 20 בנובמבר 1982, לאור העובדה שחברי הוועד לסולידריות היו בין הגורמים להפרות הסדר במכללת ביריות וסביבתה ביום 15 בנובמבר 1982, אף שהתחייבו שלא לעשות כן, וכן מפני שהגיעו לגורמי הביטחון ידיעות על כוונת גורמים פרו-אש"פים במכללה לנצל את דבר בואם של חברי הוועד לסולידריות לשם פעילות החססה והסתה לקיום הפרות סדר.

3. מפקד האזור פעל כדי.

1795. החקירה בעניין ההתנקשות בחייהם של ראשי הערים בגדה

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):

בחודש מאי 1980 התנקשו אלמונים בחייהם של ראשי הערים כסאם שקעה וכרים חאלף. בתשובה על שאלות שהגשתי בנושא זה נאמר, שהחקירה לגילוי המתנקשים נמשכה. ב-7 בנובמבר 1982 פורסמו ידיעות על-אודות מעצרים של שני חברי עיריית קריית-ארבע בחשד להתזקת חומרי חבלה. בפרסומים נאמר, שהיתה חקירה בקשר לאפשרות של קשר בין חומרי החבלה שנתגלו להתנקשות בחיי ראשי הערים הנ"ל.

הנני שואל את כבודו:

1799. ציד-חורף חם לחילי צה"ל

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשמ"ג (9 בדצמבר 1982):

באחרונה פורסמו בעיתונות שתי ידיעות על-אודות היערכותו של צה"ל לקראת החורף בלבנון. האחת, ב"ידיעות אחרונות" מ-2 בדצמבר 1982, טוענת כי צה"ל ערוך למלחמה ב"גנרל חורף", ובמסגרתה סופקו גדרים חמים ומיוחדים לחילי צה"ל בלבנון. הידיעה השנייה פורסמה בשבועון הליכוד "יומן השבוע" מיום 3 בדצמבר 1982, ובה מועלת הטענה, שחף הפרסומים — חילי צה"ל בלבנון סובלים מחוסר כביגוד וכי לא בכל מעוזי צה"ל קיימים אמצעים לחימום.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. איזו משתי הידיעות נכונה?

2. האם גם בקרב חילי צה"ל המשרתים באזורי קרה אחרים, כגון רמת-הגולן ואזור הרי-הכרמל, קיים מחסור בציד-חורף חם?

3. האם הגיעו לידיעתו של השר תלונות של חיילים על חוסר בציד-חורף חם?

4. מה נעשה על-מנת למנוע מחילי צה"ל בלבנון ובשאר מקומות הקרה את סבלות החורף?

שר הביטחון א' שרון:

צה"ל ערוך ומצויד כהלכה לתנאי החורף הן בלבנון והן באזורי קרה אחרים.

בחודש אוקטובר 1982 הגיעו לצה"ל תלונות על אי-הספקת ציוד חם מיחידה מסוימת ששהתה בלבנון. כעקבות ידיעה זו ביקרו צוותי ביקורת בכל היחידות השוהות בלבנון, כדי לוודא כי אכן כל הכוחות מצוידים כהלכה. כל הטעון תיקון תוקן.

בלבנון נערך צה"ל למנוע את סבלות החורף כדלקמן: א. נבנו מחנות על בסיס מבנים יבילים כדי למנוע ישיבה באוהלים באזורי קרה; ב. הותאמו ושופצו מבנים קיימים (לכנוניים) לקליטת חיילים/יחידות; ג. כל המבנים והאוהלים שבהם יושבים חיילים תוממו בתנורי חימום מרכזיים ו/או תנורי חשמל, בהתאמה לאופי המבנה; ד. הוכנסו מערכות חימום גם למוצבים קרמיים (מלבד כמה "קיפודים" שבהם טרם הסתיימו עבודות הנדסה, ואני מניח שבינתיים גם זה הושלם); ה. סופקו מערכות ביגוד והנעלה חמות לכל חייל, בהתאמה לתנאים האקלימיים שבהם שוהה יחידתו.

ביתר אזורי קרה יש זה כבר התארגנות להתגוננות בפני החורף, ואין בכך משום חידוש.

לצה"ל יש ציוד מספיק כדי לטפל בכל מקרה של תקלה בלתי צפויה.

1895. מסירת מידע שהופק ממלחמת "שלום הגליל" לארצות-הברית

חבר הכנסת מ' בריזר שאל את שר הביטחון ביום כ"ט בכסליו התשמ"ב (15 בדצמבר 1982):

כלי התקשורת פורסמו את הידיעה, "שלפיה לא תמסור ישראל את לקחי מלחמת "שלום הגליל" לארצות-הברית כל עוד לא אשררה ארצות-הברית את ההסכם שנחתם על-ידי שליחי הפנטגון עם משרד הביטחון בארץ. עוד נאמר, שאנגליה, למשל, מסרה את לקחי מלחמת פוקלנד לארצות-הברית גם ללא הסכם כזה. מאחר ששתי המדינות קשורות יחד בברית נאט"ו.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם בעבר נחתמו הסכמים פומביים למסירת מידע ולקחים שהפיקה ישראל ממלחמותיה?

2. אם כן — מתי?

3. האם אושרו הסכמים אלה פורמלית על-ידי ארצות-הברית?

4. סעיף 1.2 א' במוכר ההבנה האסטרטגי בין ישראל לארצות-הברית קובע, כי יונהג שיתוף פעולה צבאי בין שתי המדינות. סעיף 2.3 קובע, כי יונהג שיתוף פעולה בחומי המחקר והפיתוח. האם על אף סעיפים אלה מתחייב הסכם נפרד על מסירת לקחי המלחמה?

5. האם מזכר ההבנה האסטרטגי קיים כלל?

שר הביטחון א' שרון:

1. בעקבות מלחמת יום הכיפורים, נחתם בין מדינת ישראל לבין ארצות-הברית הסכם בדבר העברה לארצות-הברית של מידע ולקחים שהופקו על-ידי מדינת ישראל במהלך המלחמה.

2. ב-31 במרס 1974.

3. ההסכם נחתם ברמה של מיניסטרינוס, ולא היה בבחינת אמנה המחייבת אשור.

4. מזכר ההבנה האסטרטגי בין ישראל לארצות-הברית הוא הסכם מסגרת בדבר שיתוף פעולה בתחומים שונים. כאשר יופעל, עליו להתבצע באמצעות ועדות-משנה, אשר תוקמנה על-ידי הצדדים לגבי נושאי שיתוף-הפעולה הספציפיים. ועדות-המשנה כאמור עדיין לא הוקמו. אין אפוא קשר בין הנושא הספציפי של העברת לקחי מבצע "שלום הגליל" לארצות-הברית לבין מזכר ההבנה האסטרטגי.

5. הטיפול בהגשמת מזכר ההבנה האסטרטגי הוקפא, כזכור, על-ידי ארצות-הברית, בעקבות תחלת החוק הישראלי על רמת-הגולן.

ה"יר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל בריזר.

מיכאל בריזר (המערך):

אני מבקש לדעת מכבוד השר, האם ישראל מסרה לארצות-הברית את לקחי מלחמת "שלום הגליל"?

שר הביטחון א' שרון:

כידוע לחבר הכנסת בריזר, היתה כאן ועדה, שנשלחה על-ידי משרד ההגנה האמריקני בעקבות הזמנה שלי, במכתבי למזכיר המדינה של ארצות-הברית, נחתם הסכם בראשי תיבות, והוא היה צריך לקבל את אישור שר ההגנה האמריקני: כמובן, גם את אישורנו, אבל ההסכם היה על דעתנו. האמריקנים ביקשו להכניס שינויים בהסכם. עד היום הם טרם הגישו את השינויים המתבקשים. לכן, אף שהצענו החלפת מידע — ומדובר לא רק בהחלפת מידע אלא גם בהפקת לקחים מן המידע, וכמובן גם בצורך ובמחויבות שמי שמקבל את המידע לא יעבירו לידיים שלישיות ובעיקר לא לידיים שעלולות לסכן את ביטחונה של ישראל בשלב מאוחר יותר — כפי שאמרתי, לא הגישו האמריקנים את בקשתם המחוקקת, ולכן ההסכם לא מתבצע.

1999. ביטוח חיילים בחופשה

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר הביטחון ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

בעקבות תוכנית הטלוויזיה "כולבוטק" מיום 30 בנובמבר 1982, אשר עסקה בביטוח לחיילים בחופשה למקרה של נזקי

ידאג לשיקומו המלא של חייל, בין שהוא בחופשה ובין שאינו בחופשה, ולכריאותו, ללא אותם דקדוקים ולהטיל אותו על משרד אחר או על הקוראים? זאת שעה שהוא גם לא מקבל שכר כאותה תקופה וגם נמצא בסכנה?

כוונתי להעברת הקונצפציה הסוציאלית מהתפיסה הכוללת שלנו בחיים האזרחיים, להפוך אותה כתיקון לחוק לקל-חומר באותם מקרים שהחייל כולו נתון לאפוטרופוסות ולפיקוח של הצבא.

שר הביטחון א' שרון:
חברת הכנסת אלונה העלתה כאן סוגיה החייבת בדיון. זו לא היתה שאילתא, זו היתה סוגיה מאוד נכבדה. אני מציע להעביר אותה אל מחקר לתחום השאילתות, לתחום הצעות לסדר-היום, אם כבוד היושב-ראש יקבל זאת.

היו"ר מ' סבידור:
תודה. חברת הכנסת אלונה, אני אתייחס לנושא.

אני מתכבד להזמין את השר לענייני דתות להשיב על שתי שאילתות.

1622. יחסה של ישראל לדתות השונות הפועלות בתחומה
חברת הכנסת ח' אשל שאלה את השר לענייני דתות ביום ט"ו בחשוון התשמ"ב (2 בנובמבר 1982):

ההצעה הדונית של הכנסייה הכפטיסטית בירושלים גרמה נזק רב למעמדה ולתדמיתה של מדינת ישראל בחוגים רחבים של לא-יהודים, שרחשו ידירות עמוקה לישראל. ההתבטאויות של יהודים מקבוצות שונות, החוזרים ומבקרים את החופש הניתן בישראל לדתות ולעדות השונות לנהל את אורח החיים לפי דרכן — מעוררות דאגה רבה בחוגים אלה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה עושה הממשלה כדי להזים התרשמיות של התבטאויות מאורגנות חוזרות ונשנות?

2. מה עושה הממשלה למען הגן עליהם ומנוע הישנות מקרים כאלה?

3. מה עושה הממשלה על-מנת להרגיע חוגים לא-יהודיים ולהפיג את חרדתם ודאגתם?

4. מה עושה הממשלה על-מנת להביא את עמדותיה ואת מעשיה לידיעת העולם הנוצרי?

5. מה מצב החקירה של ההצעה בכנסייה הכפטיסטית בירושלים?

חשובת השר לענייני דתות י' בורג:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחקירה של התבטאויות למסדות דת חוקרת המשטרה גם את האפשרות שמעשים אלו נעשו בצורה מאורגנת, על-ידי חוגים קיצוניים. עם זאת, יש לציון שכמה מקרים שבהם הצליחה המשטרה לתפוס את האחראי להם התברר, שהאדם פעל לבדו ואינו שייך לשום ארגון קיצוני.

2. בירושלים בלבד יש יותר מ-200 מוסדות נוצריים, וברור שאין המשטרה יכולה לשים שמירה על כל אחד מהם. עם זאת, המשטרה פועלת למען הגבר את השמירה על המקומות הרגישים יותר.

3. תגובה מיידית, הן של המשטרה והן של גורמים ממשלתיים, על כל תלונה של מוסד נוצרי תורמת יותר מכל דבר אחר להרגעת חוגים אלה. יש הנחיות קבע במשרד לענייני דתות ובמשטרה לבקר מייד בכל מוסד נוצרי אשר נפגע. לאחר

גוף, הגיעו אלי פניות של קבוצות הורים שונות מירושלים ומרחובות. המזעזעים ומודאגים. מעובדה זו בהיותם הורים לחיילים.

שאלותיו הן:

1. האם אכן חייל בחופשה אינו מבוטח על-ידי צה"ל במקרה של נזק גופני ביציאתו את בסיסו עם "פס" מאושר מן הממונים עליו?

2. מה ריגו של חייל הנפגע בעת היעדרות מהבסיס שלא באישור מן הממונים עליו?

3. האם הנטל הוא על בני משפחתו במקרה שהוא נפגע בתאונת דרכים או בתאונה אחרת?

שר הביטחון א' שרון:

1. לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט — 1959 (נוסח משולב), רואים תכלה שנגרמה לחייל השהיה בחופשה כחבלה שנגרמה בזמן השירות ועקב השירות. רק אם נגרמה כדרכו מן המחנה אל יעד החופשה או כדרכו מיעד החופשה אל המחנה, ולעניין זה "חייל השהיה בחופשה" — חייל השהיה כדון מחוץ למחנה שלא במילוי תפקיד.

הצידוק שעומד למחוקק כל השנים להוציא מתחולת החוק האמור מקרה של חייל שנחבל שעה שהוא השהיה בחופשה כדון הוא בכך, שהמדינה ראתה עצמה חייבת להעניק תגמולים והטבות רק באותם מקרים שהשירות הצבאי הוא אשר גרם לפגיעתו של החייל במישור או בעקיפין.

2. ייתכן מקרה שהחייל אומנם נעדר מהבסיס שלא באישור מפקדו ועדיין תחבולה שנחבל בה נגרמה "בזמן ועקב" השירות הצבאי. אז יחול עליו חוק הנכים (תגמולים ושיקום) על כל המשתמע ממנו. כרם, אף שהנכות היא עקב השירות, ייתכן שבהיעדרו מן המחנה יש משום התנהגות "רעה וחמורה", במשמעות סעיף 9 לחוק האמור, ואז לא יחולו עליו הוראות חוק הנכים הנזכר. אך אם הנכה הוא "נצרך", רשאי קצין התגמולים להעניק לו הטבות ההנאה הניתנות לנכים לפי חוק זה.

3. היועץ המשפטי למערכת הביטחון מוסר לי, שאם החייל נפגע כתאונת דרכים בעת ששהה בחופשה יחול עליו חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, וללא שיהיה צורך מצדו להוכיח "רשלנות" יוכל לתבוע נזקי גוף גם אם המזיק לא היה אותה שעה מבוטח בכיסוח כלשהו. במקרה של תאונה אחרת, הרי כל עוד לא שוחרר מן השירות הצבאי וכאי הוא לכל הוכחות שניתנות לכל חייל וחיל (טיפול רפואי, הטבות כספיות לתקופת שהייתו בבית).

אם החייל נפגע פגיעה חמורה שלא עקב השירות הצבאי, יחול עליו פרק 2' לחוק הביטוח הלאומי — ענף ביטוח נכות כללי, שם הם מבוטחים — ותוענקנה להם ההטבות הניתנות לכלל הנכים.

היו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שולמית אלונה.

שולמית אלונה (המעריך):

נתקבל כלל על הממשלה, או הממשלות, ועל המחוקק בחוקים השונים ללכת לקראת האדם הנפגע, מתוך מטרה לשקמו: אגנון שומעים גם מדברך, ששעה שהוא נמצא במצב אורזי הוא לא צריך להוכיח נזק, לא לפי זה אלא לפי החוק האזרחי הקיים. החיילים נמצאים באפוטרופוסות של הצבא, ומתוך התפיסה הכללית המדינית שלנו, האם אין מקום שהצבא

1747. מצבה הכספית של המועצה המקומית קריית-עקרון
חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר הפנים ביום ח' בכסליו
התשמ"ב (24 בנובמבר 1982):
בקריית-עקרון אין בידי הרשות לשלם משכורות שוטפות.
המצב בקריית-עקרון, ואף ברשויות נוספות, מראיג ביותר.
אבקש לשאול את כבודו:

1. האם ידוע לכבודו מצבה של המועצה המקומית
קריית-עקרון?

2. האם בדעת השר לעזור לקריית-עקרון באופן כללי
שגרתו כדי לפתור את בעיותיה?

3. האם ידוע לכבודו, שתקציב ההוצאות של קריית-עקרון,
שנקבע עלידי משרד הפנים, נמוך בהרבה מהמקובל במחוז
הדרום ובארץ כולה יחסית למספר תושביה של הקריה
ובעיותיה הדמוגרפיות?

4. ממה, לדעת השר, נובע מצבה של קריית-עקרון?

שר הפנים י' בורג:

1. כן.

2 — 4. משרד הפנים מלווה מקרוב את מצבה של המועצה
הן בעזרה כספית — מעבר למגיע לה בהשוואה לרשויות
הדומות לה בגודלן ובהיקף הפעולות — והן במתן הדרכה
ויעוץ.

1846. פרישה משירות במשטרה בשל יחס מפקדים למפקדים
חבר הכנסת א' שפייר שאל את שר הפנים ביום כ"ג בכסליו
התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):
סקרים פנימיים שערכה המשטרה במשך השנתיים
האחרונות ותוצאותיהם פורסמו בעיתונות מלמדים, כי חלק לא
מבוטל מהמתפטרם משירות המשטרה עשו זאת בשל
איישבעות רצון מיחס מפקדיהם אליהם. אחד הסקרים אף
הצביע על סיבה זו כסיבה דומיננטית. כאשר רק לאחריה
מפיעה בעיית השכר כסיבה להתפטרות משירות המשטרה.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם תוצאות סקרים אלה הגיעו לידיעתו של השר?

2. האם האמור לעיל מדויק הוא?

3. מה הן הפעולות שנקט השר לנוכח תוצאות הסקרים?

4. מה הוא מספר השוטרים שפרשו מן השירות במשטרה
עקב סיבה אישבעיות רצונם מיחס מפקדיהם אליהם?

5. מה נעשה לשיפור מערכת היחסים בין שוטרים לקצינים
במשטרה?

שר הפנים י' בורג:

1. כן.

2. מדובר בסקר הכנוי על שאלונים, אשר נחתו לאחר מכן
בעזרת מחשב. השאלונים הופצו ל-363 פורשים ונתקבלו
תשובות מ-86 איש, יש סבורים שהדגם אינו מייצג דיו.

3. הסקר הופץ למפקח הכללי, לראש אנף כוח-אדם,
לראשי אנפים ולמפקדי המחוזות, ותוקה כי הופקו ממנו
הלקחים הדרושים.

4. הסקר של שנת 1981 הצביע אומנם על אישבעיות רצון
מיחס המפקדים בתחומים מצומצמים של אייכיום הכתחות
מצד מפקדים ומאימתן אפשרות לשוטרי לפעול לפי אמתיותו
ועקרונותיו. אולם, בסך הכול מצביע הסקר על כך, שחב

הביקור הראשון שומרים על קשר עם המוסד ומנסים, ככל
האפשר, לעדכן אותו לגבי מהלך החקירה.

במקרה של הצחת הכנסייה הכפטיסטית פורסם תוך שעות
גיווי של שר הפנים והשר לענייני דתות ושל ראש הממשלה.

לאחרונה חזרתי וגיינתי בחריפות מעשים נגד הכנסיות
בנאומי בפני ראשי העדות הנוצרות בקבלת הפנים המסורתית
במשכן נשיא המדינה.

4. יש פרסומים קבועים בעניינים נוצריים, שלממשלה יש
חלק בהם, והם מופצים כאלפי עותקים בחוף-לארץ. נוסף על
כך, מדי חודש נפגשים אנשי המשרד לענייני דתות ומשרד
החץ עם עשרות עיתונאים ואישים נוצרים בכירים
מתוך-לארץ. הממשלה גם פועלת בנדון באמצעות נציגותיה
בחוף-לארץ.

5. החקירה בתיק ההצתה נרחבת ביותר וצוות החקירה
במרחב ממשיך באיסוף ראיות וחומר במגמה למצוא חשודים.
כשלב זה לא ניתן לקבוע את הסיכוי לגילוי מכעצי המעשה.
אולם, אם תהינה התפתחויות, אין ספק שיינתן להם פרסום
הולם.

1909. מינהי סגן שני בשכר למועצה הדתית בירושלים
חבר הכנסת ש' אלוניי שאלה את השר לענייני דתות ביום כ"ט
בכסליו התשמ"ב (15 בדצמבר 1982):

לפי התקן, המועצה הדתית בירושלים אינה זקוקה לשני
סגנים בשכר. למרות-האמור נוסף עתה סגן שני בשכר מטעם
הליכוד — שמו צורף למקור — שהשכלתו הרבנית והכללית
טעונה בדיקה, והוא עולה למשל המסים ישירות: שכר, רכב,
75,000 שקל לחודש, מזכיר ושירותים, המעלים את ההוצאה
החודשית לשני מיליוני לירות.

לאור עובדות אלו, שאלותי הן:

1. מדוע יש שני סגנים בשכר?

2. מה הם הכישורים הנדרשים בבחירת יושב-ראש וסגנים
למועצה הדתית, מבחינת ניסיון והשכלה?

3. מדוע אישר השר, בגיוד לתקן, סגנים בשכר, בתקופה
שמדובר על צמצום במנגנון ועל חיסכון בכספים?

4. באיזו מידה אתה נתון בעניין זה ללחצים של עסקנים
מתנועת הליכוד בעיריית ירושלים?

השר לענייני דתות י' בורג:

1. ר"ל. החוק השווה את מעמדה של המועצה הדתית לזה
של הרשות המקומית בכל הנוגע למינוי סגנים בשכר — סעיף
1 לצו שירותי הדת היהודיים (סגני ראש מועצה דתית בשכר).
התשמ"א — 1981. בירושלים כיהנו בעבר במועצה הדתית
ארכיב סגנים בשכר. כיום צומצם מספרם לשלושה סגנים
בלבד.

2. יושב-ראש וסגנים למועצה דתית נבחרים על-ידי
מליאת המועצה הדתית, כדיוק כפי שנבחרים כיום סגני רשות
מקומית, ובעבר ראש רשות מקומית. והכישורים הנדרשים
לנבחרים בשני המוסדות הנבחרים הם שווים.

4. לגמרי לא.

הדיוור מ' סבידור:

תודה. אני מתכבד להזמין עכשיו את שר הפנים להשיב על
שאלותי.

1851. הפיכת נמל התעופה בן-גוריון לשטח משטרה
חברת הכנסת ש' אורבלי-אלמולינו שאלה את שר הפנים ביום
כ"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):
נוכח הגיוס המוגבר של כוחות המשטרה ומשמר הגבול,
שהתפרסו בנמל התעופה בן-גוריון החל ביום 24 בנובמבר
1982, וההכרזה על השטח כשטח משטרה שאסור לעוברי "אל
על" להימצא בו — מעשה שלא היה לו תקדים במערך יחסי
העבודה — רצוני לשאול:

1. כמה שוטרים ואנשי משמר הגבול הועמדו במבצע
כיבוש שדה התעופה ביום רביעי, 24 בנובמבר 1982?
2. מה היא מצבת כוח האדם במשטרה ומשמר הגבול
שהיה בנמל התעופה בימים חמישי ושישי, 25 ו-26 בנובמבר
1982?

3. האם הפניית מספר כה גדול של שוטרים ואנשי משמר
הגבול לנמל התעופה בן-גוריון לא פגעה בפעולה התקינה של
המשטרה בתפקידיה השונים?

4. מי הזמין את המשטרה להתפרס בשדה התעופה?
5. האם כבודו איננו גורם, שבחפניית כוח כה גדול של
המשטרה לשדה התעופה היה כדי לגרום לתסיסה ולמרירות
בקרב עובדי "אל על"?

שר הפנים י' בורג:

1 — אין ברצוני לענות, מטעמי ביטחון.

3. היות שהפניית מספר גדול של שוטרים איננה בגלל
מצב מיוחד ולזמן מוגבל, היה בכוחה של המשטרה לעסוק
בעבודתה המסורה בלי פגיעה בפעולתה התקינה.

4. מצב המסכן חיי אדם וכלים יקרי ערך כמו מטוסים
מחייב את המשטרה לדאוג, מיומנותה היא, לשמירה על החוק
והסדר.

5. שאלה זו יכולה להיות מנוסחת באופן הפוך: האם
המשטרה היתה צריכה, לדעת השואלת, להפקיר את שדה
התעופה ואת המטוסים?

1856. הזמנת תושב רהט למשטרה לאחר הפצת כרוז
חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום כ"ג בכסליו
התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):

ח'אלד אל-עובר, תושב העיריה רהט בנגב, הפיץ בשבת,
27 בנובמבר 1982, בקרבת בית-הספר המקומי כרוז של
התאחדות הסטודנטים הערבים נגד העלאת שכר הלימוד
באוניברסיטאות ונגד אפליית הסטודנטים הערבים, ביום
שלישי, 30 בנובמבר 1982, הוא הוזמן למשטרת רהט, וקצין
משטרה חקר אותו על-אודות הכרוז שהפיץ. קצין המשטרה
ניצל את החקירה כדי לאיים עליו, שיעזוב את פעילותו כמזכיר
ברית הנוער הקומוניסטי במקום. הקצין הזהיר אותו, שאם
ימשיך בפעילות פוליטית, הוא ימצא את הדרך להעניש אותו.
באותו יום הופיעו בבית ח'אלד אל-עובר שלושה אנשים,
הנמנים עם בני מחלתו, ואיימו עליו בהפעלת כוח אם ימשיך
בפעילות פוליטית.

הנני שואל את כבודו:

1. מדוע הוזמן האנרת ח'אלד אל-עובר למשטרת רהט
ביום שלישי, 30 בנובמבר 1982, ונחקר על-ידי הקצין?
2. באיזו זכות איים הקצין על ח'אלד אל-עובר, והאם
כבודו השוה מוכן לחקור את המקרה ולהעניש את הקצין החוקר
על השימוש באיומים נגד אורח שלא עבר כל עבירה?

הפורשים (83.5%) שבעי רצון היו מעבודתם ר" 87% מכלל
הפורשים רוצים לחזור לחיל.

אגב, אני רוצה לומר — לא כתבתי זאת — שבשנה זו
כ-20,000 איש רצו להתגייס לשירותי המשטרה.

5. מערכת ההדרכה במשטרה נותנת פרקים בנושא
מנהיגות והטיפול בכוח-אדם. כן ממוסדים ראיונות ושיחות
אישיות שוטפים בחיל, המבוצעים הלכה למעשה.

הו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שפייר.

אליהו שפייר (המערך):

מאחר ששר הפנים אמר, שהסקר לא היה מספק מבחינה
סטטיסטית, אבל התוצאות שלו אולי מדאיגות ומעוררות
סקרנות, האם כדעת שר הפנים ליוזם סקר מקיף?

שר הפנים י' בורג:

אומנם, טבעתי את המטבע "מדבר סקר תרחק", בכל זאת
אני חושב — על אף ההסתברות שיש היום מכל מיני סקרים, כי
לפעמים יותר משהם משקפים דעה הם יוצרים דעה — אני
נוטה לחשוב, על-מנת לדעת את האמת, והיות שמדובר בחיל
חשוב של כ-18,000 איש, שצריך לשים את היד על הדופק
ותמיד להרגיש, אני בהחלט נוטה לכך.

1850. כתיבת נאומים בשכר לראש עיריית תל-אביב-יפו
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר הפנים ביום כ"ג בכסליו
התשמ"ב (9 בדצמבר 1982):

מפרסומים בעיתונים אני למדה, כי ראש עיריית
תל-אביב-יפו — כתשובה על שאלתא במועצת העיר —
השיב, כי הפרסומי (שמו נכתב במקור) קיבל מראש העירייה
בחצי השנה האחרונה יותר מ-135,000 שקל כעבור נאומים
שכתב לו בתקופה האחרונה.

מאחר שגירעונה של עיריית תל-אביב-יפו יגיע השנה
ל-752 מיליון שקלים, אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם לא — מה היא האינפורמציה הנכונה?

3. אם כן — האם נהוג ברשויות מקומיות אחרות תשלום
לפרסומאי כעבור כתיבת נאומים לראש הרשות?

4. האם מוצדקת הוצאה זו כתמורה לפרסומאי כעבור
כתיבת נאומים, במציאות התקציבית הגירעונית שבה מצויה
עיריית תל-אביב-יפו?

5. אם כן — מדוע?

6. אם לא — מה כדעת השר לעשות כדי להפסיק הוצאה
זו?

שר הפנים י' בורג:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת א' נחמיאס)

1 — כן.

3. לא ידוע למשרד הפנים על נוהג דומה.

4 — 6. אף כי אין דעתי נוחה מכך, אין עלי אלא לחזור על
מה שהודעתי לשואלת הנכבדה, כתשובה על שאלתא 6741
ביום 1 באפריל 1981, כי "על-פי המידע שנמסר מעיריית
תל-אביב, סכום ההוצאה הואת כלול בתקציב המאושר,
בהסכמים מסוג זה ראש העירייה רשאי להתחייב אפילו ללא
אישור מועצת העירייה, לא כל שכן אישור שר הפנים".

שר הפנים י' בורג:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' וילנר)

1. האדם המוזכר בשאלתך הוזמן לחת עדות במשטרה לגבי מעורבותו בהפצת כרוזים, העלולים להסית את האוכלוסייה המקומית להפרות סדר. הנ"ל הודה בחקירתו כי חילק כרוזים.

2. בעקבות הגשת השאלתך, ביקשתי לבדוק את התלונה נגד הקצין, כפי שמוזכר בשאלתך.

1972. התפרעות קרובי אסירים ביטחוניים בכלא בארשבע
חבר הכנסת א' לין שאל את שר הפנים ביום י' בטבת התשמ"ב
(26 בדצמבר 1982):

בעיתונות מיום 19 בדצמבר 1982 התפרסמה ידיעה, כי סוהרים נפצעו בהתפרעות של קרובי אסירים ביטחוניים בכלא בארשבע.

שאלותי הן:

1. היש אמת בידיעה זו?

2. האם היו-מניעים לאומיים להתפרעות קרובי האסירים הביטחוניים?

3. האם היו סיבות הנוגעות לתנאי המאסר בלבד ואינן נוגעות במגמות לאומיות?

4. האם פיקוד בית-הכלא היה ערוך להתפרעות זו והאם פעל בהתאם להנחיות?

תשובת שר הפנים י' בורג:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 3. מדובר באירוע מיום 17 בדצמבר 1982. בעת ביקור קרובים חקף אחד הקרובים סוהר, משום שנחשק להצטופף בחדר הביקורים, כדי לאפשר מקומות ישיבה לכל המבקרים. מתקפה זו נפצת סוהר, והוא קיבל טיפול רפואי במרפאת בית-הסוהר.

בסיום ביקור של קבוצת אסירים נתגלו על גופם של שני אסירים חפצים האסורים בהחזקה על-פי הנהלים. שני האסירים הוכנסו לכידוד עד להעמדתם לדין משמעתי. כתוצאה מכך סירבו האסירים להמשיך בקבלת ביקורי קרובים, והמבקרים פתחו בצעקות וגידופים. כדי להחזיר את הסדר על כנו הופעלה קבוצת סוהרים, שפינתה את המבקרים משטח בית-הסוהר. במהלך פינוי זה החל חלק מהמבקרים לידות אבנים בסוהרים, וסוהרים אחדים נפגעו באופן קל מהאבנים שהושלכו.

4. פיקוד בית-הכלא היה ערוך לטיפול בהתפרעות ופעל בהתאם להנחיות ולשכיעות רצון הממונים.

2063. שימוש המשטרה בגז מדמיע לפיזור הפגנות

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום כ"ז בטבת התשמ"ג (12 בינואר 1983):

הגז המדמיע הפך אמצעי כמו שגרתי לפיזור הפגנות בשטחים המוחזקים וגם בתחומי ישראל, איש אינו יכול לפקפק בזכותה של המשטרה להשתמש במכשירי עזר לשמירת הסדר — מותגה בהתנהגות חוקית של המשטרה עצמה. אך הגז המדמיע הוא בכחית נשק מסוכן מאוד. בירחון החדשות הישראלי "מאה" (גיליון 29, ספטמבר 1982) התפרסמה ידיעה בשם רופאים ובנוי-סמכא, המתארת את הנוק שגורם הגז המדמיע: נזקים לעיניים, כוויות בעור, בעיות במיתר הקול, בצקת, אלרגיה ולעתים אף אוטם בשריר הלב. בעל התחקיר ידע לספר גם על מקרים של מות שקח כחץ-לארץ, כתוצאה מפגיעה מגז מדמיע.

הגז המדמיע הנפוץ הוא כלור-אצטונין. הוא יוצר ב-1887 ועשו בו שימוש במלחמת העולם הראשונה. עתה עושים בו שימוש בשל הדרך הקלה של הכנתו. אך כאמור, יש הוכחות לסיכונים הרבים הכרוכים לחשיפה לגז כזה.

שאלותי הן:

1. מתי ואם בכלל נועצה המשטרה כרופאים וכמומחי בריאות בדבר הסיכונים שבחשיפה לגז כזה?

2. מי רשאי להחליט על שימוש בגז מדמיע ובאילו נסיבות?

3. האם מוכנה המשטרה לפצות את נפגעי הגז המדמיע?

4. האם אין אמצעי חלופי לגז מדמיע, אשר יהא בעל אפקטיביות, אך בלתי מסוכן, כמו למשל התות מים?

5. האם יוכל שר הפנים לבשרנו על הפסקת השימוש באמצעי זה?

שר הפנים י' בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התשובה היא גם ארוכה וגם ערוכה וגם מדעית במקצת. אבל אקרא אותה בשלמותה.

1. כן, המשטרה נועצה בחיל הרפואה של צה"ל בדבר הסיכונים שבחשיפה לגז — המדובר בגז מדמיע. ההחלטה להשתמש בו התקבלה רק לאחר לימוד מדויק, כשהשיקול המרכזי היה בטיחות הנפגעים.

להלן תומר עובדתי בנושא זה: א. החומר המדמיע הימיר, המשמש את המשטרה, הוא אורתו-כלורובנזל-מלונטוריל, הידוע בכינויו CS ההחלטה להשתמש רק בו התקבלה לאחר בדיקה יסודית. CS הוא בעל מקדם בטיחות גבוה במיוחד, כאשר המנה הממיתה כחשיפה נשימתית כאדם גבוהה פי 5,000 — 30,000 מן המנה האפקטיבית-המדמיעה. חומר זה גורם לצריכה בעיניים, בדרכי הנשימה העליונות ובמקומות לחים בעור, להדמעה ולעתים לבחילה, להקאה ולהרגשת לחץ בחזה. הסימנים חולפים זמן קצר לאחר סיום החשיפה, ללא יוצא מן הכלל. למרות הרגשת הצריכה שהוא גורם, אינו גורם לנוק בריקיימא. בכך הוא שונה מחומר מדמיע אחר נפוץ — CN — שידוע כי הוא עלול לגרום נזק לעיניים. גם אצל ילדים, אנשים זקנים ותינוקות אין עדות להשפעה חריגה של החומר בהשוואה למבוגרים בגיל.

ב. על סמך מקדם הבטיחות הגבוה שלו, ה-CS מקובל כשימוש כחומר תקני לפיזור הפגנות ברוב ארצות המערב, אם כי מסיכות היסטוריות ה-CN, הפחות בטוח, נפוץ גם הוא במידה גדולה. מדינות כדוגמת ארצות-הברית, שווייץ וגרמניה מתירות להשתמש בשניהם. חומרים מדמיעים נוספים המצויים בשימוש במערב, אם כי במידה קטנה, הם בנזיל-כרומיד, דיברנ-אוקסגנין וקפסאצין.

ג. להלן ציטוט קטע מחזר ששלח התובע הכללי האמריקני ב-13 באוגוסט 1968 לכל הסוכנויות לאכיפת החוק בארצות-הברית, המדבר על החומרים המדמיעים הבלתי-קטלניים: " — — — חומרים אלה מייצגים את האלטרנטיבה היעילה ביותר לשימוש באמצעים קטלניים — או לא להפעיל כוח כלל. לאחרונה הוכח שזוהי השיטה היעילה, הבטוחה וההומנית ביותר לשליטה על המון: שימוש זהיר בהם בעת הצורך יפחית עד למינימום פגיעות קטלניות ונזקי גוף ורכוש".

2. אמצעי זה מופעל במשטרה רק באישור מפקד בכיר בשטח, לאחר שיקול דעת ולעתים, כנסיכות מיוחדת, אף לאחר קבלת אישור מהדרג הפיקודי במטה. אין שוטרי מן

אני מבקש לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?
2. האם השר יוצר מסגרת חדשה לבדיקת יחסי גומלין בין רשויות השלטון?
3. האם הוחלה דרך זו במקום אחר?
4. האם בדעת השר לפתח את שיטת ועדות החקירה במגורים אחרים?
5. האם לא הצליח שר הפנים להביא בדרכים אלטרנטיביות להידברות בין המפקד המשטרחי לבין ראש העיר תל-אביב?

שר הפנים י' בורג:

בעקבות הפרסומים באמצעי התקשורת בעניין בית-הספר "הגליל" ותקיפת ראש עיריית תל-אביב בגן-התקווה, מצאתי לנכון למנות ועדה, שתפקידה המוגדר הוא — — — לבדוק את הטענות השונות לגבי הפרסומים וההדלפות לאמצעי התקשורת וההשלכות הציבוריות והמשמעות לגבי יחסי קהילה ומשטרה של פרסומים אלה. לראש הוועדה נתמנה ניצב שמואל איתן, מבקר המשטרה, וחברים בה מר יעקב סלמן ומר יצחק אנס.

מצאתי לנכון למנות ועדה זו בעקבות שיבוש היחסים בין ראש עיריית תל-אביב ובין מפקד מחוז תל-אביב, אשר מצא את כיטויו החריף באמצעי התקשורת. שיבוש יחסים זה עלול לפגוע ביחסי קהילה ומשטרה, ולפיכך מן הראוי היה לבדוק את הטענות והעובדות לאשורן.

היו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יעקב גיל.

יעקב גיל (המערך):

בעקבות הסולחה בין ראש העיר ובין ראש המשטרה בתל-אביב, האם אדוני השר מנסה לבדוק את הדרכים להביא ליחסי גומלין מתוקנים כאלה גם במקומות אחרים?

שר הפנים י' בורג:

הסולחה פותחת שער לעתיד יותר מאושר, אך אינה מוחקת את סימני העבר.

נלמד את דוח הוועדה היטב, נמצא את המסקנות לשני בעלי התפקידים המיוחדים אשר או בזכותם או בעטייהם הוקמה הוועדה.

השורה ראשי להפעיל אמצעי זה בלא אישור, כאמור, למעט שימוש באמצעי אישי דמי עיפרון, המכיל חומר מדמיע, המופעל במהלך עבודה שגרתית בלבד, בנסיבות שבהן נתקל השוטף באדם אלים, בהתנגדות למעצר או כמצב שבו הוא מוצא עצמו נתקף.

3 — 5. כל המשתתף בהפגנה בלתי חוקית ונשאר להפגין גם אחר הכרזה עליי קצין משטרה בכיר בדבר אי-חוקיות ההפגנה, לוקח על עצמו סיכונים מסוימים. לאור העובדה, שהמשטרה אינה מסתירה שימוש באמצעי זה, לכשהחליט מפגין להמשיך ולשהות במקום ההפגנה, עשה זאת על אחריותו.

היו"ר מ' סבידור:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שכח וייס.

שכח וייס (המערך):

באחת ההפגנות בירושלים נעשה שימוש כגון מדמיע ונפגעה תינוקת שאושפזה ב"הרסה". לפי הבדיקות, מתברר שיש נזקים בשימוש.

שר הפנים י' בורג:

האם מדובר בהפגנה שהתקיימה ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים?

שכח וייס (המערך):

אכן.

שר הפנים י' בורג:

אם מדובר בהפגנה שהתקיימה ברחוב המלך ג'ורג' בראש השנה — — —

שכח וייס (המערך):

אכן.

שר הפנים י' בורג:

אני יודע על תינוק שעומד בקשרי משפחה מסוימים עם האדם העומד כרגע על הבמה הזאת. התינוק בכה ולא נזרק.

שכח וייס (המערך):

יש כנראה שני תינוקות.

2070. מינוי ועדה לבדיקת היחסים שבין המשטרה לראש עיריית תל-אביב

חבר הכנסת י' גיל שאל את שר הפנים כיום כ"ז בטבת התשמ"ב (12 בינואר 1982):

על-פי פרסום בעיתון "הארץ" מיום 2 בדצמבר 1982, מינית ועדת חקירה לבדיקת מסכת היחסים שבין מפקד מחוז תל-אביב של משטרת ישראל לבין ראש העיר תל-אביב יפו על דבר בית-הספר "הגליל" שכנווה-צה"ל בתל-אביב.

ד. הצעת חוק רישוי עסקים (רישום מועדוני משחקים), התשמ"ג — 1982*

(הצעת קברצת חברי הכנסת)

משחקים, התשמ"ג — 1982, כשם חברי הכנסת אהרן הראל, עקיבא נוף, עזנה סולודר, בני שליטא ובשמי.

הצעת החוק באה להסמיך את ראש הרשות המקומית לאשר או לדחות מתן רשיון לפתיחת מועדון למשחקי טלוויזיה, דבר שנשלל ממנו על-פי החוק עד כה.

אני מבקשת להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' סבידור:

חברת הכנסת ארכלי-אלמחלינו, את רוצה להביא חוק רישוי עסקים (רישום מועדוני משחקים), התשמ"ג — 1982?

שושנה ארכלי-אלמחלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבדת להביא לקריאה טרומית הצעת חוק רישוי עסקים (רישום מועדוני

ה צ כ ה

ההצעה להעביר הצעת חוק רישוי עסקים
(רישום מעדוני משחקים), התשמ"ג-1982,
לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה
נתקבלה.

שר הפנים י' בורג:

אני מסכים להעברת הצעת החוק לוועדת הפנים.

היו"ר מ' סבידור:

אני ממליד להצבעה את ההצעה להעביר הצעת החוק
לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ה. הצעה לסדר-היום

הודעת הרמטכ"ל כי יהודה ושומרון חשובים יותר מהערכה מבחינה ביטחונית

יושגו בדרך אחרת. מתוך ישיבת הממשלה, אולי בהדלפה, הובא לידיעת הציבור, כי שר הביטחון, בצורה זו או זו, הגיע להסכם עם נשיא לבנון על הנקודות אשר תהיינה בסיס לסיכום בין ישראל ללבנון: נורמליזציה, הסדרי ביטחון, פינוי כוחות מלבנון. מדינת ישראל ניהלה לאחרונה מאבק בלבנון, אשר יש רושם כי מטרתו היא לעצב משטר חדש ותפיסת ביטחון לאומי עבור לבנון. ולא כרוך האם ביטחון ישראל הוא המטרה הראשונה, או שמא ביטחונם של הפלנגות, של הנשיא ג'מאל ושל לבנון הוא הדבר העיקרי והראשון.

רבותי, חברי הכנסת, יותר מכול בא הוויכוח בין המערך לליכוד לידי ביטוי בדבריו של הרמטכ"ל, שכן, מה הוא ההבדל בין תפיסת ביטחון לאומי, אשר אחראית לה הממשלה והכנסת, לבין הודעותיו של הרמטכ"ל על עדיפות ליהודה ולשומרון על פני הערכה? יש הבדל עקרוני בין תפיסת ביטחון לאומית לבין צה"ל כמכשיר לביטחון. ויש הבדל משמעותי בין צה"ל כצבא הגנה לישראל לבין צבא ישראל המסדיר את ענייני המזרח התיכון.

חבר הכנסת הרב דרוקמן מביא לידי ביטוי את חוסר הקשר הבסיסי בין התפיסה הדתית המשיחית בעניין יהודה ושומרון לבין תפיסת הביטחון. הוסיפה על כך אחרת חברת הכנסת גאולה כהן. המביאה את ישראל, בהצעתה, למאבק עם כל העולם, לרבות ארצות הברית, ומשאירה לנו, כנראה, רק את זאיר כפתח החדש שדרכו ובמסגרתו נמצא לנו שותפים חדשים ובעלי-כרית במאבקה של ישראל על עתידה ועל ביטחונה בעתיד.

רבותי, חברי הכנסת, כאשר הנושא הוא ביטחון ישראל, יהיה על ממשלת ישראל להסביר לנו, מדוע אין ישראל מוכנה לוותר על תחנות התרעה, אשר נותנות יכולות לתת ביטחון בארץ זרה כמו לבנון. ומדוע אין תחנות התרעה אפשריות כאלה ביהודה ובשומרון.

חברי הכנסת, תפיסת הביטחון הלאומי של מדינת ישראל, כמו תפיסת הביטחון של כל מדינה בעולם, היא נוסחה שיש בה, מרכיבים רבים, מרכיבים מסוגים שונים, כאשר לכל אחד משקל שונה בנקודת הזמן. בנוסחת הביטחון שלנו מופיעה גם היכולת הכלכלית העצמית של מדינת ישראל, חוסנו החברתי, חוסנו המוסרי, יכולתו הטכנולוגית המדעית, רמת ההשכלה, הפערים החברתיים, הפער הכלכלי בין השכבות השונות, אלה, בצד אלמנטים מדיניים, כמו היציבות של המדינות השכנות, היציבות באזור, מידת המעורבות של המעצמות והאינטרסים שלהן וההסכמים שהמדינה יכולה וצריכה לחתור אליהם עם שכניה הקרובים והרחוקים, הם חלקים של תפיסת הביטחון הלאומי. הסכמים חלקיים, הסדרי ביטחון, ערבויות בין-לאומיות וכמובן עוצמתו הצבאית ויכולתו להגיב כמעט ובמקום הנכונים במסגרת זו של נוסחת הביטחון, ואלמנטים נוספים של הרחעה והתרעה, נמצאים אף הם במסגרת של דיון על ביטחונה של מדינת ישראל.

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום והצעות חוק, וההצעה הראשונה — הצעה לסדר-היום 1747 — הודעת הרמטכ"ל כי יהודה ושומרון חשובים יותר מהערכה מבחינה ביטחונית — של חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז. אני מזמין את חבר הכנסת כ"ץ-עוז להביא את הצעתו.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כעשרה ימים יצא הרמטכ"ל, רביאלוף איתן, בהכרזה ובהודעה לציבור. בהודעתו אמר הרמטכ"ל, כי יהודה ושומרון חשובים לביטחון יותר מהערכה.

רבותי, חברי הכנסת, זה הרמטכ"ל השתכן, איש המעש, החסכן, זה שחיילי צה"ל אוהבים אותו בשל מקצועיותו וענותנותו; זה הרמטכ"ל קם ומודיע לעם ישראל בנושא של ביטחון מדינת ישראל, שלא כרוך בדיוק האם הוא מופקד עליו, כי הערכה חשובה פחות מיהודה ושומרון.

שלמה הלל (המערך):

אולי אפשר להתחיר את הערכה?

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אולי גם הנגב חשוב פחות, אולי גם הגליל חשוב פחות מיהודה ושומרון, והוא מודיע זאת ללא הסבר, ללא שום סעיפים נוספים.

הבוקר, חברי הכנסת, הודיע הרדיו, כי חבר הכנסת דרוקמן מקים מפלגת-פלג חדשה של לאומנות דתית, דבר שהובא לידיעתנו כבר לפני שבועות מספר או ימים מספר, כתוצאה מוויכוחים פנימיים במפלגה. המעניין שבדבריו הוא החלק הקשור להתלטה, כי ההנהגה החדשה תהיה הנהגה פוליטית ודתית, במקרה זה דתית, כמו באגודת ישראל — מועצת גדולי התורה.

חברי הכנסת, משרד הביטחון עוסק זה שנים בהקמת יישובים, היאחזויות ומאחזים במקומות שונים, ומטפל, יחד עם משרד המרע, בניהול חייהם של אזרחים של מדינת ישראל ובהכונתם, שר הביטחון, אשר כפי הנראה עוסק ועסק גם בתקופת המלחמה כפקיד מעשי — ולא כדיוק כרוך באיוז סמכות — על יחידות כשטח עצמו, והפך עצמו בכך לרמטכ"ל-על, האם הוא גם אחראי ומנווט את מדיניות הביטחון הלאומי?

הממשלה, רבותי חברי הכנסת, החליטה השבוע, בהודעה שפורסמה לציבור, כי אם לא ניתן יהיה להשיג את יעדי המלחמה בלבנון בדרך האחת, תימצא דרך אחרת להשיג יעדים אלה. יעדי המלחמה לא הוגדרו בדיוק על-ידי הממשלה, ודאי שלא כולם על-ידי הכנסת. ועכשיו מודיעה הממשלה, שאם יעדים אלה, שאינם כרוכים דיים, לא יושגו בדרך האחת, הם

בנאום בן תשע-עשרה מלים, הפכת להיות וובר הביטחון הלאומי וגורם להעדרות לאומיות בין הנגב, הערבה, יהודה ושומרון. מה פתאום? באיזו זכות?

שר הביטחון משקיע את מרצו בניהול המלחמות היומיומיות בלבנון, ויש אומרים — עד כדי רמה של ניהול יחידות ומתן פקודות למפקדים בשטח בזמן המלחמה. זאת בנוסף על הקמת יישובים אורחים, ניהול חי אורחים של מדינת ישראל ומאבק עם תושבים שאינם אזרחי מדינת ישראל.

מה שקורה, רבותי חברי הכנסת, הוא, ששר הביטחון הפך לרמטכ"ל-על, והרמטכ"ל הפך למדינאי ולתת-שר ביטחון. מדינה נורמלית מתקנת אינה צריכה לשאת זאת.

לביטחונה של ישראל יש צורך בראש ובראשונה בשיקול דעת, בתבונה, בחלוקת סמכויות ובאחריות לביטחונה של ישראל. לישראל יש צורך באזור ביטחון מוגדרים וברורים, לאורך בקעת הירדן ומדבר יהודה. לביטחונה של ישראל יש צורך במדינה המתפתחת ומפתחת את הנגב והערבה, ואין צורך בתפיסה דתית ומשיחית, המכניסה אותנו למאבק בלתי דרוש על אזורי יהודה ושומרון, אשר לא רק שלא יוסיפו לעתידה של המדינה ולביטחונה, אלא יש בהם כדי לחבל בביטחון זה. לביטחונה של ישראל יש צורך בתפיסה מאוזנת, הכוללת את כל האלמנטים עליה משקלם האמיתי.

רבותי חברי הכנסת, עם ישראל נוכח השבוע, כי המדיניות הכלכלית של שר האוצר מר ארידור הביאה את הבלון של הכורסה, שנופת עלי ידי מדיניות כלכלית זו, לממדים בלתי אפשריים. לכל בלון יש גבול, יש קצה, והוא מתפוצץ, אף אם איש איננו מעוניין בכך. חברי הכנסת, יש חשש, כי עלי מדיניות הביטחון הלאומי של מדינת ישראל, הנקוטה היום עלי ידי הממשלה, בעירוב הסמכויות, בחוסר הגדרה ברורה, בתפיסה משיחית חסרת בסיס לצורך העניין של ביטחון מדינת ישראל, תתפוצץ אף תפיסת הביטחון הלאומי כבלון זה של הכורסה, והנוק לעתידנו כמדינה וכעם יהיה רב יותר.

אדוני היושב ראש, אני מציע לדון בנושא זה במליאת הכנסת.

היו"ר מ' סבידור:

תודה. אני מתכבד להזמין את שר הביטחון.

שר הביטחון א' שרון:

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, דבריו של הרמטכ"ל בקשר למשנה חשיבותם הביטחונית של יהודה ושומרון לעומת הערבה היו הבעת דעתו האישית כאיש צבא, בתחום מומחיותו. הרמטכ"ל לא התכוון ליתן לדבריו משמעות מדינית, והוא הדגיש כי הערכה היא מההיבט הביטחוני גרידא.

הרמטכ"ל אינו יכול להופיע במליאה ולפרט את עמדתו לעומת זאת, כבוד היושב ראש, הוא נפגש לעתים מזומנות עם חברי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ומשיב על שאלות הועדה.

אני מציע אפוא שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון, אשר תשמע את הסכרי הרמטכ"ל.

היו"ר מ' סבידור:

תודה. חבר הכנסת רובינשטיין, האם יש לך הצעה אחרת?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
לא, אין לי הצעה אחרת.

ברור לנו מה היא משמעותה של הרחעה צבאית, המסתמכת על עוצמתו של צבא, יכולתו, העתודות שלו וכוח הנשימה ואורכה של המדינה שלה שייך הצבא. אך, לדאבונו, יש הסבורים, שהנהגות מטורפות של מנהיגים ומדינות יש בה משום הרחעה, נוסח מדיניותו המטורפת של קדאפי.

רבותי חברי הכנסת, משקלם היחסי של כל המרכיבים בתפיסה זו במודע נתון, עם ראייה לטווח ארוך, והכרעה נכונה בכל אחד מהם, צריכים לתת לנו את מקסימום הביטחון הכולל למדינת ישראל.

חברי הכנסת, קשה מאוד לנהל מדיניות ביטחון המתבססת על תפיסה דתית-משיחית. בלתי אפשרי. בנוסחת ביטחון לאומי כוללת, להעמיד אלמנט אחד כבלתי ניתן לדין ולטיפול הגיוני ומסודר, כאשר כל האחרים ניתנים לטיפול כזה. חבר הכנסת דרוקמן ומפלגתו החדשה, כמו גם התחיה וגורמים אחרים בליכוד, מביאים את הביטחון הלאומי של מדינת ישראל לידי אבסורד, כאשר הנהגה הדתית-הרוחנית והנהגה הפוליטית הופכים לאחת, וברגע זה מסתיים שיקול הדעת של מדינת ישראל.

והנה, ביוזמתי, קם הרמטכ"ל ומודיע לעם בישראל, כי יהודה ושומרון יותר חשובים מן הערבה ומן הנגב. האומנם? יכול להיות ויכוח אמיתי על חשיבותם של יהודה ושומרון לביטחון ישראל, לביטחון הצבאי, ויש אף ויכוח אמיתי בין המערך לבין הליכוד על משקלם, לשמעותם והיקפם של אזורי הביטחון, אזורים המיועדים להיות חלק מאותה תפיסה כוללת, כאשר השיקול הוא תמיד כמה ביטחון הם נותנים למדינה לטווח ארוך, ויש בהם גבול, ויש בהם מידה, ויש בהם התחשבות בכל שאר המרכיבים של תפיסת הביטחון הלאומי שלנו.

השטח, הטריטוריה, כשטח ביטחון מבחינת מדינת ישראל, משמעותם בעיקר בתחום ההרחעה ואורך הזמן העומד לרשות המדינה. למדינה כמו מדינת ישראל, שעיקר אוכלוסייתה מרוכז באזור צפוף וצר לאורך החוף, המשמעות של שטח הביטחון איננה השטח עצמו, אלא אותה נקודה הקרובה ביותר בו לשטח האויב, כשטח בפוטנציה, למטרה זו. חברי הכנסת, התשובה של שטח ביטחון לאורך בקעת הירדן והירדן עצמו מספקת לחלוטין, כמו שהיתה מספקת גם רצועת הביטחון כפתח-ימית, אשר היתה, לזכור, בראש ובראשונה אזור ביטחון, ורק לאחר מכן שוכצו בו אלמנטים של התיישבות, צבא, בסיסים והגנה, וראו מה קרה לרצועה ההיא.

ובאשר ליהודה ושומרון, אלה אזורים האהובים על כל עם ישראל, כיהודים בעלי זיקה לארץ ישראל וכציונים. אבל מכאן ועד למימוש הזכות על כל-כולם — עומד שיקול הביטחון. שכן, כשם ששר הביטחון טוען, שבלבנון מספיק לנו מוקדים ואזורים של הרחעה ואזהרה, האם לא כן גם ביהודה ובשומרון. מבחינת הביטחון הלאומי? וכל אלה מול שטח, אשר כאילו מסודר מבחינת הריבונות, אזור הערבה והנגב. זהו אזור אסטרטגי ממדרגה ראשונה למדינת ישראל, אזור חץ בין מצרים לבין ירדן, שטח אשר יכול להיות מתח אזור צבאי כלכלי, אם לא נדע לעצמו ולייצבו כחלק ממדינת ישראל. זה שטח אשר בו ניתן למדינת ישראל, לכל האלמנטים התברתיים, המוסריים, הציוניים שבה, לממש את אותו חלק בתפיסת הביטחון הלאומי, אשר הוא כה דרוש לנו היום.

אדוני הרמטכ"ל, אתה האחראי על צה"ל, אתה ראש המטה הכללי, זה תפקידך, זאת חובתך וזאת אף זכותך, אתה, אדוני הרמטכ"ל, איש המעש, שהתחיל את תפקידו כרמטכ"ל

— הצעה לסדר-היום: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 15): הצעת חוק העונשין (תיקון)
(העמדה למבחן לאחר מאסר) —

היו"ר מ' סבידור: אני מבין שחבר הכנסת כ"ץ עוז מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה.

אברהם כ"ץ עוז (המערך): אני מסכים.

היו"ר מ' סבידור: אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוק והביטחון.

היו"ר מ' סבידור: בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוק והביטחון — רוב

נגד — 1

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוק והביטחון נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור: ברוב קולות הוחלט להעביר את הנושא לוועדת החוק והביטחון.

ו. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 15), התשמ"ג—1983* (הצעת חבר הכנסת ד' רוזוליו)

היו"ר מ' סבידור: אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת דניאל רוזוליו להביא את הצעת החוק שלו: חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 15), התשמ"ג—1983.

דניאל רוזוליו (המערך): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אציג את החוק מהמקום.

מאחר שכמכצע "שלוש הגליל" נפל החייל צבי רוזנברג, זיכרתו לברכה, כשהוא בן 17, אני מציע לחקן את חוק שירות ביטחון כך, שחיילים לא יוכלו לשרת בצבא, באזורי לחימה ביחידות קרביות, מתחת לגיל 18.

היו"ר מ' סבידור: תודה.

שר הביטחון א' שרון: ברשותך, אדוני היושב-ראש, אענה ממקומי.

אני חושב שהנושא הוא נושא נכבד, יש לנו כמה הסברים לדבר. לדעתי, מן הדין שנדרש בוועדת החוק והביטחון. הייתי מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוק והביטחון.

היו"ר מ' סבידור: תודה.

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 15), התשמ"ג—1983, לדיון מוקדם בוועדת החוק והביטחון נתקבלה.

יעקב זאק אמר (המערך): זה החוק שעבר בצורה המהירה ביותר.

ז. הצעת חוק העונשין (תיקון) (העמדה למבחן לאחר מאסר), התשמ"ב—1981** (הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

היו"ר מ' סבידור: חברי הכנסת, חוק תיאום עם סגן יושב-ראש הכנסת, שהוא המציע של החוק הבא, הנני מבקש ממנו שיואיל בטובו, ממקומו, להביא את הצעת החוק שלו: חוק העונשין (תיקון) (העמדה למבחן לאחר מאסר).

משה שחל (המערך): אדוני היושב-ראש, אני מבקש לנמק מהמקום.

מוצע להסמיך את בית-המשפט להטיל על אדם שהורשע בעבירה חקופת מבחן במקום מאסר בפועל, כפי שימצא בית-המשפט לעשות במקרה הספציפי שנדרש בפניו. אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' סבידור: כבוד שר המשפטים.

שר המשפטים מ' נסים: כבוד היושב-ראש, ביום 22 בפברואר 1982 העבירה הממשלה הצעת חוק לכנסת, חוק המבחן, וההצעה של חבר הכנסת שחל כלולה באותה הצעת חוק. לכן הצעת חוק זו מיותרת, אבל אין לי התנגדות שהיא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' סבידור: אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' סבידור: בעד ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון) (העמדה למבחן לאחר מאסר), התשמ"ב—1981, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

— הודעת יושב־ראש הכנסת על יום חג כינון הכנסת; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת; הצעות לסדר־היום —

ח. הודעת יושב־ראש הכנסת על יום חג כינון הכנסת

אני מודיע עכשיו שבדיון זה — על־פי החלטה מיוחדת והצעת הנשיאות, כלומר שלי ושל סגני יושב־ראש הכנסת, והחלטת ועדת הכנסת — ינאמו — ואני מקווה שכל זה יהיה בזמן שהוקצב — חבר הכנסת אהרן נתמיאס, חבר הכנסת דוד מגן, חבר הכנסת תופיק זיאר, יושב־ראש ועדת הפנים חברת הכנסת שושנה ארבלי־אלמוזלנו, שר הפנים ועברכם הנאמן. למחרת היום, כלומר ביום ג', ניסע ביחד, חברי הכנסת וחברי הכנסת לשעבר, למסיבה צנועה — ועל התוכן והתוכנית אתם עוד תשמעו.

תודה על ההקשבה.

ט. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

בין התפקיד של חבר הכנסת לבין התפקיד של ראש רשות מקומית?

היו"ר מ' סבירור:

זאת היתה שאלה או שהיא הפכה לנאום?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

לא אדוני, זו היתה שאלה והערה בצדה, או הערה ושאלה בצדה, והייתי מציע שוועדת הכנסת או הנשיאות ידונו פעם נוספת בנושא זה, כי על־ידי כך נמנע מן הסיעות הקטנות להביע את דעתן, כאשר העבודה שלהם בכנסת איננה נופלת מואת של הסיעות הגדולות.

שבת וייס (המערך):

ההזמנה כבר נשלחה.

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת וירשובסקי, הבעיה נדונה תחילה בין היושב־ראש לסגנים, רצונו למצות את הנושא בזמן סביר, כדי שבמליאה יהיו עדיין אנשים יחד עם האורחים המוזמנים מכל הארץ, והגענו למתכונת כזאת: משני המחנות הגדולים ועוד ראש עיר, אם קיים, מסיעה יותר קטנה יוכלו להשתתף בדיון, יושב־ראש ועדת הפנים ושר הפנים. זוהי המתכונת המבטיחה שהדיון ימצא את ביטויו בתוך שעה, שעה־יורבע. זהו הזמן הסביר לישיבה חגיגית זאת. אם אתה מערער על כך —

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

— — — — — אנא פנה לוועדת הכנסת, אשר כבר קבעה את המתכונת. אימצתי את המתכונת הזאת ואיישתי על־פיה. תודה.

י. הצעות לסדר־היום

מפגשים של ישראלים עם ראשי אש"ף

מיכאל בר־זהר (המערך):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, תמונה אחת — אומר הפתגם — שווה אלף מלים; תמונה אחת בעיתוני ישראל השבוע — תמונה מסעירה ומקוממת, וגם כותרת הייתי נותן לה, לאותה תמונה: הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. באמצע התמונה — יאסר ערפאת, שמח וטוב לב, ועמו עוזריו: אבו מאזן, שאקור, הד"ר עיסאם סרטאורי, ובתוכם מתרווחים ומתמוגגים — אורי אבנר, מתי פלד, הד"ר יעקב ארנון. תמונה קשה ממרידה ומכאיבה. וכישראל, בתנוכה על פרסום התמונה וההודעה המשותפת שנחלוותה אליה, עולים קולות של זעם וחרון.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, לפני שתחברי ועמיתי חבר הכנסת משה שחל יחליף אותי, אני מבקש להביא לידיעת חברי הבית מהמקום הזה ומפי, כיושב־ראש הכנסת, את ההודעה הבאה: יום כינון הכנסת יחול השנה בשבת, ולכן אין לי אפשרות אלא לדחות את חגנו ל־31 בינואר. יתקיים במליאה דיון בנושא "השלטון המקומי והרשות המחוקקת", וראשי עיריות וראשי מועצות אזוריות ומועצות מקומיות יכבדו את הכנסת בנוכחותם ביציע הציבור, ביציע המיוחד. אבקש מכל חברי הכנסת להיות נוכחים במליאת הכנסת בישיבה זו.

היו"ר מ' סבירור:

עד שיגיע שר החוץ אבקש ממזכיר הכנסת להביא הודעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב־ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה: 1. תוקי־סוד: הכנסת (תיקון מס' 9) — מאת חבר הכנסת אליעזר קולס; 2. חוקי־סוד: הכנסת (תיקון מס' 10) — מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט. בטעות הודפס בחוברת הצעות חוק 1611, עמוד 102, שמו של חבר הכנסת שחל בשולי הצעת החוק; 3. חוקי־סוד: משק המדינה (תיקון מס' 2) — מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט; 4. חוק הרשות לשיקום האסיר, התשמ"ג—1983 — מאת חברי הכנסת ש' ארבלי־אלמוזלנו, מ' וירשובסקי ור' סויסה.

היו"ר מ' סבירור:

תודה למזכיר הכנסת.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב־ראש, יש לי שאלה.

היו"ר מ' סבירור:

מה השאלה של חבר הכנסת וירשובסקי, לפני שאני מעביר את השרביט?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב־ראש, אני הבנתי מן ההודעה שלך, שהחלטה של נשיאות הכנסת, של יושב־ראש הכנסת וסגניו, היתה שינאמו ראשי הערים, אבל אינני מבין: א. מדוע ויתרו על הסיעות? ב. מה הייחוד של ראש עיר בדיון בכנסת, כאשר יש מספר ניכר של חברים בכנסת שטוענים שצריכה להיות הפרדה

היו"ר מ' סבירור:

אנו עוברים להצעה הבאה לסדר־היום — מפגשים של ישראלים עם ראשי אש"ף — של חברי הכנסת מיכאל בר־זהר ופנחס גולדשטיין.

שלמה הלל (המערך):

אלה מפגשים מן הסוג השלישי?

היו"ר מ' סבירור:

אבקש מחבר הכנסת מיכאל בר־זהר לתפוס את מקומו ולהשמיט את נאומו. אני מבקש סליחה על שהעונג לא יהיה אתי — אני אשמע את הנאום מחר.

תביעות למשפט ולעונש. ואילו הד"ר יעקב ארנון מודיע במסיבת עיתונאים: ערפאת עשה עלי רושם חיובי, אני סבור שהוא איש כן.

חמונה זו היא התחנה האחרונה, אולי לא הסופית, בדרך שארכה שמונה שנים. זה שמתה שנים נודדים בעולם קומץ ישראלים, אנשי מחנה שולי חזיר בפאתי החברה שלנו, איש איש ומקלו ותרמילו, משיחים בעיני עצמם, נשמות תועות בעיני אחרים. הם נודדים מבירה לכירה ומתפשטים מנהיגי אשף שידברו אתם, בפרס ובוויה, בלונדון, בניו יורק, במרקש ובטוניסיה; דולקים אחר חממי וסרטאוי וקאדומי. והם הולכים כמי שנושא את אבן החכמים ככליו, את נוסחת הפלא לשלום בין ישראל לפלשתיין.

דרך מחרה, מלאה חתחתים ומפחי נפש היא זו: דרך חד-צדדית, שבה המסירו הנשמות התועות מ ישראל מחמאות ודברי שבח וקילוס על אנשי אשף, שבה ויתרו על רבות מתביעותיהם ועמדותיהם. ואילו אשף סטר על לחייהם פעם אחר פעם, וזכה מידיהם כחותמת כשרות, ולא נתן דבר חמורתה, אפילו לא מחמאה שתוקה.

כל אותן שנים הבטיחו לנו אותם פרטיונים פוליטיים: בקרוב, בחוד חודש, בתוך שבוע, בתוך יום, אולי בתוך שעות ספורות ישנה אשף את עמדותיו, יכיר כישראל, יתקן את האמנה הפלשתינאית, וישט יד לשלום. הם הבטיחו, אך אשף לא קיים.

עם ישראל קם והתקומם: פנישות עם אשף? עם המרצחים הללו? בין פיגועי קטיושות, מלון "סביר", טבח מעלות, שמיר, הנרייה, כביש החוף? כשאשף חחר וצוהל על כל טבח ביהודים? כשהוא חחר ומביע נחישותו לחסל את ישראל?

ממשלות ישראל קבעו לעצמן עמדה חד-משמעית לגבי אשף. ב-3 ביוני 1974, כשהתייצבה ממשלתו של יצחק רבין בפני הכנסת, אמר ראש הממשלה: "ישראל לא תנהל משאומתן עם ארגוני טרור אשר מטרתם המוצהרת היא הריסתה של מדינת ישראל".

בצורה מתונה יותר אמר זאת יושב ראש ועדת החוק והביטחון של הכנסת: "עלינו להכריז שאנו מוכנים לנהל משאומתן עם כל גורם, גוף או ארגון פלשתינאי, המוכן למלא שלושה תנאים: להכיר בישראל ובזכות קיומה, להתחייב לחרול ממעשי טרור ולצרף את חתימתו להחלטת מועצת הביטחון 242". יושב ראש הוועדה שאמר דברים אלה בנובמבר 1975 היה יצחק נבון.

עם זאת, היו בתוכנו כאלה שצידדו בשיחות עם אשף. שהרי, הם טענו, כי רק עם מרצחים ואויבים עושים שלום, לא עם ירידים. דיין, כשהיה שר ביטחון, רצה להיפגש עם ערפאת. שרון, כשלא היה שר ביטחון, תמך בשיחות עם מנהיגי ארגוני המחבלים. ועוד אמרו: האם דהגול לא דיבר עם מורדי ה-F.L.N. ובאלג'יריה? אמת, הוא דיבר עמם, בדרך כלל מדברים זה עם זה רק אויבים בנפש. דהגול אמר בקשר לשיחותיו עם מורדי אלג'יריה: "הדם מתחיש מהר על דפי ההיסטוריה". משמע, בהיסטוריה אין מקום לרגשות ולרגשנות.

אלה דברים נכונים, אך לא כל כך מדויקים. עם היטלה, עזריו ויורשיו לא דיברו איש, לא נשא ונתן איש, אף שהם ייצגו את גרמניה. העולם התרבותי שניצח במלחמת העולם את היטלר מצא לעצמו ביי שיח אחרים. אך לא זה נושא דיתנו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איוו השוואה.

גאולה כהן (התחיה):
זו ההשוואה היחידה הלגיטימית.

היור"ר מ' שחל:
חברי הכנסת גאולה כהן ומאיר וילנר, אני מבקש.

גאולה כהן (התחיה):
זו ההשוואה היחידה הנכונה.

מיכאל ברזר (המערוך):
זו ההשוואה הנכונה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אין אפשר בכלל להשוות משהו עם היטלר? אתה חוזר על מה שבגין עושה.

מיכאל ברזר (המערוך):
כדי שאומה תדבר עם ארכי האתמול, צריכים להתגשם שלושה תנאים: הראשון — שיחול שינוי בגישתו של האויב. שיחול מתוכניותיו להשמיד ויצהיר על כוונתו לשוחח ולחפש פתרון. השני — שהממשלה הנבחרת תחליט שבשלו התנאים לדבר עם ארכי האתמול — לא יעקב ארנון ולא שום פרטיון פוליטי אחר. תנאי שלישי — כדברי חבר הכנסת שמעון פרס כשהיה שר ביטחון: "השאלה היא לא רק עם מי לדבר אלא על מה לדבר". אם ינטוש אשף את דרך הטרור ויכיר כישראל רססים לעשות עמה שלום, זה לא יהיה עוד אשף. אך גם אם יעשה כל זאת, הוא ימשיך לחבוע כיעד בלעדי הקמת מדינה פלשתינאית. על כך לא נדבר, לא אתו ולא עם אחרים. זאת עמדתו של הרוב המכריע של העם בישראל ושל כל המפלגות הציוניות בכנסת.

גאולה כהן (התחיה):
נכון.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא נכון. יש כאלה שמסכימים למדינה פלשתינאית.

עקיבא גוף (הליכוד):
דובר על ציונים. אתה ציוני? אתה לא ציוני.

היור"ר מ' שחל:
רגע אחד, חברי הכנסת וילנר וגוף, אני מבין שחבר הכנסת גאל הורבין אומנם יושב ביניכם, אבל הוא לא מספיק כדי להפריד בין שניכם. איזה מין דושיית זה?

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היור"ר מ' שחל:
חברת הכנסת גאולה כהן, אני מדבר אליך.

מיכאל ברזר (המערוך):
אנשי התנועה לשלום ישראל-פלשתיין חזרו מטוניסיה נרגשים ונרעשים. אך הם גרמו נזק כבד לעניינה של ישראל, ועל כך יש לגנותם ולהוקיעם. כשהם יצאו לדרך, לפני שמונה שנים, הם קיוו להביא למיתון בעמדותיו של אשף. לגניות הסעיפים באמנה הפלשתינאית הקוראים להשמדת ישראל, לנטישת דרך הטרור, לנכונות לרוקיום בשלום. הם נכשלו. חברי הכנסת. במקום לשנות את אשף — אשף שינה אותם. הם הטביעו עליו חותמת כשרות. הם ישבו כחולמים ונלהבים על הספה של ערפאת. ובאותה שעה עצמה נתפסו בעזה מחבלים של פתח שהטילו רימונים על אוטובוס בלב תל-אביב.

בחוס מלחמת "שלום הגליל" גורשו ערפאת והמחבלים מביירות. הם פוזרו ברחבי העולם הערבי. ערפאת נודד מבירה לבירה, מעמדו מעורער, עוצמתו התמוטטה.

גאולה כהן (התחיה):

היור"ר מ' שחל:
חברת הכנסת גאולה כהן, היום את מקיימת שיחות כמעט עם כל חברי הכנסת.

היור"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך, אינך חייבת להשיב על כל שאלה, את לא חייבת, עם כל הכבוד, חבר הכנסת אריק נחמקין, קודם כול אני מבקש לשבת.

אריה נחמקין (המערך):

אני עוזר ליושב-ראש.

היור"ר מ' שחל:

אני מבקש לשבת, כשהיושב-ראש יהיה זקוק לעוזרים, הוא ימנה אותם, אני מבקש קודם כול לשבת.

מיכאל בר-זהר (המערך):

כפי שאמרתי, ערפאת נודד מבירה לבירה, מעמדו מעורער ועוצמתו התמוטטה. בפעם הראשונה צומח סיכוי לשוחח עם חוסיין, כי אין ערפאת נושף עוד בעורפו, ואין סכנה לחייו ומשטרן, אם יהיו לדבר עמנו שלום.

ואילו הקבוצה הועירה הזאת אצה-רצה לטוניסיה ומחזירה לחיים את האופציה האש"פית, הקיצונית, המסוכנת, במקום שלום עם ירדן — מדינה פלשתינאית. הם מעניקים לערפאת לגיטימציה, שהוא כה זקוק לה באירופה. הם מעניקים לו הכשר שהוא כה זקוק לו בשיחותיו עם האמריקנים. וכי מדוע לא יקבלו מיטראן ותאצ'ר את ערפאת, אם ישראלים נפגשים עמו? מדוע לא ישתחו עמו פקידים אמריקנים, אם האלוף מחי פלד מתורק בצל כנפיו בטוניסיה?

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, אני אבקש לשבת.

רענן נעים (המערך):

זו היתה רק התייעצות קטנה.

מיכאל בר-זהר (המערך):

וכן הופכת אותה קבוצה למכשיר ביד ערפאת, כחומר ביד היוצר וככלי לקידום מטרותיו.

כיצד עלינו לנהוג? לשאלה היבט משפטי והיבט פוליטי. ההיבט המשפטי אומר: האם לשנות את החוק, את חוק המדינה, כדי להעמידם לדין? התשובה חייבת להיות חד-משמעית, שלילית לחלוטין. החוק הקיים קובע: "מי שקיים ביועצין מגע עם סוכן זר ואין לו הסבר סביר לכך — דינו מאסר חמש-עשרה שנים". בית-המשפט המחוזי בירושלים, אשר שפט את הארכיבישוף קפוצ', פסק, שאנשי ארגוני המחבלים הם אכן סוכנים זרים. ובהתאם לחוק זה ניתן בהחלט להעמיד לדין את מי שנפגשו עם ערפאת, אם פגעו בביטחון המדינה. נושא זה הוא בסמכותו של היועץ המשפטי לממשלה. הוא יקבע האם אנשים אלה עברו על חוק זה ואם יש מקום להעמידם לדין. אשר לי — אני משוכנע שאין מקום להעמידם לדין. אין לי ספק שהם נסעו לטוניסיה בתום לב ובכוונות טובות, כוונות שאני אינני מסכים אתן.

גאולה כהן (התחיה):

גם לגיהינום אפשר להגיע עם כוונות טובות.

מיכאל בר-זהר (המערך):

כולנו יודעים איזוהי הדרך הרצופה בכוונות טובות.

אך אין לי ספק שאותם אנשים — — —

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היור"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, היום את מקיימת שיחות כמעט עם כל חברי הכנסת.

גאולה כהן (התחיה):

לא, אני מקיימת שיחות רק עם אלה שמקיימים אתי.

היור"ר מ' שחל:

אבל את צריכה לפנות לנואם ולבקש את הסכמתו. לא יכול להיות שתקיימי דו-שיח תמידי כזה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

רק עם אלה שמכירים בה.

מיכאל בר-זהר (המערך):

אין לי ספק, שאנשים אלה הם אוהבי עמם וארצם; הם נסעו ונפגשו לא כדי להרע למדינת ישראל. לא צריך להעמידם למשפט. אולי הם היו רוצים דווקא כי ייערך להם משפט, שיהפוך כימה פוליטית להשמעת דעותיהם.

אולם, ההיבט הקובע כאן הוא ההיבט הפוליטי, חברי הכנסת. עם ישראל צופה בטלוויזיה וקורא בעיתונים ורואה שאותם אנשים ביצעו מעשה חמור. אם נעבור עליו בשתיקה, אות הוא שאנו מקבלים אותו ואיננו מתנגדים לו. הכנסת חייבת לגנות את המעשה הזה באופן חמור וחד-משמעי, לאמור: זהו מעשה שלא ייעשה, ולהזקיק את אלה שביצעו אותו כקבוצה שולית הפועלת מחוץ להסכמה הלאומית ובניגוד לה. אך לא ננקוט כלפיהם שום צעדים. זהו מחירה של הדמוקרטיה.

אני רוצה לצטט את דבריו של שר המשפטים חיים צדוק בדיון בכנסת ב-10 בנובמבר 1976, דיון שנעג גם הוא בפרשה דומה של מגעים בין ישראלים ובין אנשי אש"ף.

שבת וייס (המערך):

צדוק השתנה מאז.

מיכאל בר-זהר (המערך):

אמר חיים צדוק: "מבחנה של חברה דמוקרטית הוא דווקא בכוונותיה לשאת דעות הנראות חריגות ופעילות הנראות חורגות ובלבד שיישמרו הסייגים שהחוק קובע. מדינה דמוקרטית אינה תובעת מאזרחיה חזרה עם עמדותיה המדיניות של הממשלה, אפילו עמדות אלה הן נחלת רובו המכריע של הציבור. היא תובעת מכל אזרח קיום החוק ושמירה על החוק". עד כאן דברי חיים צדוק, הם שרירים ויפים גם במצב הנוכחי.

לא נאסר את אבנר, פלד וארנן, אך נגנה את מעשיהם. גורלנו, חברי הכנסת, לא ייחרץ על-ידי חיכוקים עם ערפאת וכברת אחותו עם אש"ף, של "מה טובו אוהליך, ערפאת, משכנותיך, אבדעאד". גורלנו ייחרץ אם תרע ישראל לנקוט מדיניות שפווה וחכמה, מדיניות שתתבסס על חוץ חלוצי, על גבולות ביטחון, על כינון מדינה ציונית דמוקרטית, עובדת, מדינה בעלת רוב יהודי מוחץ, החזקה מכל שכנותיה ומושיטה להם ידה לשלום.

היור"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת מיכאל בר-זהר, אנו עוברים להצעה לסדר-היום הנורשאת אותה כוחרת, של חבר הכנסת פנחס גולדשטיין, בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאחר ביקורם של ראשי מועצת ישראל-פלשתיין באחת מארצות ערב ופגישתם עם יאסר ערפאת, הדיר עיסאם סירטאור, הדיר אבו מזן ועומאד שאקור והאפשרות שיוזמו לכינוס המועצה הפלשתינאית

עבירות שמקובל על רוב העם כי אסור לכעזן, לצאת לארץ אויב, להיפגש עם מרצחים ומחבלים בניגוד להסכמה הלאומית. היכול כל אזרח לקום בוקר אחד, לקחת את מזוודתו ולנסוע לארץ אויב, להיפגש עם מי שירצה, היכן שירצה ומתי שירצה, ללא אישור הגורמים המוסמכים במדינתו? והתשובה, חברי הכנסת, היא חד-משמעית: לא, ובאל"ף רבתי.

כול שעשו אותם אנשים, שמילאו בעבר תפקידים חשובים במדינת ישראל, על גבול הפשע מקומי, והתמימות וחוסר ההבחנה בין טוב לרע אסור שיעמדו להם. על פגישתם עם יאסר ערפאת יש לגנותם, ובצורה הבוטה ביותר, לפעול נגדם, ובעיקר למנוע הישנות מקרה כאלה בעתיד.

אלו מעשים הנעשים בשם הדמוקרטיה, אולם אלו הפועלים בשמה מנצלים אותה לרעה ופוגעים בה. חברי הכנסת, זוהי הדרך הבטוחה להביא את הדמוקרטיה לאורכה. כי בכוחה תחילה וביודיעין העמידו עצמם אבנרי, ארנון ופלד לרשות התעמולה האש"פית, כדאי להזכיר להם שוב, שזהו הארגון אשר לא יתר על האמנה הפלשתיאית, שבין שאר מטרותיה המוצהרות: השמדתה של מדינת ישראל. אני חוזר ואומר, חברי הכנסת, הם העמידו את עצמם לרשות התעמולה האש"פית, המנסה בכל דרך אפשרית לערער את הביטחון העצמי והמוסרי של מדינת ישראל בצדקת דרכה, לספק תחמושת מבית לשוואיה ולמבקשי רעתה בעולם. שהרי אם תושבי מדינת ישראל לוקחים לעצמם את "הזכות" לקיים פגישות עם אנשי אש"ף, מדוע לא יישו זאת מתור האנשי רונלד רייגן או הגברת מרגרט תאצ'ר?

הסכיתו ושמעו, חברי הכנסת, אנשי השלום ואגודות השלום יצאו לדרך השלום ונפגשו עם שוחר השלום וחבר מרעיו כדי לפעול למען השלום. ומה הוא אותו שלום? — מציאת דרכים לכינון מדינה פלשתיאית בצד מדינת ישראל, מדינה שתקף בתוכה את יהודה, שומרון וחבל-עזה. זה איננו שלום. אלו הם גרעיני המלחמה וההשמדה העתידית של מדינת היהודים, שקמה מתוך האוירים העשנים ומחורבותיה של אירופה של שנות השלושים והארבעים.

אפילו אורי אבנרי, כאשר נשאל לאחר אותן פגישות: האם נטש אש"ף את דרך הטרור? השיב: מוקדם לומר זאת. כך אומרים גם חברי. לכן לא כדורה לי מהות הצהרתם המשותפת עם אש"ף, שעל-פי רעתם, "הגישה החדשה" של אש"ף מעידה על מפנה היסטורי.

חברים יקרים, חברי הכנסת, לראות את התמונה הזאת בעיתון "הארץ" כאחר הבקרים — אני בטוח שכל יהודי הרגיש מאוד לא נוח באותו יום. זוהי "תמונת השנה" — כמובן, במרבאות כפולות — והיא מסוכנת מאוד למדינת ישראל.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
בלשון המעטה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אני בטוח שהקונסנזוס הלאומי בנושא זה יכוא ליד כיטוי בכל הבית הזה.

מאיר רילני (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה פחד מהשלום. משלום צודק.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
חברי הכנסת, מפנה היסטורי — כן, אבל לא במטרות אלא בשיטות. בשיטות אלו קל יותר יהיה להעביר את מדינת ישראל מן העולם.

שיתקיים בימים אלה, וכן לאחר פגישת ערפאת עם העיתונאי אמנון קפליק — יש שוב מקום לעצור, לחשוב ולהסיק מסקנות, ותהייה חריפות ככל שתהייה.

משאיר אני לשר המשפטים וליועץ המשפטי את הפרשנות האם אפשר והאם צריך — ואילו שתי שאלות נפרדות — להעמיד לדין את אזרחי המדינה המקיימים מגעים מכל מין וסוג שהוא עם נציגי אש"ף. משאיר אני לממשלה בכללה, ולשר המשפטים וליועץ המשפטים לממשלה בפרט, את ההחלטה האם אפשר והאם צריך להעמיד לדין את אזרחי המדינה, אשר נפגשו עם נציגי אש"ף, על-פי דיני העונשין הקיימים במדינת ישראל.

לי ברור, שאם אין אפשרות להעמיד לדין את אלה המתחיימים להביא שלום לישראל על-ידי מגעיהם עם אויבי ישראל, ובמקום שלום עלולים להביא לנו אסון, יש לבדוק אפשרות לשני החוק הקיים במדינה, כך שלא יהיו ספקות ויהיה ברור גם ל"תמימים שמטעם" — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת זכין, אני חושב שהנאום מפרע לך. חבר הכנסת זכין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

שהיה ברור גם ל"תמימים שמטעם" מה אסור ומה מותר, לא רק משפטי-עובדתית אלא גם עובדתית-מוסרית.

יש להניח שאלה אשר יצאו ונפגשו עם יאסר ערפאת וחבריו באש"ף לא רצו לגרום, לכאורה, נזק למדינת ישראל. אך אין כל ספק, שלאור הקונסנזוס הקיים במדינת ישראל, המקיף כמעט את כל באי הבית הזה, עברו אבנרי, ארנון ופלד עבירה ביודיעין ומתוך כוונה ומטרה מוצהרת ומגמתית, אשר עם כל רצונם הטוב ועם התמימות שלהם לכאורה אסור לקבלה ואסור להסכים לה.

חברי הכנסת, יש בבית הזה הסכמה, כמעט ללא יוצא מן הכלל, שאש"ף הוא ארגון טרור, ארגון מרצחים. על אף מגמות מוצהרות שלו לנסות לפעול בדרך המדינית, מגמות שאני רואה בהן ניסיונות סרק, "תרגילים" בחסי ציבור וניסיונות להבקיע בקיעים בישראל, אש"ף לא עזב את דרך הרצח והפיגועים, דרך המכילה אותו מראשית קיומו לרציחות של אנשים, נשים וטף, פיגועים ופגיעות ללא הבחנה. זהו אש"ף כפי שהכרנוהו מקדמת דנא. זהו אש"ף של העבר וההווה, המנסה היום לנצל את תמימותם — כן, את תמימותם — או את חוסר תמימותם של אנשים פוליטיים בישראל, אנשים שאין להם כמעט אחיזה בדעת הקהל הישראלית: והראיה — איש מהם אינו יושב בכנסת העשירית.

על-פי הבנתי המשפטית, עלולים להיות קשיים בהעמדת מבצעי העבירה לדין פלילי — זוהי עבירה, חברי הכנסת — משום שיקשה להוכיח ולהביא ראיות לכיווע עבירה פלילית, ואולי תעמוד להם, לנתבעים, הטענה על-פי סעיף 14 ד: "לא יורשע אדם — — — לפי סעיף זה" — ולהוכיחם, כפי שאמר עמיתי, חבר הכנסת מיכאל בר-זוהר, "התשלום" עבור אותה עבירה הוא 15 שנות מאסר — "אם יוכח לכח-המשפט שלא עשה ולא התכוון לעשות דבר שיש בו כדי להביא לידי פגיעה בביטחון המדינה".

אך אפילו אין חוק, שעל-פיו אפשר להעמיד לדין את אלה שנפגשו עם אנשי אש"ף, קיימות גם נורמות אחרות במדינה, הנמצאת בעימות וכמלחמה ממושכת ועקבות רס עם ארצות ערב וארגוני הטרור: הנורמה של הסבירות ההגיונית, הנורמה של מה מותר ומה אסור, האם יש להסתמך על העדר חוק ולכעז

חברי הכנסת, דברים אלה לא נאמרו עליידי איש הליכוד או איש התחיה או איש המפד"ל — הם נכתבו ב"על המשמרה". הכותב הוא חבר הכנסת לשעבר מאיר יערי, שכולנו מכירים אותו, המתפלמס במאמרו עם ידידו וקטור שטייטוב ותוקף את נוסחת שטייטוב-יערי, הממליצה על נכונות לנהל משא ומתן עם כל גורם פלשטינאי.

חברי הכנסת, המאמר לא נכתב לפני שנים רבות, אלא בינואר 1983. הוא נקרא "עמדות לקראת מועצת מפ"ם" — לא שלי, אלא של מר מאיר יערי.

מאיר ילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אפשר לשאול שאלה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אחר כך.

דומני, חברי הכנסת, שאחר ציטטים מדבריו של מאיר יערי, ואפשר להוסיף כהנה וכהנה ממאמרו ואפשר גם להסתפק בכך — מציע אני, אדוני היושב ראש וחברי הכנסת, שנחלקר כולנו בנינו התופעה, שיהודים במסווה של רצון טוב לקרב את השלום ינהלו שיחות ומשא ומתן עם איריבי ישראל. יש גוף אחד בישראל שמותר לו לנהל את מדיניות החוץ שלנו — ממשלת ישראל. והאחרים, יסתפקו בא בטעות מהם בעצות מכות ויימנעו מפגישות בחוץ. על הכנסת כולה לפעול בכל דרך שהיא, כדי למנוע הישנות מקרים אלה בעתיד.

אדוני היושב ראש, אני מציע שנקיים דיון בנושא זה במליאת הכנסת. תודה רבה.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת גולדשטיין, האם אתה רוצה להשיב על שאלתו של חבר הכנסת ילנר?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
בתנאי שהוא לא ידבר על אפגניסטן.

מאיר ילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חבר הכנסת גולדשטיין קרא מן הכתב וציטט את דברי מר יערי, שאמר שערפאת אינו מסכים להיפגש עם ציונים. לו היה מקשיב למה שקרא — —

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת ילנר, הרשיתי לך לשאול שאלה ולא לשאת נאום. זו לא שאלה. אני מצטער. תודה רבה. חבר הכנסת ילנר, נדמה לי שאתה רשום להציע הצעה אחרת, אם אינני טועה.

אבקש משר החוץ להשיב על ההצעות.

שר החוץ י' שמיר:

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אתחיל בציטוט: "אנשינו ימשיכו להכביר את לפיד המהפכה בנהרות של דם, עד אשר תשוחחרר המולדת הכבושה כולה, ולא רק חלק ממנה". מי אמר את הדברים האלה? ברור — יאסר עראפת. ומי הם האנשים אשר ישפכו נהרות של דם? — אנשי, אנשי ארגון אש"ף. ודמם של מי יישפך? כמובן, דמם של גברים, נשים וטף אזרחי ישראל. מהי המולדת וממי יש לשחרר את כולה ולא רק חלק ממנה?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אולי תספר מה קרה במלחמת לבנון?

שר החוץ י' שמיר:

הרי ברור שמדובר בארץ ישראל ובמדינת ישראל, שיש לשחרר את כולה מנוכחותם של בני ישראל בה. כה אמר יאסר עראפת.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, קבוצת אפ"א — אבנר, פלר, ארגון — איבדה את הצפון וחזרה לדרך מצפ"ן. ברצת אמוק חסרת מעצורים וכלמים הם העמידו את מדינת ישראל — מדינותה, הסכרתה — במצב בלתי נסבל. התנהגותם מספקת נשק מסוכן, נשק בלתי קונבנציונלי, לגורמים מסוימים בארצות-הברית ובאירופה, הפועלים נגד מדינת ישראל; גורמים השואפים אולי לא להשמדתה של מדינת ישראל, אך לפחות להביאה למצב מדיני וצבאי בלתי נסבלים, אשר המרחק בינם לבין איבוד עצמי לדעת הוא קטן ביותר ואולי מזערי.

חברי הכנסת, במסגרת הסכם השלום עם מצרים, הגדולה במדינת ערב, אושרה הדרך לפתרון הבעיה הפלשטינאית על-פי חוכנית האוטונומיה. יש להזכיר לאלה שויכרום קצר, שמשלה זו היא שהביאה את השלום עם מצרים. ואילו המיעוט המבוטל חסר ההשפעה בציבוריות הישראלית, כצורה מנמחת ושיטתית וכיורדין, מחבל במאמצי השלום ובדרך שהותוותה על-ידי הממשלה והכנסת נתנה לא את ברכתה ברוב גורל ומסיכי.

יש לגנות ולפסול על הסף פעולות אלה, החותרות תחת אושיותיה הדמוקרטיות של המדינה. לא הייתי מתרשם גם מדברי ההתקפה הסוריים ומהשתוללות אנשי אצ"עיקה, על עצם קיום הפגישות, שהרי ברור לכולם שאש"ף לא יפעל, בסופו של דבר, ללא הסכמה סורית. כפי שחלקים מסוימים בלבנון מקבלים את התכתיבים הסוריים — לא יוכל גם יאסר עראפת להתנתק מהם אפילו אם ירצה.

אבנר, פלר וארגון שיחקו לידי של ערפאת. אם הם תרמו בכך תרומה כלשהי למדינת ישראל — היתה זו, חברי הכנסת, תרומה שלילית ומסוכנת ביותר.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, ארשה לעצמי לצטט משפטים מספר שכתב איש ציבור ידוע — שאיני מסכים לדעתו המדינית, אך יש בינינו הסכמה כמעט מוחלטת כאשר באים אנו לדון בנושא אש"ף וערפאת — בין השאר אומר אותו אדם: "זכות ההגדרה העצמית לפלשטינאים, שאש"ף ויאסר עראפת משמשים לה כתובה, היא הזכות להתארגן נגדנו על-מנת להתקש בנו — לזכות הגדרה עצמית כזאת איננו מסכימים. כל תוכנה הוא איבה ומזימה נגדנו, כדי להתקש בקיומנו ובעתידנו".

ועוד אומר אותו אדם נכבד: "כאש"ף ובערפאת רואה אני שונאים בנפש, יורשיו של המופתי הירושלמי שנמלט כומונו לברלין והסתופף בצלו של הטיטר כבעל-ביתו ויועצו לפתרון הסופי של בעיית היהודים אף במולדתנו. גם איננו זוכר שאש"ף יתר על האמנה הפלשטינאית, שהיא כולה מזימה לעוקרנו מן השורש ממולדתנו. אם על-ידי גירושנו מכאן ואם על-ידי החרדה פיסית".

יאסר עראפת בשנים האחרונות — ואני מצטט: "הציע הקמתה של 'פלשתינה' חילונית, שתוכנה הוא, כמובן, חיסול מדינת ישראל הריכונית והעמדתם של תושבי ישראל היהודים במצב של חלות בשלטון פלשטינאי אש"ף. תהיה זאת חלות שתגרום כאמור לגירושנו ולהכחדתנו".

ועוד נאמר: "יש לערפאת נציג בפרים — הד"ר סירטאורי — אשר אתו מנהלים יהודים, חברי שלי, שיחות ומהן מתקבל הרושם שסירטאורי מדבר גם בשם ערפאת. אך יאסר עראפת הצהיר, כצורה שאינה משמעת לשתי פנים, שהוא מוכן לשוחח אך ורק עם יהודים אנטי-ציונים, למשל עם חברי רק"ח. והוא איננו מסכים לשום הידברות עם יהודים ציונים מכל כיוון או נטייה שהיא".

הארגון. למנוע את פעולתו בצרפת. לסגור שם את משרדיו ולהרחיק את אנשיו מצרפת.

והנה, גם עובדה זו עקת: זו לא מנעה מאזרחים ישראלים להיפגש עם ראש הארגון הזה, אשר שליחיו ניסו לרצות את נוסעי האוטובוס בתל-אביב. הם שוחחו אתו והצטלמו אתו למען תהיה לו תעודה והוכחה שהוא עומד בראש ארגון מדיני לגיטימי וכל באי עולם צריכים לכוא אתו במגע. שהרי גם ישראלים, המשמשים מטרה לשליחיו הרוצחים, מבקשים קרבנו כגלוי. לעין השמש, כלי בושה.

ארגון המרצחים הקרוי אש"ף בא לאוריר העולם ב־1964 כשהוא עטוף בשקר ובתרמית, ובצימאון לדם יהודי. והוא לא סטה מהווייתו זו כמלוא הנימה עד היום הזה. מי שעניו בראשו לא יתקשה להכיר את מהותו ולחשוף את התרמית הטבועה באופיו ובמנהגיו.

השקר הגדול הראשון היה טבוע בשמו: "הארגון לשחרור פלשתיין". והרי הוא קם, כאשר חלק גדול משטחה של פלשתיין היה נתון תחת שלטון ערבי, ירדני ומצרי. אך השלטון הירדני, שהיה נתון אז כאחד מרגעי החולשה שלו, הסכים לקשר של שתיקה. גם הוא וגם ראשי הארגון ידעו, שכיום מן הימים יופנו חצי הטרוה הפלשתינאית נגד השלטון ההאשמי. בינתיים הסכימו שניהם, שהמונח פלשתיין יתייחס רק למדינת ישראל, שהיתה אז בתוך מה שקרוי הקו הירוק.

מאז היו תמורות בדרך ובשיטותיו של ארגון הטרוריסטים. אך עובדה היא, שלאורך התקופה והתמורות שחלו מאז לא סטה אש"ף ממטרותיו המקוריות והמוצהרות. כפי שהופיעו במסמך הקרוי "האמנה הלאומית הפלשתינאית". כבר בשנת 1974, על רקע מלחמת יום הכיפורים והאפשרות שהכונס ועידה בין-לאומית לפתרון הסכסוך הערבי-הישראלי, התמודדו ראשי הארגון הזה עם השאלה: האם עליהם ליטול חלק בפעילות המדינית העלולה לפסוח עליהם, או לדבוק בלעדית בדרך הטרור? התנהל על כך ויכוח קשה, שהסתיים לכסוף בהסכמה, אף שגם אז מיעוט מסוים הסתייג ממנה. דוברי המחבלים נוהגים להסתמך על החלטות 1974 של הכינוס השנים-עשר של "המועצה הלאומית הפלשתינאית" כפרשת דרכים, שהיה בה כביכול שניו לגבי חוכנית ההשמדה שאומצה עלי-ידי מייסדי הארגון ב־1964. גם כאן, כמובן, השקר והתרמית עוברים כחוט השני. מה נאמר בהחלטות אלה? אכן נאמר שם, שאש"ף יפעל בכל דרך "כדי להקים רשות עצמאית לאומית לוחמת על כל שטח מאדמת פלשתיין שישוחרר".

אמנון לין (המערך):

מדינית, נוסף על זה.

שר החוץ י' שמיר:

ומכאן נוצר הרושם, שיסתפק בפחות מכל שטחה של פלשתיין.

אמנון לין (המערך):

מדינית עצמאית.

שר החוץ י' שמיר:

אך בהמשך ההחלטות נאמר, "שכל צעד בכיוון של שחרור יהיה צעד לקראת הנשמת האסטרטגיה של אש"ף". ומהי האסטרטגיה הזאת? זה נאמר בהמשך ההחלטות: "לאחר שתוקם תשאף הרשות הלאומית הפלשתינאית לאיחודן של מדינות העימות במטרה להשלים את שחרורה של כל הטריטוריה הפלשתינאית". זוהי "תורת השלבים", פשוטה כמשמעה. התיסול נשאר, רק הדרך להגשמתו הותאמה לצורכי השעה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא נכון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
פתאום נהיית דוברו?

שר החוץ י' שמיר:
אני אביא לך ציטטות נוספות, תחכה בסבלנות.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
עד מתי תמשיכו לשקר?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה אוסף של שקר עובדתי.

היורר מ' שחל:

חבר הכנסת צירלי ביטון, חבר הכנסת רענן נעים וחבר הכנסת מאיר וילנר, בשום פנים ואופן לא ארשה, שתהפכו את הישיבה הזאת למה שהיא לא צריכה להיות. תקשיבו בשקט למה שנאמר. הישיבה לא תיהפך לצעקות בלי הפסקה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, קריאת ביניים היא לגיטימית.

היורר מ' שחל:

זה לא קריאת ביניים.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הדברים לא נכונים. אנחנו לא יכולים לכבד שר שעומד מעל הדוכן ומשקר לכנס ולעם בישראל.

היורר מ' שחל:

חבר הכנסת צירלי ביטון, קריאת ביניים אינה צעקות, וזה לא יכול להיות בלי הפסקה.

שר החוץ י' שמיר:

ואף-על-פי-כן, יש דברים שאינם טעונים הנמקה. יש תופעות שכל אדם יהודי, אם רק הגינון לא עוות ולכו היהודי לא עוקר ורגש השתייכותו לעם היהודי חי ותוסס, כל יהודי מתקומם נגדן בכל גימי לב ובכל כוחו הנפשי. בלי לחשוב וכלי לתחל וכלי להתפנק. יש דברים ברורים ומובנים מאליהם. פגישת, מגע, שיח ושגת של יהודים, של ישראלים, עם מנהיגי הארגון הרצחני, שחת על דגלו את ההשמדה הפיסית, המדינית והכלכלית של מדינת ישראל —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שקר.

שר החוץ י' שמיר:

— מתרדים ומזעיקים כל אדם המרגיש עצמו שייך לעם היהודי. אין פלא שכל יהודי בישראל ובתפוצות, אשר ידעה כזאת מגיעה לאותו, נפגע בעומק יסודו והוא זועק: הייתכן שנכלה כזאת נעשתה בישראל?

רק לפני שבועות אחדים, ביום 8 בינואר השנה, הטילו שני מרצחים רמונים מתוצרת סובייטית על אוטובוס שהוביל נוסעים שלווים בתל-אביב. הרוצחים נתפסו במבצע מוצלח של כוחות הביטחון שלנו. הודו במעשה, ובכך שהם שייכים לארגון הפת"ח, הורס המרכזי והמתון כביכול באש"ף. עוד לפני כן הודיע נציג אש"ף בפריס, איברהים סוס, המופיע בפריס כדיפלוט מתן, הגון ומכובד, שאכן ארגונו הוא אשר שלח את אנשיו לרצוח אזרחים, גברים, נשים וילדים, אשר אשמתם היחידה היא היותם יהודים והוצפתם לחיות בארץ-ישראל. שגרירות ישראל בפריס פנתה מיד למשרד החוץ הצרפתי ודרשה, לנוכח הוכחה נוספת ומובהקת זו לצבינו הרצחני של

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא מוכן להכיר בגבולות 5 ביוני 1967.

שר החוץ י' שמיר:

כבר היום יש לשים לב — — —

קריאה:

— — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
1967. 1967.

היו"ר מ' שחל:

אני קורא אותך לסדר, חבר הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא אמר — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת וילנר, חבר הכנסת רוס, אל תעזור לי עכשיו.

חבר הכנסת ביטון, חבר הכנסת נעים, אני קורא אותך לסדר.

שר החוץ י' שמיר:

כבר היום יש לשים לב, שאש"ף מקיים קשרים בעיקר עם
ארגוני טרור אנרכיסטיים ופושעים, השואפים להפיל את
השלטון בארצותיהם.

לידידיו במרחקים אנו שולחים בקשה וצעה: אל תיכנסו
למלכודת ההתמנות של אש"ף ואל תנסו להכניסו במישרין או
בעקיפין לתהליך המשאומתן למען שלום במזרח התיכון. הוא
הניגוד המוחלט לשלום, ומי ששואף באמת לשלום, מוטב
שיתרחק ממנו, כי עצם המגע עם אנשיו מחזק אותם, מחזק את
הכרתם כי מעשי הרצח משתלמים.

אש"ף עתיד לעבור מן העולם, כי הוא שואב את השראתו
מלאומנות פאנ-ערבית שהיא בתחילתה, כל התנועות
ה"פאניות" ירדו מהבמה ההיסטורית. ראשי אש"ף יודעים זאת
היטב, והם נתנו לכך ביטוי כאשר היו נתונים כמצור בכיירות
וחיפשו מקלט בארצות ערב. אולם כל זמן שהוא קיים ומשלח
מרחצים וטרוריסטים נגדנו ונגד בני עמנו בכל מקום שהם
בעולם, פשע הוא לקיים אותו מגע. זה פשע מכיוון שהמעשה
תורם להארכת חייו ולחיוך האשליה שהוא מנסה לנטוע
בעולם. האומרת שיש לאש"ף מהלכים אף בקרב עם ישראל.

נציגי ישראל בעולם, אדוני היושב-ראש, מנהלים ללא
ליאות, בכל בירות העולם, מלחמה מתמדת נגד ההכרה בארגון
המרצחים, לכל יראו בו כרשיח למשאומתן מדיני, כיוון
שארגון זה בעצם מהותו מהווה סכנה לשלום וליציבות במזרח
התיכון. המגעים שמקיימים אזרחי ישראל עם ראשי הארגון
הזה מחבלים ופוגעים במאמצים אלה של המדיניות
הישראלית.

עצם העובדה שדברים אלה צריכים להיאמר מעל בימת
הכנסת היא אולי תעודת עניות לנו. הדברים הם כה ברורים
ומובנים מאלהם, שלעיתים נדמה שכבוד הבמה הזאת נפגע אם
צריך להתווכח מעליה על אמיתות פשוטות אלה.

אף-על-פי-כך, דומני שאין מנוס מחקיקת חוק, שיאסור
במפורש קיום מגע עם כל ארגון, תנועה, גוף או יחיד הקשור
בכנופיות הטרור של אש"ף, יש למנוע את התופעה המחפירה
שישראלים כלשהם, אף אם הם משתייכים לקבוצת-שוליים
חסרת משקל, יקיימו מגעים עם הקיצונים בארבי ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון
בועדת החוץ והביטחון.

האמנה הלאומית הפלשתינאית היא תעודה הראויה
להיחשב כהמשך של "מין קמפף" של צוור היהודים.
בסעיפיה השונים היא מתיימרת לקבוע, שהצהרת בלפור
והחלטת החלוקה משנת 1947 בטלות ומבוטלות, שאין לעם
היהודי זכות על ארץ-ישראל כי זו נתנה לערבים בלבד,
שהיהדות היא דת ולא לאום ולכן אין ליהודים זכות למולדת,
ולכסוף, שהמאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרר את
פלשתיין, ועל כן הוא אסטרטגיה ולא טקטיקה.

כאשר מתייחסים אישים מדיניים ועתונאים למסמך זה
ונפגשים עם אש"ף, הרי שממדי השקר מגיעים לשיא. הם
מכחישים את תוכנו או טוענים שתוקן, או מסבירים שאיננו
מחייב, והנה, לא מוזמנו ערך השבועון The Middle East
היוצא לאור בלונדון, משאל בין ראשי אש"ף, שברובם
משתייכים למה שקרוי "הזרם המרכזי" בארגון, הם נשאלו
האם צריכים הפלשתינאים לשנות את האמנה, פה אחד השיבו
הנשאלים — לא; אין צורך לשנות את האמנה, הדברים
מדברים בעד עצמם ופירושים מיותרים.

אדוני היושב-ראש, אני מאמין שאוכל לומר, כשם
הממשלה, כשם הכנסת, כשם עם ישראל כולו, בארץ
ובתפוצות, שאין לנו ולא יהיה לנו שום סיכוי עם כנופיות הטרור
הנמנות עם הארגון הקרוי אש"ף, קביעה זו חייבת להיות ברורה
לתלוטין לאויביו וללידידיו כאחד. אלה המסייעים לאש"ף
בכסף, בנשק ובהדרכה צבאית, בתמיכה פוליטית, חייבים
לדעת, שהם מסייעים לניסיון של השמדת עם ומדינה.

בקרב המדינות המקיימות עמנו יחסים יש כאלה הטוענים
ומצהירים, שיש התמנות באש"ף, שיש לתת לו תקווה, שאם
יחדול מדרך הטרור תוענק לו הכרה בזכותו להגדרה עצמית
ולמולדת. מדי פעם אנו שומעים על ההשוואה האווילית בין
אש"ף לתנועות השחרור השונות בעולם, שהתחילו בפעולות
מלחמה וזכו לכסוף להכרה ולשחרור מעול זרים ולעצמאות.
אך ההשוואה אווילית, מכיוון שבמקרה שלנו נושאים
המחבלים את סממת השחרור לשווא, היא ססמת שקר והטעיה,
כיוון שכונתם איננה שחרור אלא חיסול, כי פלשתיין, כפי
שהיא קרויה בפיהם, היא ארץ-ישראל, היא מולדת היהודים
אשר שוחררה בקרובות רבים, בעמל ובמלחמה קשה, על-ידי
הזרות של לוחמי חופש יהודים, עוד יבוא היום, שכל אלה
שהגשימו את עצמאותם, לאחר מאבק שחרור לגיטימי בין
אומות העולם, יקראו מתוכם את הטרוריסטים של אש"ף
כרמאים, גם השוואה בין מגע עם אש"ף למגע של הדיגול עם
ה-F.L.N. אינה תוספת, שהרי F.L.N. לא רצה להשמד את
צרפת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אש"ף אינו רוצה להשמד את ישראל.

שר החוץ י' שמיר:

ואם יש מישהו שאומר, שאש"ף מתכוון רק לחלק את
פלשתיין, ב-1 בספטמבר — — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אחם לא רוצים בשלום.

שר החוץ י' שמיר:

שחק רגע ושמע.

ב-1 בספטמבר 1982 אמר ערפאת, על-פי הרדיו שלו:
"עמנו נמצא לא רק בגדה המערבית ורצועת-עזה אלא גם
בפלשתיין שנכבשה ב-1948. הדגל הפלשתינאי צריך להתנוסס
גם מול נצרת". איפה היא נצרת?

הרדית ברוזמנית עם ישראל. זאת הוא אומר עכשיו. למה כל ההתחכמויות האלה? למה אינכם רוצים לשמוע את זה? תגידו שאתם לא מסכימים. תגידו שאתם נגד מדינה פלשתיאית. תגידו שאתם רוצים לחסל את העם הפלשתיאני כעם. תגידו את זה, אבל אל תשקרו לעם הזה, כי זה עולה לנו כדמים בלבנון ואולי מחר כמלחמה נגד סוריה. זה מסכן את מדינת ישראל.

אני יכול להביא עוד ועוד ציטוטים כאלה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת וילנר, תודה רבה, תם הזמן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
רגע, לא בגטות. תעיר לי, תגיד מלה, לא בצורה כזאת. אתה לא פלדפאבל פה.

היו"ר מ' שחל:

תם הזמן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תעיר לי, תגיד מלה, לא בצורה כזאת. אתה לא פלדפאבל פה.

היו"ר מ' שחל:

אני הודעתי.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שום יושב־ראש לא נוהג כך.

היו"ר מ' שחל:

תסלח לי, חבר הכנסת וילנר, אני הודעתי מראש שאני אקפיד על הזמן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שום יושב־ראש לא נוהג אתי כך. אני מוחה.

היו"ר מ' שחל:

תתייחס ליושב־ראש כפי שצריך.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אומרים מלה, מעירים. ולא ככה. אתה רוצה להפגין שאתה יותר בסדר מכולם?

היו"ר מ' שחל:

אני לא מפגין.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא בפעם הראשונה. אני מוחה.

היו"ר מ' שחל:

יש לך משפט סיום.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא נתת משפט אחד לסיום. איפה נהוג כך?

היו"ר מ' שחל:

יש לך משפט סיום.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא נתת לי משפט אחד. ככה. מה זה פה? אין זו הפעם הראשונה שאתה נוהג כך. אני מוחה.

היו"ר מ' שחל:

תודה רבה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה גם רוח.

היו"ר מ' שחל:

רשות להצעה אחרת לחבר הכנסת אמרי רון.

היו"ר מ' שחל:

לפני שאני מוסר רשות דיבור לשמיעת הצעות אחרות, אני רוצה לומר, ראשית, שאקפיד על הזמן של הדוברים. במסגרת חמש דקות. שנית, אני פונה לכל חברי הכנסת לגלות אפיק ולא לעזור ליושב־ראש בקריאות בנינים מכל הצדדים.

מיכאל בר־זהר (המערך):

אני מבקש להפריד בין שתי ההצעות.

היו"ר מ' שחל:

לא בשלב זה. כאשר נגיע להצבעה.

רשות להצעה אחרת לחבר הכנסת מאיר וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, אני מציע להסיר מסדר־היום את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל בר־זהר, וכמובן גם את ההצעה השנייה.

חבר הכנסת בר־זהר אמר, שהוא מציע לכנסת להוקיע את אנשי של"י שנופגשו עם ערפאת וחבריו. הוא גם אמר, שלא נדבר עם איש על מדינה פלשתיאית. עצם הדברים האלה אומרים, שגם חבר הכנסת בר־זהר הוא נגד השלום. זאת אומרת — נגד האינטרס האמיתי של מדינת ישראל.

אני רואה כאיום בשינוי החוק איום פשיסטי. עם המרצחים של הפלנגות, שגם לדבריהם ערכו את הטבח בסברה ובשתילה, אתם ממשיכים להתחבק. עם הרוצח ההמוני מוכוטו, עם הדיקטטור של הונדורס ועם רכי־טבחים סומסה אתם ממשיכים להתחבק. אתם מתחבקים עם ברי־מרצחים. יש דעה שצריך להעמיד כמה מכם למשפט העמים כפושעי מלחמה על מה שעשיתם בלבנון.

האמת הפוליטית היא, שאתם מפחדים משלום, כי שלום משמעותו הכרה הרדית בזכויות שני העמים. הקמת מדינה פלשתיאית בגדה וברצועה, בצד מדינת ישראל.

העובדה היא, שאש"ף מוכר על־ידי האומות המאוחדות ועל־ידי המדינות הערביות כנציגות של חנונת השחרור הלאומי של העם הערבי הפלשתיאני. יש באש"ף מפלגות שונות, יש דעות שונות. לא חמיד השתמשו בשיטות מאבק שאנחנו מחייבים אותן. אבל הדומיננטי הוא, ובמיוחד היום, השאיפה הליגטימית להשתחרר מכיבוש זר ולהקים מדינה פלשתיאית. עצמאית לשלום צודק עם מדינת ישראל ריבונית.

אתם לא רוצים לשמוע, אבל יש עובדות פומביות, לא רק כשיחות שלי עם ערפאת, או של מתחיהו פלד או אבנרי. אני קורא ב"דיעות אחרונות" מראיון של ערפאת לעיתון הצרפתי "נובל ליטרר": "אנחנו הפלשתיאנים רוצים בשלום, אבל בשלום צודק ולא בשלום כפוי על־ידי טנקים של ישראל". ובראיון שמסר לפני חודש אחד לשבועון המצרי "אל מוסאבאר", ערפאת דחה את הצעת מצרים, שאש"ף יכיר באורח חד־צדדי בישראל ואמר, שתחילה יש להעניק הכרה בזכויות הלאומיות שאושרו על־ידי האו"ם לעם הפלשתיאני. המראין לחץ על ערפאת והעיר, כי הוא, ערפאת יכול להכריז על הכרה חד־צדדית מתהנית בישראל, ולכלול אותה אם יתברר לו שהעד הישראלי מפגין כוונות רעות. על כך השיב ערפאת, ותשמעו את זאת: הוא לא יכול לוותר על הקלף היחיד של הכרה בישראל שיש בידיו, אבל — "אני מסכים להכרה הרדית ברוזמנית".

למה אינכם רוצים לשמוע את זה? זה פורסם, לא הוכחש. ערפאת אומר בפירוש, בתשובה על הצעה של מוכארק, שהוא מוכן לא להכרה חד־צדדית — נכון, אבל בפירוש להכרה

חוברת ט"ו, ישיבה קס"ו
— הצעות לסדרהיום —

רשות ומתי פלד. אתם תחזקו את האופציה האשפ"ית בכך שאינכם מוכנים לחזק את האופציה הירדנית. זה המצב היום.

לכן, עם כל ההתנגדות שלי לפגישות עם אש"ף — מפני שזה רע לשלום מנקודת מוצא של חומכי השלום, מנקודת מוצא של אלה אשר מוכנים לחלוקת ארץ-ישראל — אני חושב שבמקום לשנות את החוק ולגנות את מתי פלד הייתם צריכים להביא להחלטה של הכנסת לקרוא לירדן להצטרף לשיתוף ולקרוא לממשלת ישראל לקבל את הצעות ארנס.

היו"ר מ' שחל:
תודה. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. קודם כול אני פונה לחבר הכנסת בריזר: האם אתם מסכים שהצעתך תועבר לועדת החוץ והביטחון?

מיכאל בריזר (המערך):
אני מבקש הצבעה נפרדת.

היו"ר מ' שחל:
אתם מסכים לוועדה, ואתם מבקש הצבעה נפרדת.
חבר הכנסת גולדשטיין, האם אתם מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אני מבקש הצבעה נפרדת.

צירלי ביטון (החזית המוקדמת לשלום ולשוריון):
אדוני היושב-ראש, האם אפשר להפריד בין שתי ההצעות?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת צירלי ביטון, סעיף 92 לתקנון — תקרא ותראה מהי התשובה. אם המציע מבקש — חובה להפריד. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. יש לפנינו שתי הצעות: הצעה לכלול את ההצעה בסדר-היום ולהעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון והצעה אחרת — להסיר את ההצעה מסדר-היום. תחילה נצביע על הצעתו של חבר הכנסת בריזר.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא

שהעלה חבר הכנסת מ' בריזר

לוועדת החוץ והביטחון — רוב

נגד — מיעוט

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

מי נמנע?

היו"ר מ' שחל:

מי נמנע?

ה צ ב ע

נמנעים —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' בריזר לדיון בוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:

מי להעברת הצעתו של חבר הכנסת גולדשטיין לוועדת

החוץ והביטחון ירים את ידו.

אמרי רון (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדשטיין מסדר-היום של הכנסת.

מיכאל קליינר (הליכוד):

חבר הכנסת וילנר הציע להוריד את שתי ההצעות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת קליינר, אני מצטער. חבר הכנסת וילנר היה רשום להציע הצעה בקשר להצעתו של חבר הכנסת מיכאל בריזר. חבר הכנסת אמרי רון היה רשום עור מהבוקר להסיר את ההצעה של חבר הכנסת פנחס גולדשטיין. בבקשה.

אמרי רון (המערך):

אינני מבין מה ההיסטריה שאחזה בשורות הממשלה ותומכיה בכנסת מסיעות הקואליציה. הרי יש הבדל בין הסתייגות פוליטית מפגישות עכשיו עם אש"ף, ללא תנאים, לבין הדברים המרומזים והבלתי-מרומזים של שדי ממשלה, וככללם דברי השר שמיר ומה שהשתמע מדברי חבר הכנסת גולדשטיין, לתיקון החוק בנושא הפגישות עם אש"ף, כלומר, לאסור אותן בחוק, או לאסור אותן עליידי החלטה אדמיניסטרטיבית. אלה הם שני דברים שונים.

גם אני שולל פגישות עם אש"ף כל עוד לא הכיר בישראל, כל עוד לא הכיר בהחלטה 242, כל עוד הוא עוסק בטרור וכל עוד לא שינה את אמתו הירדועה לשמצה. הקודמת להשמדת ישראל. אני גם חושב, שאלה שנפגשים כבר 8—9 שנים עם אש"ף בצורות שונות לא השיגו מאומה לטובת השלום. אבל יש אנשים שחושבים אחרת. איך אפשר להשוות פגישות כאלה למגע עם סוכן זר? מדוע צריכים תיקון חוק בשביל זה?

לדעתי, השיגה היא פוליטית, והיא משולשת: האחת — היא מכשירה בעצם את אש"ף ואת המדינה הפלשתינאית השלישית, מפני שעם אש"ף אי-אפשר לדבר על מדינה ירדנית-פלשתינאית אלא רק על מדינה פלשתינאית שלישית. היא מכשירה אותו מבלי לנסות למתן אותו. השנייה — כמעב החדש שנוצר, יש סיכוי להיכנס למשאומתן עם ירדן על בסיס הסכמי קמפ-דייוויד, הדיבורים עם אש"ף מחלישים את הסיכוי הזה, מחלישים סיכויי שלום. השלישית — בעצם אין תוחלת ואין תועלת בפגישות הללו.

אבל, אני שואל: מדוע תגובה היסטורית כזאת מהספלים שלכם?

אני סבור: שלממשלת ישראל הדיום אין בעצם תשובה על המצב החדש שנוצר אחרי המלחמה. אני סבור שהחלשת אש"ף במלחמה ועליית ירדן כאופציה לשלום לא היתה מטרה של הממשלה. החיסול של אש"ף היה המטרה, והחיסול של הבעיה הפלשתינאית. אבל עצם המצב שנוצר — לא היה מטרה. אולם, נוצר מצב, שבו חודשה אופציה ירדנית והושמה על השולחן תוכנית אמריקנית שאומרת בפעם הראשונה: לא אש"ף, לא גבולות 1967, לא מדינה פלשתינאית שלישית ולא חלוקת ירושלים. ומה אתם אומרים בתגובה על המצב הזה? אתם אומרים לאו כללי לתוכנית רייגן. אינכם מוכנים אפילו לקבל שמן מהצעותיו הנכונות של השגריר ארנס. בעת המשאומתן עם מצרים הסכמתם להקפאת ההתנחלויות במשך שלושה חודשים. היום אינכם מסכימים לכך, אפילו לא בשביל למשוך את ירדן. מה קורה בעצם? חשים לכך לב, חבר הכנסת גולדשטיין. קורה שהממשלה, בכך שאינה מתייחסת לתוכנית רייגן ולסיכוי החדש שנפתח לשלום ואיננה מעודדת אותו — בכך היא בעצם פועלת בצורה דומה וכפי שפועלים אבנרי

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא

שהעלה חבר הכנסת פ' גולדשטיין

לדיון בוועדת החוק והביטחון — רוב

נגד — מיעוט

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת פ' גולדשטיין לדיון בוועדת החוק

והביטחון נתקבלה.

היור"ר מ' שחל:

הודעה לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

האם כל סיעתך נמנעה, חבר הכנסת וירשובסקי?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

היור"ר מ' שחל:

כן? לא ידעתי. השאלה היא האם גם חבר הכנסת

רובינשטיין נמנע.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

הוא לא היה באולם. משמע שהוא נמנע.

היור"ר מ' שחל:

איך אתה יודע שכל הסיעה נמנעה? כן, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני נמנעתי בשם סיעתי מההצעה של חבר הכנסת בריזוהר, משום שבדברים של חבר הכנסת בריזוהר, אם כי הם יותר מקבולים עלי מהדברים שאמר חבר הכנסת גולדשטיין ואם כי גם עמדנו היא שאין מקום למפגשים עם אש"ף בשלב הנוכחי, כאשר הם אינם מוכנים לדרת מדרך הטרור נגד ישראל — — —

שלמה הלל (המעצר):

הם מפגשים מהסוג השלישי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, בכל זאת נמנענו, משום שחבר הכנסת בריזוהר הוא אומנם נגד חוק בנושא זה והוא אינו רוצה לאסור

בחוק את המפגשים שמדובר עליהם, אבל הוא אומר, שהמפגשים האלה צריכים להיות עלי-פי החלטת הממשלה.

אינני חושב שאנחנו צריכים למסור דבר כזה להחלטת הממשלה. זה דבר פוליטי. אינני חולק על זכותם של אלה אשר מוצאים פגם במפגשים האלה לבקר זאת באופן פוליטי ציבורי מעל בימת הכנסת ובדברים אחרות. אבל לאסור את זה או לקבוע שהחלטת ממשלה היא שתחיר את המפגשים האלה — נראה לי שזאת טעות חמורה.

היור"ר מ' שחל:

אני מבקש משיבת הסיעה של אגודת ישראל — שני דברים אתם עושים: א. אתם מקיימים את הישיבה כאן כאילו אין ישיבת כנסת; ב. אתם מדברים כשפה לא-רשמית, שאיננה מקובלת כאן בכנסת — שני הדברים גם יחד; ושלישית — שמענו כל מה שאמרתם.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, אני יודע שמה שאני אומר לא מעניין את כל הסיעה המכובדת הזאת! אני בכל זאת מודה לך שהפנית את חשומת הלב.

היור"ר מ' שחל:

אני רוצה להודות לך על הסיום.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

עוד דקה אחת. נקודה אחרת שמצאתי לנכון לומר היא זו: אני רוצה להדגיש, שאפשר לבקר את האנשים הנפגשים עם אנשי אש"ף, אבל אינני חושב, שיש לתת סטיגמה של אנשים לא-ציונים ולא-יהודים לאלה אשר נפגשו. אני חושב שהאנשים שנפגשו עם אש"ף — האלוף במילואים מתי פלד, יעקב ארנון ואורי אבנרי הם ציונים בדיוק כמו אלה שצעקו כאן ודרשו שצריך להוקיע אותם.

לכן אני רוצה שלא ניכנס למסלול ונאמר, שמי שנפגש עם אש"ף הוא אדם פסול מבחינת דעותיו הפוליטיות ואדם שצריך להוקיע אותו. ייתכן שהם עושים טעות — אפשר לדבר על זה שהם עושים טעות — אבל להרחיק את השנאה ולהגיד שהם לא ציונים ולא נאמנים למדינה — בכך אנחנו חוטאים למטרה של הוויכוח הפוליטי ההוגן.

משתי הסיבות האלה נמנענו בהצבעה על ההצעה של חבר הכנסת מיכאל בריזוהר.

יא. הצעה לסדר-היום

חיזוק הזהות היהודית בקרב חלקים בציבור בישראל

אין זו הפעם הראשונה בעת האחרונה שעולה בכנסת נושא יהודי. אין זו הפעם הראשונה שהכנסת מואילה לטרור את עצמה בנושא ההתבוללות, בנושא נישואי התערובת. אלא שבדרך כלל, כאשר מדברים על יהדות, מדברים על גוּלוּה; כאשר מדברים על התבוללות — מדברים על התבוללות בגולה; כאשר מקוונים על נישואי התערובת — מקוונים על נישואי התערובת בגולה, וכאשר מאשימים בכל אלה את החינוך היהודי — מתכוונים לחינוך היהודי בגולה.

כל זה, כנראה, מתוך ביטחון, שבישראל המצב שונה, שבישראל אין ליהדות שום בעיה, שבישראל אין התבוללות, אין נישואי תערובת; החינוך הוא יהודי למהדרין. לכאורה אומנם כך הוא מצב הדברים. בישראל אינך צריך להיות דתי כדי לחשוש את דופק ההווי היהודי, אתה קולט אותו בחינוך,

היור"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום — הצעה לסדר-היום מס' 1802, חיזוק הזהות היהודית בקרב חלקים בציבור בישראל, של חבר הכנסת מיכאל קליינר.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדי פעם מתעלה הכנסת מעל נושאי היום-יום המעסיקים ומסעירים אותה כדי לדון בדרך כלל בשלושה סטואות מעוטות משתתפים, בנושאים החשובים באמת.

אני משתבת בכך שהיום לפחות, אולי לשם שינוי, הנוכחות בסיעת הליכוד טובה יותר מהנוכחות המסעירה, בצד הזה של הבית.

אותה בתפילות, חי אותה בחלומות, בשירים, בספרות ובאמונה שכלב.

כאשר חזרנו לארץ-ישראל האמינו רבים, שניתן לקיים יהדות על סמך הקשר עם הארץ בלבד, ללא האמונה הדתית, ללא המסורת, ללא הזיקה לעבר ולשורשים היהודיים. ייתכן מאוד שפה טעותנו הגדולה. זאת עובדה שאין להחכים לה, שבקרב הציבור הדתי בגולה אין כמעט כעיה של נישואי תערובת. זאת עובדה שבגור החינוך הממלכתי-הדתי בארץ אינם נמנים עם אלה שמוכנים להתחתן עם לא-יהודים. אפילו בחור שלא לקיים אורח חיים אורתודוקסי.

אדוני היושב-ראש, אני אינני יהודי דתי, אולי משום שהחינוך שמדינת ישראל העניקה לי שלל ממני את חופש הבחירה —

שבח וייס (המערך):

קשות עצמך תחילה. אתה מציע לעם פה להפוך דתי.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אינני מציע לעם להפוך דתי.

שבח וייס (המערך):

אני, דווקא יש לי רגש דתי חם.

מיכאל קליינר (הליכוד):

— בכך שבמשך 12 שנות לימוד לא אפשר לי לעבור

חוויה דתית אפילו פעם אחת.

שבח וייס (המערך):

למדת במיסיון?

מיכאל קליינר (הליכוד):

אני יודע שמה שאומר עכשיו הוא מרחיק לכת. אבל אני מאמין בכל לבי, שאם החינוך הממלכתי-הדתי הוא הדרך היחידה להקניית שורשים יהודיים ולמניעת הנכונות לנישואי תערובת — יש לשקול את הענקתו לכל ילדי ישראל ללא אפליה וללא יוצא מן הכלל.

אני מצטער על ששר החינוך והתרבות איננו נוכח כאן. כי ברוצני לומר לו ככל האחריות, שדווקא ממנו ציפיתי, ועודני מצפה, שלא יעסוק בטיפוח הגטו הממלכתי-הדתי או בהרחבתו באתר אחד או בשניים, אלא ממנו ציפיתי שקנה יותר יהדות לרוב הגדול של הילדים בבתי-הספר הכלליים. ועד שנגיע למערכת חינוך אחת, שתהיה קרובה יותר אל הממלכתי-הדתי מלמלכתי, אני מציע שבבתי-הספר הכלליים ילמדו לא רק תנ"ך ותלמוד בצורה יבשה, טכנית, כמצוות אנשים מלומדה, אלא לימוד חזונית-רגשי של ערכי היהדות, בין שהדבר ייעשה כאמצעות שיעורי דינים, לימוד הסידור, כפי שהדבר נעשה כשיעורי דת במתקונות שבמדינות העולם, או באמצעות תפילות בוקר לפני תחילת הלימודים יחד עם בילוי שבת אחת או שתיים בשנה במסגרת דתית.

שלמה הלל (המערך):

רק זה עוד חסר לנו.

מיכאל קליינר (הליכוד):

מה האסון אם — — —

שלמה הלל (המערך):

אתה תתחיל בכפייה דתית.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אני רוצה להרגיש, שמטרת שיעורים אלה לא תהיה להטיף לילדים לקיים אורח חיים דתי, אלא לתת להם את האפשרות להכיר את עולם היהדות כפי שהוא. תוך הכרה חזוניתית של

אתה קולט אותו בתקשורת, אתה קולט אותו ברחוב. כך נראים הדברים אם אתה בוחן אותם באופן שטחי.

אבל, כאשר באים ובוחנים את הדברים לעומקם, מתגלה תמונה שונה לחלוטין. נערך — כאן במדינת ישראל — סקר, ולפיו רבע מכלל הציבור החילוני בארץ איננו רואה שום פסול בנישואי תערובת. הסקר הזה התפרסם, ואיש לא התרגש, ואיש לא הגיב, ושום מאמר לא נכתב בעקבותיו בעיתונות, ואיש אינו זועק ואיש אינו מזעיק, ונשיאות הכנסת אינה רואה בנושא שום דחיפות — כאילו הדברים מובנים מאליהם —

היורר מ' שחל:

הסקר אמר רק, שהם היו מוכנים. אבל מה אחת נישואי התערובת בארץ?

שבת וייס (המערך):

פרומילים.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אני אגיע לכך, יש לזה הסבר.

— — — כאילו אין בהם שום חידוש, כאילו אין בהם כל סכנה, וכאילו אין הם משקפים תופעה המסכנת את עצם קיומנו כמדינה יהודית יותר מכל בעיה פוליטית או מכל בעיה אחרת שבכתורות.

אני שואל, אדוני היושב-ראש, איך יכולים אנו להתריע מעל כל במה על תופעת נישואי התערובת בגולה, כאשר כארץ כה רבים מאתנו אינם רואים בכך שום פסול? איך יכולים אנחנו להטיף ליהודי הגולה להגביר את החינוך היהודי ולהעמיק, כאשר מתברר שאצלנו המצב איננו טוב יותר? וחמור מזה — איך יכולים אנחנו לומר ליהודי הגולה, שהעלייה היא הפתרון שיאפשר להם להנחיל את מורשתם היהודית לבניהם ולבני בניהם, כאשר אלו הן התוצאות העלובות והדלות של החינוך שאנו נותנים לבנינו כאן, במדינת ישראל?

והשאלה שאנו חייבים לשאול את עצמנו היא, אדוני היושב-ראש: האם אנו מסתפקים בכך, שמדינת ישראל היא מדינה יהודית, פתרון טכני גרידא לבעיית שימור היהדות, ולא פתרון מהותי? אם כן, בארץ הזאת, אין התבוללות רבתי — אפשר למדוד אותה בפרומילים, חבר הכנסת שבח וייס — הרי זה רק משום שאין לנו די פרטנרים סימפתיים להתבוללות. אני אינני שבע-רצון מכך, לא די לי בכך.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע לכנסת להתמודד עם שאלה זו באומץ-לב ובלי ניסיונות התחמקות ושטטוש.

אדוני היושב-ראש, העניין איננו רק בסקר. מי שמודמן לו להיפגש עם תלמידי בתי-ספר יודע אילו שורשים עמוקים יש לישראליות, כמה רבים מתלמידי בתי-הספר רואים עצמם כישראלים ולא כיהודים, ומכאן הדרך לצידוד בהתבוללות קצרה מאוד.

בדיון שיתקיים במליאה, כאשר יתקיים, אציע לכנסת דרכים מספר כדי להתמודד עם בעיית העדר השורשים. לדעתי, נצטרך להודות ככישלוננו החינוכי כשלב ראשון בהתמודדות החשובה הזאת. כדי לדעת מה צריך לעשות, צריך לבחון קודם כול היכן טעינו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יהדות שלמה היתה מאז ומעולם שילוב של עם ישראל, ארץ-ישראל ואלוהי ישראל. גם במשך השנים הארוכות שבהן התקיים עם ישראל תודות לאלוהי ישראל, קרי האמונה הדתית, בלי הנוכחות הפיזית בארץ-ישראל, היתה ארץ-ישראל בראש מעיניו, והעם היה חי

לא הקנינו לו מספיק שורשים. לא חינונו אותו מספיק לחזון. לימדנו אותו לחיות את ההווה, עכשיו, הכול עכשיו — "שלוש עכשיו". לא סיפרנו לו מאין הוא בא, וממילא פגמנו בהבנתו לאן עליו ללכת. ביקשנו ליצור דמות חדשה של יהודי, ולדאבנונו דחפנו לרדידות רוחנית. ורק בנוס של היושב במרומים לא הצלחנו בכך. ביקשנו לברוא תרבות ישראלית חדשה, מנותקת מהעבר ומהקדושה, ויצרנו שפע תרבותי והתקרבנו לחיקוי זול של פסכודאיטלקטואליזם מערבי. תרבות של תודעה עצמית מנוכרת. ביקשנו לבנות חברה חדשה צודקת ושוויונית, ומצאנו את עצמנו בין מעברות ועיירות פיתוח מחד גיסא לבין משכנות שאננים מאידך גיסא. כל אותה אידיאלוגיה של ניתוח העבר נותצה על סלעי המציאות. ההתפכחות שאנו עוברים עתה, ולדעתי היא מקיפה ציבור רחב ומגוון בישראל, אינה מרגינה, כי היא מלווה בתחושה קשה של אובדן דרך. בנינו מולך, וכשהופשט המולך וראינוהו במערומיו, גם יצרנו נכלה.

ארוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, להכריל מעמים אחרים על פני תבל, לנו יש לאן לשוב. לנו יש בית, לנו יש מעיין שממנו שאבו אבותינו את האון והכוח לעמוד במסת הדורות. שהיו בכל דור ודור עמוד עלינו לכלוננו, ולא דווקא פיסית, יש לעורר את העם לקראת השיבה הביתה, לצאת מתוך גלות הרוח כשם שיצאנו מגלות הגוף. יש למלא את מדינת היהודים בתוכן חדש, חדש־ישן, חוכן שישמש גם לעם כולו, שאליו נוכל לקרוא את בנינו בארץ, ואז גם יבואו אחינו מרחוק, וזהי אותה לחלוחית שיש להרטיב בה את הלאומיות היבשה.

כדברי מורה הדור זאב ויבטינסקי כ"שיר הדגל": "לעולם תצא נפשנו דעת, יופי, טהרה, ותצא מהר קדשנו האמת — שהיא תורה". רק בשילוב של האמת והאמונה נוכל לתרש את קוממיותנו על אדני הרעיון והחזון. ואת האמיתות האלה יש לטעת באמצעות החינוך. החינוך לאהבת האדם, החינוך לאהבת העם, החינוך לאהבת הארץ. החינוך ברוח חינונם של נביאי ישראל, זוהי ההתקרבות לעבר איכות חיים חדשה, שתמנע ירידה ותגביר עלייה. זהו חינוך ברוח המסורת הנמסרת מדור לדור, העובדת כשורשים זה אלפי שנים, ורק בזכותה המשכנו להחקים כעם. כל הדרכים האחרות כשלו ולא בא זכרן. הן נכלעו בדפי ההיסטוריה הרבים של העם הזה.

ארוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, לאור חשיבות הנושא הריני מסכים לכך שיקים דיון במליאת הכנסת על ההצעה שהעלה חבר הכנסת מיכאל קליינר.

היור' מ' שחל:

תודה. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבת וייס.

שבח וייס (המערך):

ארוני היושב־ראש, חברי הכנסת, לכאורה זה יכול להיראות מזר, שכנסת שרוב חבריה יהודים מתבקש, במקרה זה עליי, להסיר הצעה זו מסדר־היום. אסביר את דברי. ההצעה הזאת, לפי הערכתי, איננה מובאת לכאן בתום לב, והארגומנטציה שלה, ככל הנכון, איננה נמונה. מדינת ישראל מתקיים חינוך יהודי. שציר. חוכניות הלימודים כוללות פרקים חשובים בתנ"ך, בתורה שבכתב ובתורה שבעל־פה, נלמדות תולדות הציונות, תנועת היתה זו ששרי החינוך שלה דאגו, מתוך שיקול לאומי אחראי כולל, לשזור במערכת החינוך תודעה יהודית. עסקו בה זלמן ארן, יגאל אלון והאקד' ידלין. תנועתי מעולם לא התכחשה לחשיבותה של מורשת ישראל.

מי שבא לטעון טענות שטען כאן חברי, חבר הכנסת מיכאל קליינר, בא בעצם להאשים. הוא בא להאשים כאן מערכות שאנחנו היינו אחראים להן, כאילו הללו הוניתו

הצדדים היפים של הדת. הסתחלה כפייה, חבר הכנסת הלל. אבל אני טוען, שבאמצעות לימוד חזונית — — —

שלמה הלל (המערך):

מה זה לימוד חזונית?

מיכאל קליינר (הליכוד):

אמרת מה זה.

רק באמצעות לימוד חזונית כזה תהיה לילד הבחירה להיות דתי, או להיות סתם יהודי טוב שיוע מה זאת יהדות. מכיר את היופי הגנוז בה ומבין את המשמעות ההיסטורית והאנושית העמוקה של היותו כן לעם היהודי.

ארוני היושב־ראש, אם אז יהיו עדיין כאלה שירצו להתבולל, לפחות נדע שעשינו הכול כדי להקנות להם גם ידע וגם התנסות חזונית ביהדות, והרצון להתבולל בא מתוך ידיעה והכרה ולא מתוך חוסר ידע, בורות ועם־ארצות.

היור' מ' שחל:

מה אתה מציע, חבר הכנסת קליינר?

מיכאל קליינר (הליכוד):

אני מציע לקיים דיון במליאה.

היור' מ' שחל:

רשות הדיבור לסגן השר רב שילנסקי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

ארוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, בהיסטוריה בת אלפי השנים תירשם הציונות כאחת מנקודות האור האדירות בתולדותינו. אך מתוך פרספקטיבה בתיזמנו יחברר לנו, כי כמה ממטרות הציונות המרכזיות לא התגשמו: רוב העם לא התרכז בציון; ההתבוללות כתפוצות הגולה הולכת ומתרחבת; קיומנו הפיסי במולדת נשען על חרבנו; וגם אורנו לגויים מתעמעם. האם יהיה בנו העזו לעמוד כפרץ מול כוחות היסטוריים אדירים המבקשים להופכנו לאומה ככל האומות, למדינה ככל המדינות, ולבני אדם ככל הגויים?

מדינת ישראל התזירה לעם את הווית הקיום הפומבי, את ההשתייכות ותחושת היותה לארץ־ישראל, שכיום היא אולי הביטוי בעל המכנה המשותף הרחב ביותר בעם היהודי. ותחושה זו מתחזקת בכל עת מבחן ומצוקה, ובצורך בעתות מלחמה.

אך ההתלהבות האדירה שאחזה בעם היהודי עם קום המדינה פיתתה את מקומה לחיי יום־יום, ובחיים אפורים הקרבנו במקרים רבים את הרוח על מזבח התומר. וזה נתן את אותותיו בארץ. עם השלכות לגבי הגולה. הירידה מהארץ ומיעוט העלייה אליה הן הביטוי המכאיב והקשה לכך. הקיום הפיסי של כל דבר הוא כחזק משתנה. רק הרוח קיימת לעד. ואותו יש לחזק ולבצר.

דברים מופלאים כתב הרב יצחק הלוי הרצוג זצ"ל לדוד בן־גוריון ז"ל בשנת התש"ב: "ראה והבן שהדור הזה עדיין יונק מהלחלוחית היוצאת ממעיין החיים הרוחניים שהנחילו לו אבותיו ואבות אבותיו. אבל כשתחורב ותיבש הלחלוחית הזאת, הלוא נבול ייבול עם ישראל משורשיו, והזוועות והסערות המתפרצות מכל עבר יעקרוהו ויהפכוהו על פניו. הלאומיות היבשה, החלושה ממקור קדשה של האומה, אפילו בהצטרפות השפה והארץ, הצל לא תציל אותה מהתנוונות".

ארוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, בארץ זו גדל דור שהגיע להישגים גדולים בתחומים מגוונים. אך הידע שהקנינו ל"צבר" הממוצע ביחס לכל הקשור בוותחו כבן העם היהודי דל הוא.

אורה נמדי (המערך):
מה ההצעה שלך?

יוסף רום (הליכוד):

אני חושב שהנושא מחייב דיון וליבון. מחייב את כולנו לחשוב איך ניתן באמת לחזק את הזהות היהודית. ואני פונה מן הבמה הזאת לחברי סיעת המערך: מה הטעם, רק לצורך ניגוח מפלגתי — — —

עוזי ברעם (המערך):

חבר הכנסת רום, אתה מרשה לי לשאול אותך שאלה?

יוסף רום (הליכוד):

אם לא יורידו זומני, בבקשה.

עוזי ברעם (המערך):

גם אתה וגם אני חברים בוועדה שעוסקת בחינוך ליהדות. היום חבר הכנסת מיכאל קליינר הציע כאן הצעה, שמשמעותה היחידה היא ביטול כל הזרמים בחינוך והשארת הזרם הממלכתי-יהודי כזרם היחיד. אתה בעד זה או נגד זה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי ברעם, אני מתנגד להצעה הזאת.

יוסף רום (הליכוד):

אני לא שמעתי זאת בדבריו של חבר הכנסת קליינר.

מיכאל קליינר (הליכוד):

היור"ר מ' שחל:

רגע, רגע, חבר הכנסת קליינר, קודם כול שבו, אתה גבוה מספיק כך שרואים אותך גם בישיבה. שנית, לא נהוג לקום ולאיים באצבע כשאתה רוצה להגיד משהו. מה אתה רוצה להגיד?

מיכאל קליינר (הליכוד):

חבר הכנסת עוזי ברעם ציטט מדברי שלא במדויק, ואני רוצה לתקן אותו. הצעתי לקיים דיון במליאה על בעיית ההתבוללות והנכונות לנישואי תערובת במדינת ישראל, כפי שהתבטאה בסקר מסוים. תוך כדי דברי ורקתי הרבה מאוד רעיונות והרבה מאוד אפשרויות והרבה מאוד דרכים לא כדעה קטגורית, לא כהצעה, אלא כנושא, שלדעתי הכנסת צריכה לתת עליו את הדעת כמסגרת הדיון.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת קליינר, זה נאום נוסף, תודה רבה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

יש סטנוגרמה של דברי ואני קורא לחבר הכנסת עוזי ברעם לעיין בסטנוגרמה.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת קליינר, אני אבקש לשבת, אני מבקש גם מחבר הכנסת רום לסיים.

יוסף רום (הליכוד):

לשאלת חבר הכנסת ברעם אני רוצה להשיב: בוודאי לא. אינני גורס ביטול הזרם הממלכתי בחינוך. וגם לחבר הכנסת קליינר שהציע את ההצעה אין כוונה לבטל את הזרמים בחינוך או כוונה לבטל את זרם החינוך הממלכתי.

יעקב גיל (המערך):

מה אתה מציע?

נושאים של חינוך יהודי, וכל אימת שאני שומע נימוקים כגון שורשים וטענה שהם אינם קיימים, אני יודע לאיזו כתובת הם מופנים. זאת כתובת בלתי נכונה. מי שעסקו בחינוך בישראל ועיצבו את מסגרותיו דאגו לשיזור האמיתי והנכון של חינוך יהודי וחינוך אנושי. ואני חושש מכל הפניית המאמץ לכיוון לאומני צר, חסלחו לי, שעומד בסתירה למה שאני רואה כעניי תורת ישראל ודת ישראל, שהיא ביסודו של דבר אנושית ורחבת אופקים.

לפיכך, ובגלל ההנמקה, הייתי מבקש מחברי הכנסת להרפות מהפניית אצבע מאשימה קבועה כנגד מערכות החינוך בישראל.

אני צריך לומר לזכותו של שר החינוך והתרבות בישראל, שר החינוך והתרבות הנוכחי, שמשותף בממשלת הליכוד, שהוא חפס את חשיבות הסימטריות הקיימות, הכיר את תרבות הפלוגתא ולא עשה מאמץ מופרז ללכת לכיוון שמיכאל קליינר, הלא-דתי, מבקש שהוא ילך.

אני רואה בזה מידה גדושה של צביעות, ולפיכך אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

מיכאל קליינר (הליכוד):

עדיין לא עברו חמש דקות.

שבת וייס (המערך):

לפי שעוני עברו שבע דקות.

היור"ר מ' שחל:

הצעה לחבר הכנסת יוסף רום.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, לא הייתי עולה להציע הצעה נוספת, כי אני חושב שהנושא הוא בהחלט נושא שרצוי וכדאי לדון בו במליאה טובה שכנסת ישראל תיתן את דעתה על חיוק הזהות היהודית בקרב חלקים בציבור הישראלי, כי אכן יש בעיה של זהות, ובאומרי זאת אינני מפנה אצבע מאשימה כלפי שר חינוך או כלפי מפלגה זו או זו.

שבת וייס (המערך):

להיפך, אני בעדם.

יוסף רום (הליכוד):

אינני יודע מדוע ידידי, חבר הכנסת שבת וייס, מצא לנכון לזהות את בעיית החינוך והזהות היהודית עם עמדה מפלגתית.

שבת וייס (המערך):

לא שמעתי את דברי. אני שיכחתי את ארבעת שרי החינוך. נא להקשיב לפני שאתה מדבר, אתה פרופסור.

יוסף רום (הליכוד):

שמעתי את דברך וגם אני משבח את כל שרי החינוך. לא כדאי להתרגש יותר מדי.

שבת וייס (המערך):

כדאי להקשיב ולא לדבר דברים לא נכונים. פשוט להקשיב. מה שאתה דורש מתלמידך תעשה פה.

יוסף רום (הליכוד):

שמעתי את דברך שבהם תקפת את חבר הכנסת קליינר. כאילו הוא לא בא אל הנושא הזה ביריים נקיות. אתה תקפת את מציע ההצעה כאילו הנושא איננו נושא מהותי, כאילו הוא בא לא ביריים נקיות אלא לצורך ניגוח מפלגתי, ואני מוחה על הדרך הזאת של דיון והצגת הנושא.

חברי הכנסת. מי להצעה לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת ירים את ידו; מי בעד ההצעה שלא לכלול את ההצעה בסדר-היום ירים את ידו. מי נמנע?

ה צ ב ע

- בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 30
בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום של הכנסת — 31
נמנעים — אין
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:
אצביע עכשיו את ההצעה להעביר את הנושא לוועדה.

רוני מילוא (הליכוד):
נא למנות.

היו"ר מ' שחל:
אני ממנה שני מונים: את חבר הכנסת רוני מילוא ואת חבר הכנסת שבח וייס.

היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, נחזור שנית על ההצבעה.

מי בעד העברת הנושא לדיון בוועדה, ירים את ידו. אני מבקש מחברי הכנסת רוני מילוא ושבח וייס למנות את הקולות.

ה צ ב ע

- בעד ההצעה להעביר את הנושא
לדיון בוועדה — 30
נגד — 32
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה לא
נתקבלה.

מיכאל קליינר (הליכוד):
הכנסת יכולה להתכייש בעצמה. זו בושה לכנסת. בכל שעות היא דנה, ובנושא עקרוני למדינת ישראל היא לא דנה.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת קליינר, אחד הכללים שצריך ללמוד אותם הוא איפוק, ואני מציע לך להתאפק.

מיכאל קליינר (הליכוד):

יאיר צבן (המערך):
חבר הכנסת קליינר, כל הצעה שלך היא — — —

מיכאל קליינר (הליכוד):
זו לא הצעה, אדוני, זה נושא עקרוני לאומי.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת קליינר, חבר הכנסת צבן, אני מבקש. חבר הממשלה, אני מבקש גם מכס.

יוסף רום (הליכוד):
אני יכול לומר גם לך — אם שאלת אותי שאלה אישית — שאתנגד לכיטול זרם החינוך הממלכתי. החינוך הממלכתי בהחלט חיוני וקיים.

היו"ר מ' שחל:
אני מבקש לסיים.

יוסף רום (הליכוד):
אני מסיים.

אני מבקש מהכנסת ופונה לחברי המערך, שלא לנצל "תרגיל" פרלמנטרי ולא לערב בנושא זה נימה מפלגתית. מדובר כאן על נושא מהותי שמחייב דיון, ודיון שקט.

אהרן הראל (המערך):
אתה מציע לבטל את הזרמים בחינוך?

יוסף רום (הליכוד):
לא. אני מציע לקיים דיון ענייני. לא תוך ניגוח מפלגתי, ולפיכך אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החינוך והתרכות, ששם אפשר יהיה לדרון במהות הנושא הזה.

היו"ר מ' שחל:
שאלה לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):
לא, אני מוותר על השאלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
לאור קריאת הביניים שהיתה פה אני רוצה להבהיר ולהעיד על עצמי, שהדברים שאמרתי בדברי תשובתי לא היו לשם התנגחות. נדמה לי שדיברתי בצורה כללית לאומית.

לגבי חבר הכנסת מיכאל קליינר — אולי טעו האנשים, הוא העלה את זה בצורה פרטית גם אתי — — — הוא לא העלה זאת כך, לכן גם לא נתתי על זה תשובה. אילו היה אומר באופן פרטי מה שאמר כאן, הייתי מתנגד להצעתו.

מחמד ותד (המערך):
מה הולך כאן?

היו"ר מ' שחל:
תודה. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

לפנינו הצעה לקיים דיון, הצעה להסיר את ההצעה מסדר-היום והצעה להעביר אותה לוועדה.

מי בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת ירים את ידו; מי בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום ירים את ידו.

רוני מילוא (הליכוד):
אני מבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רוני מילוא, מזכיר הכנסת מונה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
הוא לא היה יכול להספיק.

היו"ר מ' שחל:
לא מנה? עכשיו הוא ימנה.

יב. הצעה לסדר-היום

הצורך בשינוי מידי של שיטות המבחן, הפיקוח, הרישוי ולימוד הנהיגה בארץ

אזרחים שאין להם פנקס מילואים, ומדובר בעיקר בנוער לפני גיוס, חייבים בדיקות רפואיות. אני רוצה להדגיש שמדובר באלפים רבים, שכן מאז הורידו את הגיל שבו ניתן לאחוז בהגה, הפך הדבר לאופנה בבתי-הספר התיכוניים.

אהרן הראל (המערך):
תאר לך שקליינר כזה נוהג.

עוזי ברעם (המערך):
רכים מן התלמידים לומדים נהיגה, הם צריכים לסור לבדיקות אצל רופא שקופת-חולים המליצה עליו, אך אסור לרופא המשפחה לבדוק אותם. אני ידוע שמדובר בעיקר בקופת-חולים של ההסתדרות, וזה נראה לי דבר חמור. שכן, אדם נדרש ללכת לרופא שלא מכיר אותו, לשלם לו כסף במזומן, לעבור בדיקה שטחית וקצרה שבה האדם מצהיר שאיננו חולה בשורה ארוכה של מחלות, לקבל אישור ולצאת לדרך. צורת הבדיקה הזאת היא פיתוי לאנשים, שיש להם רצון לאחוז בהגה, להצהיר כי הם בריאים גם אם לא כן הדבר. למשל, יש אפשרות, לא תיאורטית, שאדם בעל הפרעות נפשיות המקבל קצבת נכות מהביטוח הלאומי — ואני מכיר מקרים כאלה — יצהיר בבדיקה מסוג זה כי הוא בריא ויכול לנהוג. דבר זה ניתן לבדיקה, אך היא לא נעשית. צורך להצליב את נתוני הביטוח הלאומי עם המבקשים לקבל רישון או עם נתוני משרד הבריאות, זה מרכיב אלמנטרי לפני הענקת רישון נהיגה.

תלמיד רוצה ללמוד לקראת המבחן העיוני — הספר המומלץ של משרד התחבורה הוא "תורת הנהיגה" של אינג'ינר מינץ, הספר נחשב לטוב ביותר, אך בירושלים, למשל, היום לא ניתן להשיגו אף באחד מבתי-הספר לנהיגה. יש ספרים, שיצאו לאור בהוצאות פרטיות, הנמכרים במחיר זול אבל רמתם אינפנטלית ממש. מנסים בהם לאלף את הנבחן לעבור את הבחינה אך לא להבינה.

אך זהו פרט שולי ביחס למבחן התיאורטי עצמו. המבחן הוא בשיטה אמריקנית: 30 שאלות שלכל אחת ארבע תשובות, והנבחן צריך להוכיח שהוא זוכר בעליפה חומר ששונן. נביא כרוגמה מכונאות רכב. כמה מכין חברי הכנסת יודעים ומבינים מה הן ארבע פעולות הבוכנה במנוע ארבע פעימות ושתי פעימות? כמה סוגי טבעות מצויים בבוכנה? מה תפקידו של גל הארכובה? כמה תפקידים יש לגל הפיקוח? וכן הלאה וכן הלאה. כמה זה עוזר לנהג או לנהגת? כיצד הם הופכים לנהגים טובים יותר וזהירים יותר?

הו"ר מ' שחל:
אני מקווה שאחיה לא שואל אף אחד מהנוכחים כאן את השאלות האלה.

עוזי ברעם (המערך):
אגיד לך, אינני שואל שאלות שאינני יודע לענות עליהן. אני מפחד שיחזירו את השאלה לנואם ואני אהיה במבוכה גדולה.

שאלה שנשאלה כאחד המבכנים האחרונים היתה: האם לנהג ברכב פרטי מותר לגבות כסף מנוסעיו? וכל זאת במבחן שבו 30 שאלות, מדוע, אדוני שר התחבורה, לא נעשה רכייה במבחני התיאורטי? יש לכלול בהם יותר שאלות, יותר תמריצים ויותר מצבי תנועה בכביש — יותר ריאלי להיתקל בצמתים מסוכנים מבגל הארכובה.

הו"ר מ' שחל:
אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום: הצורך בשינוי מידי של שיטות המבחן, הפיקוח, הרישוי ולימוד הנהיגה בארץ. את ההצעה יביא חבר הכנסת עוזי ברעם, בבקשה.

עוזי ברעם (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תאונות הדרכים והמלחמה למניעתן הפכו לחלק משגרת חיינו. בכל יום שישו אנו שומעים את סיכום הקטל השבועי בדרכים. בכל בוקר אנו שומעים היכן מטמנות מלכודות המהירות של המשטרה. מדי פעם בפעם מתקיים מבצע חד-פעמי בכלי התקשורת. כמו שבוע "תן זכות קדימה לחיים" ברדיו, כמו משדר "טל-יד" בטלוויזיה, אך דבר ההופך להיות חלק משגרת החיים הוא מסוכן. מסוכנות ההסתגלות, קבלת הדברים כמובנים מאליהם. אך אסור להסתגל למצב זה; הוא כאילו אמרנו, שאפשר להסתגל למלחמה הנמשכת עד אין סוף.

כפי שצינתי, נעשים דברים שונים, ואני מכרז עליהם למרות אופיים החד-פעמי. אולם, היום אני רוצה להעלות נושא שיש לו קשר ישיר לתאונות הדרכים, ושיש אפשרות קלה, אדוני שר התחבורה, לתקנו ולשפרו. לצערי, זהו שטח מוזנח ביותר עד היום. כוונתי לכל השלב שבו מוכשר אדם לאחוז בהגה ולצאת לכביש.

רבותי, ברור כי מצב תאונות הדרכים בארץ הוא מן הקשים בעולם. לעומת זאת, קשה לומר שכאן נמצאים הכבישים הגרועים בעולם, שכאן נוהגים במכוניות מטיב ירוד, שאין כאן מספיק חוקי תעבורה, אפילו אין אצלנו גורמים לתאונות כמו שכרות בעת נהיגה, יש מעט מאוד ימים בשנה שבהם מזג האוויר הוא קשה, וככל זאת אנו נמצאים באחד המקומות הראשונים בעולם מבחינת מספר תאונות הדרכים.

הייתי רוצה להיות בטוח, שהנהגים המגיעים לכביש אכן ראויים להיות אחראים לחייהם ולחיי אחרים. לאחר בדיקה שערכתי, נראה לי שיש ליקויים חמורים במה שאני קורא "תהליך הכשרתו של האזרח לאחוז בהגה והפיקוח לנהג".

הייתי רוצה, ברשותכם, לפרט כאן את השלבים השונים, תוך הצבעה על ליקויים ועל הדרך שבה ניתן לשפרם. בישראל ניתן היום לנער בגיל 17 לגשת לבחינות ולקבל רישון נהיגה. לשם כך עליו לעבור בדיקות רפואיות, לרכוש ספר עיוני, להתכונן לבחינה תיאורית, להיבחן, להירשם באחד מבתי-הספר לנהיגה, לקבל כמה שיעורי נהיגה, לחכות לתאריך הבחינה המעשית, להיבחן, ואם הוא מצליח — לצאת לדרך. אני משער שכולנו כאן מכירים את העניין. זה נשמע אולי פשוט, אבל הרשו לי לגלות כאן מעט ממה שנראה לי מעוות ולקוי בתהליך זה.

הבדיקות הרפואיות: אזרחים לאחר שירות צבאי, בעלי פרופיל 97 או בעלי סעיפי ליקוי שאין להם נגיעה לנהיגה, מאושרים אוטומטית, בלי להיבדק, זה הסדר הנראה אולי סביר, אבל מה קורה אם יש שינוי בבריאותו של אדם שהפרופיל שלו בפנקס המילואים לא שונה, או במצב בריאותו של אשה שאיננה משרתת כמילואים אולם יש לה רישון נהיגה? אני יודע שהתשובה היא, שאדם חייב להצהיר מדי שנתיים, עם חידוש רישונו, שבריאותו תקינה. אז ון נראית לי פרצה שכדאי לתת עליה את הדעת.

שהבאתי, כי ייתכן שבכוח חקיקה נכונה וחקנות אמינות נצליח לשפר את יכולת הנהג החדש עם עלייתו על הכביש.

משרד התחבורה מנסה להיאבק עם נושא התאונות בדרכים. הוקמה רשות לבטיחות בדרכים. ניתן דגש חקשורתי בעניין. אולם דומני שהצד שהעליתי מוזנח ביותר. אני מקווה ששר התחבורה ומשרדו יתנו ידם לשיפור המצב.

היור"ר מ' שחל:

תודה. שר התחבורה ישיב על ההצעה.

שר התחבורה ח' קורפו:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה לתקן את דברי חבר הכנסת ברעם. בדברי ההסבר להצעתו הוא כתב: "ומהשאבים האדירים המושקעים בעצמות וכמניעת תאונות הדרכים". המשאבים האדירים הללו היו 68 מיליון שקל, כאשר זה כולל ציוד המשטרה בשלוש סיירות תנועה של 200 שוטרים נוספים, פרויקטים משותפים עם משרד החינוך והתרכות או פרויקטים חינוכיים, חקציב גדול לרשויות המקומיות וכל פעולות ההסברה בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה. על זה לומר "משאבים אדירים הוקצבו" — נדמה לי שזאת לשון הגזמה. הלוואי שדברך יהיו נכונים בעתיד.

היור"ר מ' שחל:

אדוני השר, נדמה לי שזה כמעט היקף הירידה של שער אחד בבורסה בימים האחרונים.

שר התחבורה ח' קורפו:

נכון.

התאונות הן פועל יוצא מהעבירות, וכל נהג עובר בממוצע 2,000 עבירות תנועה בשנה. התאונה היא עבירה שהגיעה לכלל סיום טרגי. לולא התוצאה, היא הייתה נרשמת במסגרת העבירות הרבות שנעברו בלא להשאיר את רישומן במציאות שלנו.

המיקום שלנו מבחינת תאונות כפי שציטת אותו אינו מדויק, חבר הכנסת ברעם. אנחנו נמצאים במקום ה-17 בעולם.

מתוך 35 מדינות שדיווחו לאו"ם. אנחנו במקום ה-17. שלמה הלל (המערך):

מקום טוב באמצע.

שר התחבורה ח' קורפו:

נכון. ואנחנו צועדים אחרי מרבית מדינות אירופה, וכמובן, יש לזכור שאצלנו הצפיפות היא כמעט הגבוהה בעולם.

אהרן הראל (המערך):

מה זה, רק באינפלציה יש לנו שיא?

שר התחבורה ח' קורפו:

רק באינפלציה. באינפלציה ולפעמים גם בדיבורים.

הגיל 17 הוא הגיל המקובל בעולם, ואין לשכוח שבגיל 18 כבר מתאיץ צעיר לשירות צבא ומפוקדים כידיו כלי תנועה אחרים, אולי קשים יותר, ריש כאלה שעוברים גם להכשרה לטיס. אם כן, גיל 17 הוא הגיל המקובל בעולם. הבעיה היא שאצלנו זה הדור הראשון לנהיגה, וזה מעורר כמה בעיות מיוחדות.

ספרי לימוד התיאוריה — יש. כמובן, ספרים מתקדמים, יש ספרים מפגרים. נעשה מאמץ גדול מאוד בבחינות, וכיום הכושר של משרד הרישוי להעביר נבחנים הוא גדול מאוד כתוצאה מהשינוי שהוכנס לטופס הבחינה. הטופס מגוון, אין אפשרות להעתיק זה מזה, אין צורך בבוחנים. אפשר להעביר מאות רבות של אנשים בבחינה חרפמית, ואין ספק שזה הקל את העומס מבחינת התיאוריה.

דבר נוסף — לא ניתן לנבחן לבדוק כמה הוא טעה, מדוע נכשל. לעומת זאת הוא יכול לבוא למחרת הכישלון למבחן חיאוריה נוסף ובאופן מקרי להיתקל בשאלות אחרות ולהצליח. זה לא רציני.

לאחר שלב התיאוריה עובר התלמיד ללימוד המעשי, וכאן חוגג אי-הפיקוח של אגף הרישוי במשרד התחבורה. ראשית, אין פיקוח על מחיר שיעור נהיגה. המחיר הוא יקר ביותר — בסביבות 500 שקל לשיעור. עלות כל ההוצאות הכרוכות ברישוי נעה בין 15 ל-20 אלף שקל. טרעו שתלמיד ירצה לצמצם את מספר השיעורים ולחסוך בהוצאה. אם תפקידו של המורה להביאו למבחן המעשי כשהוא מוכן כראוי — בפועל 20% — 30% מן התלמידים מצליחים בבחינה המעשית הראשונה. זה אחוז נמוך ביותר, ולדעתי, זה קורה בעיקר משום שאין שומרים על התקנות ואין מפקחים כראוי.

לפי החוק, בכל בית-ספר לנהיגה חייב להיות מנהל מקצועי, שהוא מורה נהיגה במקצועו, והוא אמור לבחון את כל תלמידי בית-הספר ולבדוק האם הם כשירים לגשת למבחן המעשי. הדבר לא מקיים. התוצאה: יותר תלמידים נכשלים. הוצאה כספית גבוהה, או לימוד שהוא בעיקרו אילוף לעבור בהצלחה את המבחן אף שהתלמיד עדיין אינו כשיר לנהיגה.

כתוצאה מאילוף זה דברים חיוניים והכרחיים בתהליך הכשרת הנהג מוזנחים. רוב הנהגים מקיימים את שיעורי הנהיגה במקומות הידועים כ"אזורי הסטטים". הם לומדים להכיר שטח מוגדר ולנהוג בו ואינם מגיעים למצבי תנועה אמיתיים. רבים אינם מקיימים שיעורים בחשכה לצורך חרגול באורות. רבים אינם יוצאים לאזורים בין-עירוניים, שבהם מצב התנועה שונה. יוצא מכך, שלאחר קבלת הרישוי הנהג יוצא לכביש ושם עורך ניסיונות, מסכן את חייו ואת חיי האחרים. דבר זה חייבים לשנותו. משרד התחבורה חייב לדאוג לפיקוח אמיתי יותר, אך נראה שכל עניין הפיקוח הוא דבר שולי כרשות הרישוי.

מי הם מורי הנהיגה המוסמכים עליהם יש ביניהם שני סוגים. הסוג הראשון הוא מורים לנהיגה שהוסמכו בקורסים בבחינות ובהשתלמויות. הסוג השני הוא בוחנים ההופכים להיות מורי נהיגה. ידוע לי כי הרבר חוקי ומעוגן בתקנות, אך ההיגיון הוא ממנו והלאה. בוחן שעבר שנים מספר במשרד הרישוי, לאחר הפרשה של שנה והכנה של שבוע ימים, הופך למורה נהיגה. צריך להדגיש כאן, כי לא נדרשים מבוחן כעת קבלתו לעבודה כפקיד ממשלתי אותם כישורים הנדרשים ממורה, כלומר, יכול אדם להיפסל בקורס למורי נהיגה, לעבוד כבוחן ולחזור כמורה.

לסיכום, אולי נראה שהלאיתי את הכנסת בפרטים, אך יכולתי להפליג רבות בנושא זה. צריך לזכור כי מדובר בנושא רציני ביותר, בסכנות ממשיות המשתוללות בדרכים. מדינה דמוקרטית לא רק מגינה על אזרחיה מפני אחרים; היא גם דואגת להגן על אזרח מפני עצמו. במקרה של נהיגה חייבים להתחמך ולהקפיד במקום שנחרץ, להקל ולפשט תהליכים במקום שנחרץ. המלחמה בקטל בדרכים אינה יכולה להתנהל רק בכביש. היא חייבת להתחיל הרבה קודם, בשלבים הראשונים של הכשרת הנהג לייעודו.

אני רוצה לציין, שלא חסרים רעיונות לתיקון והם הועלו לא פעם אחת גם כאן, מה, למשל, קורה עם ההצעה ללמוד נהיגה או חוקי העבודה ותמורות בבתי-הספר התיכוניים?

הנושא שהעליתי, רבותי חברי הכנסת, הוא מעבר לחילוקי דעות פוליטיים. אין לי ספק שהכנסת חייבת לדון בעניין

נרמה לי שאם שני הסעיפים יתקבלו בחוק — מצבנו יהיה הרבה יותר טוב מבחינת אלה שבראותם נפגעה במחלות המסכנות את עבודתם כנהגים.

הנושא בכללותו הוא נושא נכבד מאוד. אני מעריך את יוזמתו של חבר הכנסת ברעם בהעלותו את הנושא במליאת הכנסת. אני מסכים להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה, כדי שתדון בסוגיה זו ותחפש את הדרכים — גם אלה שהוצעו על-ידי חבר הכנסת ברעם —

יהודה חשאי (המערך):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

שר התחבורה ח' קורפו:

— וגם הצעות אחרות שיועלו בוועדה — לפתרון הבעיות.

אני רוצה לציין, כי ועדת הכספים של הכנסת, בדיוניה עכשיו בחקצי המדינה, החליטה להקדיש ישיבה מיוחדת, דיון מיוחד, לנושא הבטיחות בדרכים. היא רואה להוקרה על ההחלטה הזאת. אני מאמין שהדבר הזה יתרם לפחות לתיקון טעות, חבר הכנסת ברעם, בדברי ההסבר ביחס למשאבים המוקצים לנושא הזה.

היור' מ' שחל:

אני מודה לשר התחבורה. חבר הכנסת עוזי ברעם, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לדיון בוועדה.

עוזי ברעם (המערך):

מסכים.

היור' מ' שחל:

חבר הכנסת יהודה חשאי, האם אתה עומד על הצעתך להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים?

יהודה חשאי (המערך):

לא.

היור' מ' שחל:

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעתו של חבר הכנסת עוזי ברעם לוועדת הכלכלה של הכנסת. נגיש להצבעה.

ה צ ב ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היור' מ' שחל:

אני מודיע שההחלטה נתקבלה פה אחד. חבר הכנסת עוזי ברעם היה ראוי לכך שיעבירו את הצעתו לדיון בוועדה, לאתר שגילה בקיאות כמעט של מורה נהיגה בהעלאת ההצעה לסדר-היום.

חברי הכנסת, תם סדר-היום לישיבה זו. ישיבת הכנסת הבאה תהיה ביום ב', 21 בינואר 1983, י"ז בשבט התשמ"ג. אני מאחל לכולם נהיגה זהירה וסוף-שבוע טוב. שבת שלום. ישיבה זו נעולה.

שלמה הלל (המערך):

וט"ו בשבט שמח.

היור' מ' שחל:

בוודאי, חג שמח.

נושא לימוד הנהיגה הוא נושא מורכב. הוא עובר עכשיו בדיקה במשרד. אין ספק שלו היינו יכולים לתת את לימוד הנהיגה במסגרת אחרת, מקצועית יותר, מנוסה יותר, ממכושרת יותר, מצוירת יותר, היה מצבנו טוב יותר. לו היינו יכולים לחייב את בתי-הספר להכניס אסימילטורים לנהיגה, אין ספק שאפשר היה להגיע לדרגת הכשרה הרבה יותר גבוהה מזאת המקובלת היום. אבל אין לשכוח שאנחנו צריכים להכשיר, לתת רישוי לקרוב ל-60 — 70 אלף נהגים חדשים כל שנה.

המבכתיים הם חמורים. כפי שאמרתי, הבעיה שלנו היא שהצעיר שבא ללימוד נהיגה ולבקשת הרישוי הוא בלתי מנוסה, הוא לא נסע קודם. מפני שלהוריו לא היה רכב. מעטים מאוד הם אלה שגולדו "על גלגלים" וילוו את הנהיגה בתקופת ילדותם.

אנחנו עשינו מאמץ כדי להבטיח את כושרו של הנהג. תיקנו את סעיף 12 א רבתי. כלומר, הוספנו את סעיף 12 א רבתי, אשר לפיו רשיון נהיגה מוענק רק לשנה אחת. אם במשך השנה הזאת הוא נכשל באחת מן העבירות המנויות בתוספת הוא חייב לעמוד שוב במבחנים. המציאות היא, שמתוך 60,000 נהגים חדשים רק 5% — 3,500 נהגים היו קשורים בעבירות תנועה. כאשר אנחנו משורים זאת ל-550,000 דוחות על עבירות תנועה שמקבלים 1,300,000 הנהגים, אנחנו מבינים שאחוז הנהגים החדשים נמוך מאוד ביחס לנהגים הוותיקים.

הבעיה של הכושר הרפואי היא בעיה קשה. יש לנו פתרון לחלק מן הבעיות — אלה המתייצבים בבדיקה הרפואית בצה"ל והפרופיל הצבאי שלהם הוא מהימן וטוב גם עבורנו. כך שאם אנחנו מקבלים את הפרופיל הצבאי שלו — נפתרה בעיית הכושר הרפואי. הבעיה היא לגבי נבחנים שלא קיבלו את הפרופיל הצבאי ומהם אנחנו יכולים לקבל כיום רק שאלון של רופא שרואה את הצעיר לראשונה וכרוך המקרים הבדיקה היא שטחית, שואל אותו את שאלותיו ונותן לו חתימה. לצערנו, זה מספיק בשביל משרד הרישוי. מכיוון שתיקן שהצענו בנושא זה לא נתקבל. קיימו דיונים ממושכים עם קופת-חולים לגבי קבלת פרופיל מרופא המשפחה המלווה את הצעיר כל תקופת חייו ומכיר את מחלותיו. אין ספק שממנו אפשר לקבל אישור רפואי הרבה יותר מוסמך משאפשר לקבל מרופא הבודק אותו באקראי. קופת-חולים התנגדה לכך. חזרנו עכשיו ליוזמה נוספת עם משרד הבריאות — לחייב את קופת-חולים לדווח באמצעות רופא המשפחה. אני מאמין שהפעם היוזמה חיסא פרי ונוכל לקבל פרופיל רפואי מהימן יותר על הצעירים המתייצבים לבחינת הנהיגה ואין להם עדיין את הפרופיל הצבאי.

יוזמת חקיקה נוספת — תיקון לסעיף 12 ב, המחייב דיווח שוטף לגבי אלה שבהחזיקם רשיון נהיגה איבדו את כושר הנהיגה שלהם. בשנת 1972 הגשנו את יוזמת החקיקה הזאת. ועדת הכלכלה של הכנסת דחתה אותה. בשנת 1979 הגשנו יוזמת חקיקה כזאת — היא נדחתה ונתקבלה רק בחלקה. היא התקבלה רק לגבי אלה שנוהגים ברכב ציבורי וברכב מסחרי מעל 4,000 קילוגרם ובכמה מחלות מוגדרות. כיום מונחת הצעת חוק שלישית — אני מקווה שהפעם היא תתקבל — המחייבת את רופא או פסיכולוג קליני לדווח על כל מחלה שעלולה לפגוע בכשירותו של כל נהג לנהוג ברכב. בניגוד למצב הקיים היום שחל רק לגבי מחלות מוגדרות, מסוימות ולגבי נוהגים ברכב ציבורי ומסחרי.

תיקון נוסף שהצענו הוא להסמיך את בתי-המשפט לשלול רשיון נהיגה מאלה שהורשעו בשימוש בסמים.

נספחות

א. סדר – היום לישיבות קס"ה – קס"ז

- א. שאלות ותשובות.
- ב. הצעת סיעת המערך וסיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל מצבם של ילדים ממשפחות במצוקה וממדי העוני.
- ג. חוק התקציב לשנת הכספים 1983. התשמ"ג – 1983 (קריאה ראשונה) – סיכום הדיון.
- ד. בחירה חוזרת בשנית של נציג הכנסת לוועדת מינויים לקארים.
- ה. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 4). התשמ"ג – 1983 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ו. סיכומיה והצעותיה של הוועדה לביקורת המדינה לדין וחשבון מס' 32 של מבקר המדינה.
- ז. חוק מלווה המדינה (תיקון מס' 2). התשמ"ג – 1983 (קריאה ראשונה).
- ח. חוק מעמד ארגונים בין-לאומיים, התשמ"ג – 1983 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק מס הכנסה (מיסוי כתנאי אינפלציה (תיקון). התשמ"ג – 1983 (קריאה ראשונה).
- י. הצעות לסדר-היום.
- יא. תוכנית שיקום השכונות – הצעות חברי הכנסת י"א ארכלי-אלמזלינו, ג' כהן, מ' וילנר ומ' שטרית.
- יב. הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לפי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת לבדיקת טיפול הממשלה בפינוי סיני – הצעת חבר הכנסת מ' חריש.
- יג. מניעת כניסה של יהודים בעלי חזות דתית לאולם הנוסעים של נמל התעופה בן-גוריון – הצעת חבר הכנסת מ' הכהן.
- יד. פגיעה בערכי היסוד של היהדות, העם והמדינה בהצגות תיאטרון – הצעת חבר הכנסת ח' דרוקמן.
- טו. מחסור במיטות אשפוז לקשישים ולחולים כרוניים – הצעת חבר הכנסת ר' שם-טוב.
- טז. חוק הגזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3). התשמ"ב – 1982 (קריאה ראשונה).
- יז. אנשי "שלום עכשיו" באפרת – הצעת חברי הכנסת א' אכטבי, י' כהן וח' פורת.
- יח. החלטה בדבר אישור הוראות כצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (הוראת שעה). התשמ"ג – 1982.
- יט. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבות קס"ו – קס"ז

315. התפקיד שממלאת ארצות-הברית במשאומתן בלבנון – הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
316. הודעת הרמטכ"ל כי יהודה ושומרון חשובים יותר מהערכה מבחינה ביטחונית – הצעת חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז.
- 317–318. מפגשים של ישראלים עם ראשי אש"ף – הצעת חברי הכנסת מ' ברוזהר ופ' גולדשטיין.
319. חיוזוק הזהות היהודית בקרב חלקים בציבור בישראל – הצעת חבר – הכנסת מ' קליינר.
320. הצורך בשינוי מידי של שיטות המבחן, הפיקוח, הרישוי ולימוד נהיגה בארץ – הצעת חבר הכנסת ע' ברעם.

ג. הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 4), התשמ"ג – 1983

1. תיקון סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה – 1975, במקום הגדרת "רכב מנועי" או "רכב יבוא":
- "רכב מנועי" או "רכב" – רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרכות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על-ידי רכב מנועי, ולמעט כיסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות."
2. תיקון פקודת הביטוח
- כפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התשל"ה – 1970,¹ בסעיף 1, במקום הגדרת "רכב מנועי" יבוא:
- "רכב מנועי" – כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה – 1975."
3. תחילה
- תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו.

¹ ס"ח התשל"ה, עמ' 234; התשל"ח, עמ' 49; התשע"ט, עמ' 69; עמ' 188; ה"ח התשמ"א, עמ' 453.
 * ריני מדינת ישראל, נוסח חדש 15. התשל"ל, עמ' 320.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המטילות או המגדילות היטלים

בהתאם לתקנה 3 לתקנות שעת-חירום (תשלומי חובה).
התשי"ח—1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת-חירום (שעור תשלום חובה) (הוראת שעה).
התשמ"ג—1982², שכתוצאה מהן מוגדל היטל או מוטל היטל על טובין שהיו פטורים ממנו.

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175; התש"ם, עמ' 42; התשמ"ג, עמ' 22.

² ק"ת התשמ"ג, שיעורי מק"ת, 445, עמ' 464.

ה. הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), התשמ"ג—1982

(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)

"ההכנסה תחושב עפ"י ההכנסה של השנה הקודמת לשירות המילואים, בתוספת 125% על סך זה".

1. תיקון ס' 127עא

כס' 127עא לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשכ"ח—1968¹, בסעיף קטן (ב), לאחר "של הכנסתו", יבוא —

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108; התשמ"ב, עמ' 202.

דברי הסבר

המילואים הממושך ששירתו רבים עקב מלחמת לבנון, גדל עיוות זה, ועצמאים רבים נפגעו ונפגעים פגיעה כלכלית קשה.

הצעת החוק מבקשת לחקן עיוות זה על-ידי הצמדה חלקית של ההכנסה, שעל-פיה יחושבו תגמולי המילואים של העצמאים. שינויים בדמי הביטוח הלאומי, המחויבים עקב חיקון זה, ניתן לעשותם בחקיקת-משנה.

לפי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח—1968, על תיקוניו, מחושבים תגמולי המילואים לעצמאים בהתאם לדמי הביטוח הלאומי ששילמו, הנקבעים על-פי הכנסתו של העצמאי בשנה הקודמת. מצב זה יוצר עיוות קשה. תגמולי המילואים משולמים על-פי ערך הכסף בשנה הקודמת, וכימים של אינפלציה גבוהה אין העצמאי מקבל תגמול ריאלי על שירותו כמילואים. לאחרונה, בשל שירות

ו. הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון) (ביטוח שירות מילואים), התשמ"ג—1983

(הצעת חבר הכנסת א' רון)

ביטוח) התשל"א—1971², ששירת שירות מילואים בחודשים יולי, אוגוסט וספטמבר בכל שנה, ישולם לו מינימום תגמול בשיעור של 75% מהשכר הממוצע.

3. תיקון סעיף 164(א)

בסעיף 164(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"בחר עובד עצמאי לקבל תגמול לפי הכנסתו בשנה שוטפת כאמור בסעיף 127עב (ג) יראו את הכנסתו השנתית באותה שנה כספים לפי ההכנסה בשנה הכספים השוטפת, הפרשי דמי הביטוח ישולמו בהתאם".

4. הוספת סעיף 127פ"ג

אחרי סעיף 127פ"ב לחוק העיקרי יבוא:

"127 פ"ג. פיצוי בעד איחור בתשלום

המוסד ישלם לזכאי לתגמול עקב שירות מילואים ריבית והצמדה כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית. התשכ"א—1961, בעד התקופה שמיום הגשת התביעה ועד קבלת התגמול בפועל".

1. תיקון סעיף 127עא

בסעיף 127עא (א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח—1968¹, (להלן — החוק העיקרי) לאחר המלים "— — —" בעד רבע השנה שקדם לשירותו במילואים" יבוא: —

(1) "או בעד שלושת החודשים מתוך ששת החודשים שקדמו לשירותו במילואים, לפי בחירתו".

(2) הסיפא המתחיל במלה "ואולם" — יימחק.

2. תיקון סעיף 127עב

בסעיף 127עב לחוק העיקרי יבוא לאחר סעיף קטן (ב):

(ג) "על אף האמור בסעיף 127עא לענין חישוב התגמול לעובד עצמאי — רשאי עובד עצמאי, לפי בחירתו, לקבל תגמול עבור שירותו במילואים לפי הכנסתו בשנת הכספים השוטפת. עשה כן, יחושבו הפרשי דמי הביטוח המשולמים על-ידו למוסד בהתאם לשנת הכספים השוטפת.

(ד) תלמיד, כמשמעותו בתקנה 19(א) לתקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108; התשמ"ב, עמ' 202.

² ק"ת התשל"א, עמ' 145.

³ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

דברי הסבר

(2) לפי החוק הקיים מחושבים התגמולים לתלמידים של מוסדות להשכלה גבוהה לפי תגמול מינימום, דהיינו — 45% מהשכר הממוצע. תגמול זה אינו מהווה תגמול ריאלי לתלמיד כאמור עבור שירות מילואים הנעשה בתקופת יולי עד ספטמבר ועד ככלל, המהווה חופשת הקיץ של המוסדות להשכלה גבוהה.

בתקופה זו נוהגים מרבית התלמידים לעבוד מעבר לנהוג במהלך שנת הלימודים, ולממן את מרבית עלות שנת לימודיהם הבאה. כמלחמת הלבנון נמנע למעשה מכל הסטודנטים המגויסים לעבוד בחודשי חופשתם עקב שירות המילואים הממושך. בעוד התגמול שקיבלו היה רק 45% מהשכר הממוצע. מוצע לפיכך לתקן את המעוות על ידי העלאת תגמול המילואים ל-75% מהשכר הממוצע לתלמידים אשר ישרתו שירות מילואים בחופשת הקיץ.

התקנות תשננה בהתאם.

ג. עובד עצמאי

תיקון סעיף 164 (א) לחוק העיקרי בא לשנות את המצב הקיים בעקבות הוספת סעיף 127 ע"ב (ג). במקרה שבחר העובד העצמאי לקבל תגמולים לפי הכנסתו השוטפת, וראו את הכנסתו לצורך חישוב דמי הביטוח המגיעים ממנו, כהכנסתו בשנת הכספים השוטפת.

4. פיצוי בעד איחור בתשלום

לפי סעיף 127 ע"א (א) לחוק הקיים מקבל הזכאי לתגמולי מילואים, בנוסף לשכר המחושב על-פי ממוצע החודשים שקדמו, פיצוי עבור תוספת היוקר שמשולמת בזמן המילואים לעובדים במשק.

אין הזכאי לתגמולי מילואים מקבל כל פיצוי עבור התקופה שבין הגשת התביעה לתגמול ועד קבלת התגמולים בפועל. לעתים נמשכת תקופה זו שבועות וחודשים, דבר הגורם, כתנאי האינפלציה הנוכחיים, לשחיקת ערכו הריאלי של התגמול.

מוצע לפיכך לתת לזכאי לתגמולי מילואים ריבית על התגמול בשיעור שנקבע בחוק פסיקת ריבית, התשכ"א — 1961. על התקופה שבין הגשת התביעה עד לקבלת התגמול בפועל.

לפי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968, מוענקים התגמולים למשרתים במילואים. כתוצאה ממלחמת לבנון נתברר, שלרוב המשרתים במילואים לא מגיע תגמול ריאלי עבור שירותם הממושך במילואים, מסיבות שונות. ההצעה לתיקון החוק לביטוח לאומי מבקשת לתקן את המעוות בדברים הבאים:

א. עובד שכיר

לפי סעיף 127 ע"א (א) הקיים מחושבים התגמולים לעובדים שכירים לפי ממוצע שלושת החודשים שקדמו לשירות, למעט מקרה שעברו פחות מ-60 יום בתקופה זו, שאז בוחר לו העובד שלושה חודשים מבין השישה שקדמו לשירות. החוק הקיים אינו פותר את בעייתם של עובדים שכירים אשר נקלעו להכנסה נמוכה עקב עבודה של יותר מ-60 יום בחודש אך פחות מ-20 או מכל סיבה אחרת, כגון שפל זמני בענף מסוים. עובדים אלו ייפגעו משום שהכנסתם לתקופת המילואים תחושב על-פי ממוצע הנמוך משכרם הרגיל. מוצע לפי התיקון לאפשר לכל עובד שכיר לכתור לו שלושה חודשים מבין ששת החודשים שקדמו לשירות. התקנות תשננה בהתאם.

ב. עובד עצמאי

(1) עובדים עצמאים מקבלים תגמול מילואים לפי ההכנסה בשנת הכספים הקודמת. נתברר, שעקב האינפלציה במקרים רבים אין התגמול מהווה תגמול ריאלי.

ההצעה מבקשת לתקן את העיוות על-ידי מתן אפשרות לעובד עצמאי לבחור לו אחת מבין האפשרויות:

א. לקבל תגמול ריאלי עבור שירות מילואים בהתאם להכנסתו בשנת הכספים השוטפת ואזי לשלם דמי ביטוח בהתאם.

ב. להמשיך לקבל תגמול גלשם דמי ביטוח לפי החוק הקיים, לפי שנת הכספים הקודמת.

נראה שעדיף שלא לכפות על עצמאים חשלוש דמי ביטוח לפי שנת כספים שוטפת, אך עם זאת לתת בידיהם את האופציה מבין שתי הדרכים.

תלמידים במוסדות להשכלה גבוהה

ז. הצעת חוק רישוי עסקים (רישוי מועדוני משחקים), התשמ"ג — 1982

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

נים אלו, איסור סוגים מסוימים של משחקים או הגבלת מספר הרשיונות בסוגי משחקים מסוימים;

(2) הגבלת שעות הכניסה למועדון והגבלת גיל המותרים בכניסה למועדון, באופן קבוע או בזמן לזמן, מתוך התחשבות בצורכי הסדר הציבורי, שלום הציבור או טעמים חינוכיים.

(ב) כל החלטה של רשות הרישוי לפי סעיף קטן (א) —

(1) דינה יהיה כדין תנאי שהוסף ברשיון לפי סעיף 7 ורעורר עליו לפי סעיף 7 (א) נדחה;

1. הוספת סעיף 22

אחרי סעיף 22 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח — 1968, יבוא:

"22. רישוי מועדוני משחקים.

(א) בעסק של מועדון למשחקים באמצעות מכונות המופעלות מיכנית או חשמלית תהא רשות הרישוי שלו לפי חוק זה רשאית להשתמש בסמכותה גם לעניינים אלה:

(1) איסור פתיחת מועדון משחקים באזורים מסוימים, הגבלת מספר הרשיונות למועדון

(2) הודעה עליה תישלח בדואר לבעלי רשיונות למועדוני משחקים הנוגעים בדבר בתחום רשות הרישוי לפי המען שמסרו לאחרונה — ויראהו כאליו הגיעה. לתעודתה שבעה ימים.

דברי הסבר

נציגי מרכז השלטון המקומי (רשויות מקומיות, משרד הפנים, משרד החינוך והתכנון ומשטרת ישראל). בסיומם של דיונים אלה סוכם, כי מן הראוי לתקן את חוק רישוי עסקים כך, שיתאפשר לרשות המקומית לקבוע בתחומה אזורים שבהם תיאסר פתיחת מועדוני משחקים וכן תהיה רשאית להגביל מספרם של מועדונים כאלה. שעות הכניסה אליהם וגיל המותרים בכניסה, איסור סוגים מסוימים של משחקים והגבלת מספר הרשיונות בסוגי משחקים מסוימים. בהצעת החוק גם נקבע מפורשות, שבהגבילה את שעות הכניסה וגיל המותרים בכניסה, רשאית הרשות להתחשב לא רק בצורכי הסדר הציבורי ושלום הציבור, אלא גם בטעמים חינוכיים.

מן הראוי הוא לאפשר לרשות המקומית, שהיא נציגתם הנבחרת של תושבי המקום, להסדיר נושא זה בתחומיה, בהתאם למה שנראה לה הולם את טובת אוכלוסייתה.

מועדון למשחקים באמצעות מכונות המופעלות מיכנית או חשמלית הוא עסק טעון רישוי, על-פי חוק רישוי עסקים. התשכ"ח—1968, וצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשל"ג—1973. נסיונותיהן של כמה רשויות מקומיות למנוע פתיחת מועדונים כאלה, משיקולים חינוכיים, לא עלה יפה. לאחר שבית-המשפט העליון קבע "שהשיקול החינוכי אינו מעניינו של ראש העיר בכל הנוגע להענקת רישיון לעסק" (בג"ץ 287/71, דעבול נגד ראש עיריית רמת-גן, ס"ד כ"ו (2), עמ' 821; בג"ץ 10/80, זילכה נגד ראש עיריית חולון, פ"ד ל"ד (4), עמ' 651). זאת, על אף אזהרת בית-המשפט, שבאה לידי ביטוי, בין היתר, בדברי השופט לנדוי (כתוארו אז) "אני מתייחס כמלוא הרצינות להשקפתו של ראש העירייה שמועדון משחקים מן הסוג שבדעת העותר לנהל עלול להיפך חממה לעבריינות, במיוחד לבני הנוער".

הנושא הועלה לאחרונה בוועדת הפנים, ביוזמתו של ראש עיריית גבעתיים, מר י. ירון, וקיימו שני דיונים, שבהם השתתפו

ה. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 15), התשמ"ג—1982 (הצעת חבר הכנסת ד' רוזוליו)

1. תיקון סעיף 10
בסעיף 10 לחוק שירות ביטחון, התשי"ט—1959 (נוסח משולב)¹, בסופו יבוא:
(ג) על אף האמור ובכל מקום כחוק זה, לא ישרת אדם

2. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום קבלתו ככנסת.

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 286; התשמ"א, עמ' 26.

דברי הסבר

הסכמה: לעומת מצב זה, ברגע שחזיל אותו אורח צעיר גויס כבר בהסכמה, אזי דעתו מספקת כדי לקבוע את גודלו בתוך המסגרת. מוצע להגביל זאת כאמור.

במבצע "שלום הגליל" נפל הצעיר שבנופלי מלחמות ישראל מאז מלחמת הקוממיות, והוא בן 17 שנה וחודשיים. החוק הנוכחי מאפשר לגייסו לשירות צבאי בהסכמת הוריו או אפוטרופסיו. לא בכדי קבעה הכנסת בזמנה סייג זה של

ט. הצעת חוק העונשין (תיקון) (העמדה במבחן לאחר מאסר), התשמ"ב—1981 (הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

התשכ"ט—1969², (להלן — פקודת המבחן).
(2) תקופת המבחן תתחיל משסיים הנאשם לרצות את עונש המאסר שהורשת עליו.
(3) הוראות פקודת המבחן תחולנה על צר-מבחן, ככפוף להוראות חוק זה וכשינויים המתווכים לפי העניין.

1. הוספת סעיף 46
אחרי סעיף 46 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, יבוא:
"46א. העמדה במבחן לאחר מאסר
(1) הטיל בית-משפט מאסר, רשאי הוא לתת צר-מבחן כמשמעותו בפקודת המבחן (נוסח חדש)."

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 266.
² דיני מידות ישראל, נוסח חדש, עמ' 312.

דברי הסבר

שעליו הוא מטיל מאסר, תחת פיקוחו של קצין מבחן לפרק זמן מסוים בתקופה שלאחר ריצוי של עונש המאסר.

באחרונה אף העיר על כך בית-משפט השלום בתל-אביב-יפו (כב' השופט יהושע גרוס), שראה עצמו מנוע מלהורות, כאמור, החיקון המוצע כא למלא החסר.

סעיף 53 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, מסמך בית-משפט שהטיל מאסר על-תנאי לתת צו-מבחן לתקופת התנאי. אין בית-משפט מוסמך בחוק לתת צו-מבחן משהוא גוזר מאסר בפועל.

לפעמים בית-משפט רואה לנכון ולרצוי להעמיד נאשם,

